Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Kortlægning af forskningspartnerskaber mellem museer og universiteter

Pedersen, David Budtz; Løkkegaard, Sarai; Wiewiura, Joachim; Stjernfelt, Frederik

Publication date:
2022

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Link to publication from Aalborg University

Citation for published version (APA):
Pedersen, D. B., Løkkegaard, S., Wiewiura, J., & Stjernfelt, F. (2022). *Kortlægning af forskningspartnerskaber mellem museer og universiteter*. Aalborg Universitetsforlag.

General rights
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from vbn.aau.dk on: April 24, 2024

humanomics

AALBORG UNIVERSITET

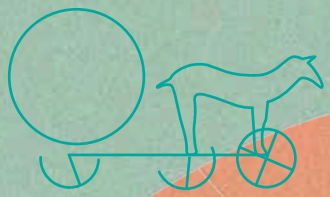

KORTLÆGNING AF FORSKNINGSPARTNERSKABER MELLEM MUSEER OG UNIVERSITETER

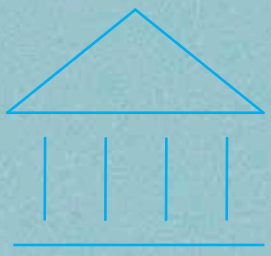

David Budtz Pedersen
Sarai Løkkegaard
Joachim Wiewiura
Frederik Stjernfelt

Kortlægning af forskningspartnerskaber mellem museer og universiteter

David Budtz Pedersen
Sarai Løkkegaard
Joachim Wiewiura
Frederik Stjernfelt

Humanomics Research Centre
Institut for Kommunikation og Psykologi
Aalborg Universitet København

2022

INDHOLD

FIGUROVERSIGT 5

FORORD 6

RESUMÉ 8

1. INDLEDNING 9
   - 1.1. Produktive interaktioner 9
   - 1.2. Museernes rammesætning 12
   - 1.3. Museernes forskningsaktivitet 15

2. EKSISTERENDE UNDERSØGELSER 22

3. UNDERSØGELSESDESIGN 28
   - 3.1 Kvalitativ data 28
   - 3.2 Definition af videnssamarbejde 29
   - 3.3. Interviews 30
   - 3.4. Sampling af cases 31
   - 3.5. Analyse af data 34
   - 3.6. Præsentation af data 35

4. ANALYSE OG RESULTATER 36
   - 4.1. Viden på museerne 36
     - 4.1.1. *Relevant viden* 37
     - 4.1.2. *Kilder til viden* 37
     - 4.1.3. *Intern vidensdeling* 40
   - 4.2. Forskning på museerne 41
     - 4.2.1. *Hvem bedriver forskning på museerne* 41
     - 4.2.2. *Forskningstyper på museerne* 43
     - 4.2.3. *Museumsforskning versus universitetsforskning* 52
     - Opsummering 57
   - 4.3. Forskningspartnerskaber 58
     - 4.3.1. *Typer af partnerskaber* 58
     - 4.3.2. *Museumspartnernes rolle* 62
     - 4.3.3. *Universitetspartnernes rolle* 65
     - 4.3.4. *Udbytter og potentialer* 67
     - 4.3.5. *Barrierer for samarbejde* 75
     - 4.3.6. *Tid* 80
     - 4.3.7. *Geografisk betydning* 84
     - 4.3.8. *Succeskriterier* 89

4.3.9. *Initiativ og kontakt* 92
Opsummering 95
4.4. Rammebetingelser 95
4.4.1. *Fonde og finansiering* 96
4.4.2. *Politisk rammesætning og lovgivning* 102
Opsummering 107
4.5. Humanvidenskaberne 107
4.5.1. *Forståelse af humanistisk forskning* 108
4.5.2. *Relevante humaniorafag* 114
4.5.3. *Potentialer ved humaniora* 116
Opsummering 120
5. KONKLUSION 121
REFERENCER 124

FIGUROVERSIGT

1. SIAMPI 11
2. Museer fordelt efter kategori 15
3. Fordeling af årsværk på ansættelseskatergori 16
4. Antal fastansatte på ph.d.-niveau eller derover samlet efter kategori 16
5. Antal forskningspublikationer efter kategori 18
6. Antal forskningspublikationer og heraf fagfællebedømte 18
7. Forskningspublikationer efter vidensområde 19
8. Formidlingsaktiviteter på museet 20
9. Formidlingsaktiviteter udenfor museet 21
10. Respondenternes rolle på museet 30
11. Samplingstrategi 32
12. Kilder til viden 38
13. Intern vidensdeling 40
14. Forståelse af forskning på museerne 44
15. Typer af partnerskaber 58
16. Universitetspartnere i partnerskabet 66
17. Potentialer og udbytter 68
18. Barrierer for samarbejde 74
19. Tid 80
20. Geografisk betydning 84
21. Succeskriterier 89
22. Initiativtager til kontakt og partnerskab 92
23. Fonde og ekstern finansiering 96
24. Rammesætning / lovgivning 102
25. Forståelse af humanistisk forskning 109
26. Potentialer ved humaniora 116

FORORD

DENNE RAPPORT fremlægger resultaterne af en kvalitativ kortlægning af partnerskaber og videnssamarbejde mellem danske museer og universitetsmiljøer. Undersøgelsen er gennemført som en del af forskningsprojektet *Mapping the Public Value of Humanities* (2016-2021), der udforsker effekter af humanistisk forskning i samfundet.

Forskning finder vej til samfundet på mange forskellige måder, hvoraf nogle er direkte og andre indirekte. Det kan være gennem formelt samarbejde eller uformel vidensdeling; via partnerskaber og forskningsprojekter; eller ved mobilisering og udveksling af viden. En af de sektorer, som danske universitetsmiljøer regelmæssigt samarbejder med, er museer og kulturinstitutioner. Som denne rapport dokumenterer, kan samarbejde mellem universiteter og museer finde sted gennem forskellige typer af partnerskaber og gennem udveksling og samskabelse af viden. Idet danske museer bidrager til at offentliggøre viden gennem udstillinger, publikationer, formidling, faglige begivenheder og kulturmøder, er samarbejde mellem museumssektoren og universiteterne relevant at undersøge som et led i forståelsen af forskningens samfundsværdi.

Museumsvidenskabelige partnerskaber er en vigtig platform til at offentliggøre og formidle forskning, ligesom samarbejde med museerne bidrager til at kvalificere forskningen og etablere nye forskningsområder. Som denne rapport viser, opstår samarbejder mellem museumssektoren og universiteterne i høj grad i et samspil, hvor fælles kompetencer, indsigter og viden bringes i spil. Imidlertid er der mange ukendte variabler og underbelyste spørgsmål. Hvordan er det gode samarbejde organiseret? Hvem er initiativtager? Er der tilstrækkelige incitamenter og indgange til samarbejdet? Hvordan oplever museerne barrierer og udfordringer ved samarbejdet, for eksempel i forbindelse med finansiering, meritering og organisering? Hvad er museumsforskning, og hvordan adskiller det sig fra universitetsforskning?

Dette er nogle af de spørgsmål, denne rapport kaster lys på. Rapporten tilbyder et unikt indblik i museernes videns- og forskningssamarbejde. Hensigten har været at tilvejebringe data, der giver et overblik over museernes situation, behov og præferencer i relation til forskning og forskningsbaseret viden. De seks delstudier, som danner grundlag for rapporten, giver hver især konkrete eksempler på, hvordan danske museer indhenter viden og samarbejder med forskningsmiljøer. Tilsammen danner de seks studier et solidt grundlag for at forstå museumssektorens forskningskapacitet og -behov.

Rapporten bygger videre på vores tidligere analyser, blandt andet *Kortlægning af dansk humanistisk forskning* (2016), der præsenterede en kortlægning af tværvidenskabelige samarbejder, *Mapping Frontier Research in the Humanities* (2017), der præsenterede en række nedslag i aktuel humanistisk grundforskning samt *Humanistiske universitetsforskeres vidensformidling og videnssamarbejde* (2018), der fremlagde dokumentation for humanvidenskabernes bidrag til den offentlige debat, myndighedsbetjening m.m. De nævnte analyser indgår i den løbende udforskning af aktuel humanistisk forskning under Humanomics Research Centre ved Aalborg Universitet.

Forfatterne ønsker at rette en særlig tak til VELUX FONDEN, ikke kun for den fortsatte

støtte til Humanomics-projekterne, men også for en kontinuerlig dialog og interesse i projekternes udvikling og resultater. Tak til Jesper Stub Johnsen og Louise Amstrup for kommentarer til manuskriptet.

København, april 2022
David Budtz Pedersen og Frederik Stjernfelt

RESUMÉ

1 Museumssektoren drager stor gavn af samarbejder med universitetsmiljøer i Danmark, herunder humanistisk forskning. Denne nytte kommer til udtryk på forskellige niveauer af museumsorganisationen. Fra håndtering af samlinger, udvikling af udstillinger til formidling, uddannelsesaktiviteter samt tilstedeværelse i offentligheden.

2 Undersøgelsen viser, hvordan netværk og samarbejder mellem danske universiteter og museer er en kilde til inspiration og værdiskabelse, og hvordan sektoren efterspørger flere virkemidler til at understøtte større samarbejde om museumsvidenskabelige projekter.

3 Undersøgelsen dokumenterer, hvordan museumspartnerskaber opstår som resultat af vidensindsamling i museumsorganisationen. Det er oftest medarbejdere og forskningsansatte på museerne, der starter nye projekter og leder efter ekstern viden og eksterne partnere, som fører til samarbejder.

4 Partnerskaber mellem universitetsforskere og museer er ofte netværksbaserede. Sektoren efterlyser en vidensplatform som faciliterer en mere systematisk afsøgning af samarbejdspartnere som i fremtiden kan bruges til at kultivere nye netværk og samskabelse.

5 Undersøgelsen viser, at partnerskaber bliver stærkere og mere værdiskabende, når der afstemmes forventninger tidligt i processen, særligt angående tidshorisonter, målsætninger og output. Der eksisterer visse professionelle kulturforskelle imellem sektorerne. Men de er ikke større, end at de involverede museer overvejende opfatter videnssamarbejdet som produktivt og berigende.

6 Museerne anser forskning som et essentielt element i museumspraksis. Forskningen er en nødvendig baggrund og bærende værdi for den museale virksomheds processer, hvorfor universiteterne også er en rekrutteringsplatform for sektoren.

7 Museumssektoren oplever det som ugunstigt at blive reduceret til leverandør af materialer til universitetsforskningen. De involverede museer skal leve op til deres generelle forskningsforpligtelse og ønsker at tage aktiv del i forskningssamarbejdets vidensudvikling.

8 Undersøgelsen viser, hvordan den museale forskningspraksis ikke altid stemmer overens med det almene forskningsbegreb, som er hentet fra universitetssektoren og specificeret i lovgivningen. Partnerskaberne kan lide under forventningen om, at museet skal være mere som universitetet.

1 INDLEDNING

FORMÅLET MED denne undersøgelse er at udforske forskellige typer af partnerskaber, samarbejdsformer og vidensudveksling mellem danske museer og forskningsmiljøer, herunder humanistiske forskere. Undersøgelsen ønsker at belyse, hvilke typer partnerskaber, interaktioner og samarbejdsformer, der empirisk kan dokumenteres i mødet mellem museer og forskere samt hvilke forskningskompetencer, der bringes i anvendelse i museumssektoren. I denne introduktion skitserer vi en række præmisser for at udføre en sådan undersøgelse.

For det første er det relevant at introducere et teoriapparat, der beskriver, hvorfor videnssamarbejde og partnerskaber er væsentlige indikatorer for forskningens offentlige værdi. En række studier af vidensoverførsel, vidensudveksling og vidensmobilisering har de seneste år argumenteret for, at værdien af forskning og innovation først og fremmest realiseres gennem "produktive interaktioner" mellem forskellige vidensproducerende organisationer. For det andet er det relevant at introducere museernes nuværende rammevilkår, herunder lovgivning, forskningskapacitet og kulturpolitiske kontekst. Blandt andet introduceres museernes lovbestemte forskningsbegreb, der har indflydelse på karakteren af partnerskaber og rammesætningen heraf i museumssektoren. Endelig gives en kortfattet redegørelse for øvrige studier og undersøgelser af partnerskaber og samarbejder mellem museer og forskningsmiljøer.

1.1. PRODUKTIVE INTERAKTIONER

I dette afsnit redegøres for nogle af de redskaber, der kan bruges til at kortlægge og evaluere gennemslagskraften af forskning i samfundet under inddragelse af såvel traditionelle som mere utraditionelle indikatorer. I store dele af forsknings- og innovationssystemet er der i disse år fokus på at skabe et mere retvisende billede af forskningens offentlige værdi, f.eks. gennem udvikling af nye indikatorer og kvalitative undersøgelser, der dokumenterer graden af videnspredning og vidensudveksling mellem organisationer (De Jong et al. 2011, Molas-Gallart and Tang 2011, Spaapen and van Drooge 2011, De Jong et al. 2013).

Hvert forskningsområde har en række specifikke spredningsveje, som defineres af forskningens genstandsfelt, organisering, finansiering og samarbejdspartnere. En empirisk undersøgelse af de forskellige humanistiske fagområder viser således en omfattende variation i, hvilke sektorer de har videnssamarbejde med (Johansson, Pedersen, Stjernfelt 2018). En lignende forskellighed finder man, når det gælder samarbejdspartnerne. Hvor der eksisterer lovgivning, infrastruktur og etablerede spredningskanaler, vil det typisk være lettere at følge spredningen af viden og dokumentere værdistrømme. For eksempel er det tilfældet med universiteternes erhvervssamarbejde, hvor der ofte er en klar lovgivning for overførsel af viden og teknologi, og hvor universiteterne har etableret enheder for teknologioverførsel, der hjælper med at bistå samarbejdet. Omvendt gælder, at mobilisering og implementering af viden via uformelle netværk, vidensudveksling og indirekte interaktioner typisk er vanskeligere at dokumentere og kvantificere.

Succesfuld vidensudveksling afhænger imidlertid ikke kun af forskernes indsats, men kræver, at arbejdet med at etablere og styrke partnerskaber sker i samarbejde med eksterne aktører og medproducenter af viden. Stærke partnerskaber er grundlaget for at opnå gennemslagskraft. Af denne grund omhandler denne rapport, hvordan partnerskaber mellem museer og universiteter fører til samarbejde og vidensoptag gennem netværk, formidling og fælles projekter. Undersøgelsen af produktive interaktioner udgør ikke en dokumentation for sluteffekter eller forandringsprocesser, men beskriver forudsætningerne for vidensudveksling samt hvordan forskellige partnere oplever deres bidrag til samarbejdet.

For universitetsforskningen gælder, at interaktioner, formidling og samarbejde med aktører i virksomheder, centraladministration, brancheorganisationer og civilsamfundet udgør grundlaget for at gøre forskningen anvendelig. For at understøtte forskningsbrugernes behov og øge anvendeligheden af forskningen kræver det imidlertid ikke kun, at forskningen er tilgængelig og relevant, men også at brugerne er i stand til at formidle deres behov og øge deres parathed i forhold til at anvende forskningen. Gennemslagskraften af forskningen skal med andre ord findes i det produktive samspil mellem forskere og samarbejdspartnere, der tilsammen skaber viden, som kan bidrage til konkrete forandringsprocesser og kompetenceudvikling.

Politisk har der i løbet af de seneste år været øget fokus på at dokumentere forskningens kvalitet og relevans. Blandt andet er fagfællebedømte publikationer blevet anset for at være en vigtig indikator for forskningens kvalitet. Videnskabelige artikler, monografier, antologier, kataloger og artikler er de mest hyppigt anvendte publikationsformer inden for stort set alle forskningsområder. Dette er for eksempel grundlaget for den danske Bibliometriske Forskningsindikator (BFI), der omfordeler basismidler blandt universiteterne. Men i sig selv siger forskningens publicerede output ikke noget om dens gennemslagskraft i samfundet. For at forskningen får samfundsmæssig værdi og "impact", kræver det spredningsveje og formater, som bringer forskningen ud til brugere i virksomheder, myndigheder og kulturinstitutioner – enten gennem overførsel, formidling og udveksling af viden eller gennem samarbejde og samspil.

En nyttig heuristik til at anerkende forskellige typer impact er udviklet under betegnelsen "produktive interaktioner" (Molas-Gallart & Tang 2011; Spaapen & van Drooge 2011; Pedersen et al. 2020). Modellen blev udviklet af et internationalt konsortium af europæiske universiteter og evalueringsinstitutioner under betegnelsen "SIAMPI" (Social Impact Assessment Methods for research and funding instruments through the study of Productive Interactions). Produktive interaktioner består af de relationer, som er nødvendige for, at forskningsviden spredes i samfundet. Ifølge modellen opfattes forskningens samfundsmæssige gennemslagskraft som et resultat af dynamiske interaktioner og fælles indsatser mellem flere aktører – heriblandt forskere – snarere end som et resultat af en lineær overførsel eller formidling af viden fra universiteterne til omverden.

Ifølge modellen forstås forskning som en del af et større kredsløb og netværk, hvor viden optages, transformeres og udveksles igennem forskellige interaktioner over tid. Som

kortlægningsmetode handler modellen først og fremmest om at lokalisere og beskrive disse interaktioner på kort og mellemlang sigt. Modellen skelner overordnet imellem tre forskellige typer af interaktioner: (1) Direkte interaktioner, (2) indirekte interaktioner og (3) finansielle interaktioner. Interaktionstyperne dækker over, at viden formidles og finder anvendelse på flere forskellige måder, f.eks. gennem forskningspublikationer, faglige udredninger, rapporter, uddannelser, udstillingsaktiviteter eller mødedeltagelse, fælles brug af faciliteter og partnerskaber. I praksis er de fleste interaktioner en kombination af disse tre typer.

Figur 1

Direkte interaktioner (personlige interaktioner imellem aktører)	**Indirekte interaktioner** (interaktioner mellem interessenter gennem artefakter som medier eller lignende)	**Finansielle interaktioner** (materielle interesser mellem forskellige aktører)
• Møder ansigt-til-ansigt • Dobbelte ansættelser og andre mobilitetsordninger • Telekonferencer • E-mail • Sociale medier • Videokonferencer • Offentlig debat • Radio, TV, internet • Etc.	• Akademiske tidsskrifter (videnskabelige artikler) • Ikke-akademiske tidsskrifter • Faglige tidsskrifter • Massemedier • Udstillinger • Artefakter, modeller • Film • Master-afhandlinger, studerendes projekter • Standarder, protokoller • Årlige planer, gennemførelsesplaner • Sociale medier	• Forskningskontrakter, offentlige og private eller frivillige, nationalt, internationalt • Facilitering af møder, konsulentarbejde • Start-up-virksomheder • Bidrag "in kind" • IPR-arrangementer, kontrakter, patenter, licenser, projektbevillinger • Engangsvederlag og tilskud • Faglig uddannelse /opkvalificering
Social impact		
Adfærdsforandringer	Anvendelse/brug	Samarbejder, samproduktion
Vurderingsmetoder		
Interviews, fokusgrupper	Kvantitativ data	Årsrapporter, dokumentation (anden)

Kilde: http://siampi.eu/ and SIAMPI 2014

Modellen er velegnet til at undersøge forskellige typer af partnerskaber (interaktioner) og den deraf afledte værdi for deltagerne, idet fokus lægges på interaktionernes karakter frem for forskningens slutprodukter. Modellen er baseret på en flerdimensional forståelse af videnskabens værdi i samfundet, som har været med til at inspirere den undersøgelse, som præsenteres i rapporten her. Blandt andet spørger undersøgelsen til typen af

museumsvidenskabelige partnerskaber (formelle, uformelle); hvilke niveauer partnerskaberne opstår på (ansættelsesforhold, mødesteder, netværk); hvordan partnerskaberne opstår (spontane, tilskudsfinansierede, fondsinitierede); hvilken forskning museerne finder relevant samt hvordan den humanistiske forskning opnår anvendelse (f.eks. i museernes profilering, besøgsoplevelse, kompetenceudvikling, materialer, artefakter og udstillingsobjekter). Årsagen til at undersøgelsen (afsnit 4.5) spørger ind til brugen af specielt humanistisk viden, er dels undersøgelsens baggrund. Undersøgelsen er gennemført som en del af forskningsprojektet *Mapping the Public Value of Humanities*, der udforsker effekter af humanistisk forskning i samfundet. Dels har tidligere studier af museumsvidenskabelige partnerskaber vist, at forskellige discipliner bidrager til samarbejde på forskellige måder, dog uden tydeligt at kaste lys på enkeltdiscipliner eller hovedområder. Derfor er denne undersøgelse udstyret med et særligt afsnit, der undersøger graden og typen af samarbejder mellem museer og humanistiske vidensmiljøer.

Gennem en undersøgelse af museumsvidenskabelige partnerskaber kaster rapporten lys på de interaktioner, som er nødvendige for værdiskabende samarbejder. I centrum for denne analyse står derfor ikke universiteternes bestræbelser på at overføre og formidle viden, men derimod brugernes evne til at indgå i samarbejder, netværk og projekter om udvikling af viden.[1]

1.2. MUSEERNES RAMMESÆTNING

Danske museer er i hovedtræk opdelt i to grupper: (1) museer der *ikke* er omfattet af museumsloven, dvs. museer der er oprettet, ejet og hvis formål er styret af enkeltpersoner, private institutioner, fonde, selskaber, foreninger eller kommuner, og (2) museer der *er* omfattet af museumsloven, dvs. de statsanerkendte og statslige museer.[2] Der findes seks statslige museer og 97 statsanerkendte museer i Danmark i dag, og kun 20-25% af alle museer i Danmark er statsanerkendte. De museer, der er omfattet af museumsloven, kan inddeles i to undergrupper: hhv. statsanerkendte museer, som har et særligt ansvarsområde inden for kunst-, kultur- eller naturhistorie,[3] og de statslige/statsejede museer, herunder tre hovedmuseer, som er forpligtede til at yde museumsfaglig bistand til de øvrige statslige og statsanerkendte museer.[4]

[1] I en tidligere rapport, *Humanistiske universitetsforskeres vidensformidling og videnssamarbejde*, undersøgte vi universitetsmiljøernes evne til at formidle og samarbejde samt de faktorer, der motiverer forskere til at indgå i videnssamarbejde og partnerskaber. Rapporten fremlagde data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 1371 forskningsaktive danske humanistiske forskere (Johansson, Pedersen & Stjernfelt 2018).

[2] For at blive et statsanerkendt museum skal man opfylde kriterierne stadfæstet i museumsloven §14.1–13.

[3] I nogle tilfælde kan et museum have et "blandet" ansvarsområde.

[4] De tre hovedmuseer er: Nationalmuseet (hovedmuseum for kulturhistorien med opgave til at belyse Danmarks kultur og verdens kulturer og deres indbyrdes afhængighed), Statens Museum for Kunst (hovedmuseum for kunsthistorie med opgave til at belyse den danske og udenlandske billedkunst) samt Statens Naturhistoriske Museum (hovedmuseum for naturhistorie med opgave til at belyse naturen fra

I denne rapport beskæftiger vi os udelukkende med museer, der er omfattet af museumsloven. Når denne rapport fokuserer på at kortlægge de forskningspartnerskaber, der finder sted mellem danske museer og universitetsmiljøer, skal det samtidig ses i lyset af det forskningskrav, som alle statsanerkendte og statslige museer er underlagt.

I Museumsloven af 2014 stadfæstes, at museernes hovedopgaver falder under fem kategorier: *indsamling, registrering, bevaring, forskning* og *formidling*, i daglig tale omtalt som "de fem søjler". Det er et krav, at museets aktiviteter er forbundet med de nævnte hovedopgaver, og at museerne via dette arbejde er forpligtede til at 1) "aktualisere viden om kultur- og naturarv og gøre denne tilgængelig og vedkommende", 2) at "udvikle anvendelse og betydning af kultur- og naturarv for borgere og samfund" og 3) at "sikre kultur- og naturarv for fremtidens anvendelse" (Museumsloven, 2014, §2). Museernes samlinger – både naturhistoriske, kulturhistoriske og kunstneriske – skal endvidere danne "grundlag for forskning" og for museets alment oplysende virksomhed (Museumsloven, 2014, §5 stk. 4, §7 stk. 4, §9 stk. 4). Denne passus, om at museumssamlingerne har til opgave at danne grundlag for forskning samt aktualisere viden inden for deres område, skaber en lovfæstet forbindelse mellem forskningspraksis og museumsaktivitet.[5]

Samme konstatering går igen i Forskningsstrategi for Kulturministeriets område (2009), hvori en arbejdsgruppe anbefalede, at museerne under museumsloven orienterer sig imod "det almene forskningsbegreb". Arbejdsgruppen fandt, at der historisk har været for stor forskel på, hvordan Kulturministeriets institutioner opfatter forskningspraksis. For at kunne indgå i den nationale og internationale konkurrence om forskningsmidler, og for at understrege behovet for, at samlingerne danner grundlag for forskning, anbefalede arbejdsgruppen som nævnt før, at museerne orienterer sig imod de alment gældende kriterier for videnskabelig produktion. Det vil sige de kriterier, som forskningen skal leve op til for at kunne publiceres og konkurrere om nationale og internationale forskningsbevillinger (s. 11). Kriterierne er originalitet (at forskning udvikler ny viden, indsigt og erkendelse), transparens (at der anvendes relevante metoder og teoridannelser) og gyldighed (at der redegøres for arbejdets forhold til relevante vidensområder).

Endvidere argumenterer forskningsstrategien for en styrket internationalisering og harmonisering af museumsforskningen i Danmark, idet strategien opfordrer Kulturministeriets forskningsinstitutioner til at tage bestik af de krav om støtte, der gælder i forskningsrådene og EU's forskningsprogrammer, således "at institutionerne kan profilere sig og deltage i konkurrencen om forskningsressourcer såvel nationalt som internationalt" (s. 5). Ligeledes fremgår det af Slots- og Kulturstyrelsens vejledning til kvalitetssikring af danske museer, Krav og anbefalinger til statsanerkendte museer

dens oprindelse til vor tid).

[5] I 2001-loven, som 2014-loven udgør en revision af, fremgår den stærkere formulering, at museerne skal "stille samlinger og dokumentation til rådighed for forskningen og udbrede kendskabet til forskningens resultater." (L152 §2.1-5, 2001). Vi vurderer dog her, at formuleringerne om aktualisering af viden i 2014-loven omfatter samme intention.

(2016), at "museet publicerer sin forskning i relevante, fagfællebedømte medier nationalt og internationalt" (s. 9). Selvom danske museer ikke er underlagt et krav om at publicere forskning i de tidskrifter og forlag, der indgår på autoritetslisterne under Den Bibliometriske Forskningsindikator (BFI), indebærer det almene forskningsbegreb et øget fokus på international publicering, samarbejde og projektfinansiering.

Det er i dette lys, at museerne tilskyndes til at orientere sig imod universiteternes vidensmiljøer. Samarbejde med universiteterne skal bl.a. ske inden for forskeruddannelse og kapacitetsopbygning, som fremhæves i Forskningsstrategi for Kulturministeriets område (2009). Her slår arbejdsgruppen fast, at "Kulturministeriets institutioner bør (...) orientere sig mod miljøer for forskeruddannelse og samarbejde på universitetsområdet, der fagligt løfter de enkelte forskningsområder" (s. 13). Rapporten anbefaler, at institutionerne udarbejder "egentlige forskningsstrategier og flerårige planer" for forskning samt indgår "forpligtende samarbejder med andre forskningsinstitutioner for at opnå faglig tyngde og slagkraft." (s. 12). Museumsloven samt de supplerende krav og anbefalinger for Kulturministeriets område har haft den konsekvens, at museerne i de senere år har været nødt til at planlægge deres forskningsaktiviteter mere strategisk, dels ved at udvikle den interne forskningskapacitet, dels ved at indgå partnerskaber med eksterne vidensmiljøer. Det har været et krav, at museerne styrker det konkrete forskningssamarbejde ved at etablere netværk og "forpligtende samarbejdsrelationer" til den bredere forskningsverden nationalt og internationalt.

Som data fra nærværende undersøgelse peger på, har museumsloven og forskningskriterierne udfordret museerne. Museerne har været nødt til at udvikle og opgradere deres forskningsaktiviteter, så de lever op til standarderne for det almene forskningsbegreb, hvilket bl.a. betyder en øget mængde fagfællebedømte publikationer. Den forsknings- og kulturpolitiske kontekst for Kulturministeriets institutioner, herunder museerne, har medført, at forskningspartnerskaber med eksterne forskningsmiljøer er blevet yderst relevante for museerne. Motivationen til samarbejde er i høj grad gensidig. En undersøgelse af universitetsforskningen fra 2018 viser, at humanistiske forskere opfatter museumssektoren som en væsentlig samarbejdspartner:

"Historisk set har museer, biblioteker og arkiver været nogle af de mest udbredte samarbejdspartnere for humanistiske forskere. Og det er de stadig. Især på Kunstfagene, Arkæologifagene, Historie og Litteraturvidenskab er sådanne samarbejder udbredt, med hhv. 75, 75, 46 og 42 procent af respondenterne" (Johansson, Pedersen & Stjernfelt 2018).

Med nærværende rapport søger vi at kortlægge, hvordan museerne i dag oplever forskning, hvilke typer af partnerskaber og interaktioner de deltager i, med hvem, og hvilket udbytte de oplever at få ud af det. Dermed tilbyder rapporten et kvalitativt dybdegående indblik i museers situation og oplevelser omkring forskning og eksterne forskningspartnerskaber, herunder samarbejde med humanistiske forskningsmiljøer.

1.3. MUSEERNES FORSKNINGSAKTIVITET

I dette afsnit præsenterer vi en oversigt over kvantitative data for de statsanerkendte museers forsknings- og publikationsaktiviteter. Afsnittet tjener som baggrund for rapportens kvalitative undersøgelser og giver et overblik over forskningskapacitet og publikationsmønster på museerne. Data er indsamlet efter henvendelse til Slots- og Kulturstyrelsen, som har gjort det muligt at præsentere en samlet fremstilling af statsanerkendte museer i 2019.[6]

I Danmark er der i alt 97 statsanerkendte museer fordelt som følger: 27 kunsthistoriske museer (28%), 57 kulturhistoriske museer (59%), to naturhistoriske museer (2%) samt 11 blandede museer (11%) (figur 2). Det måske overraskende lave antal rent naturhistoriske museer skal ses i lyset af, at Zoologisk, Geologisk, Botanisk Museum samt Botanisk Have i København siden 2004 er fusioneret som Statens Naturhistoriske Museum, der hører under Københavns Universitet og derfor ikke opgøres under de statsanerkendte museer, samt at en række tekniske museer kategoriseres som kulturhistoriske.

Museerne rådede i 2019 over 2644 fastansatte årsværk fordelt inden for 684,40 årsværk på det kunsthistoriske område, 1519,3 årsværk inden for det kulturhistoriske område, 45,30 årsværk inden for det naturhistoriske område samt 395,60 årsværk inden

Figur 2

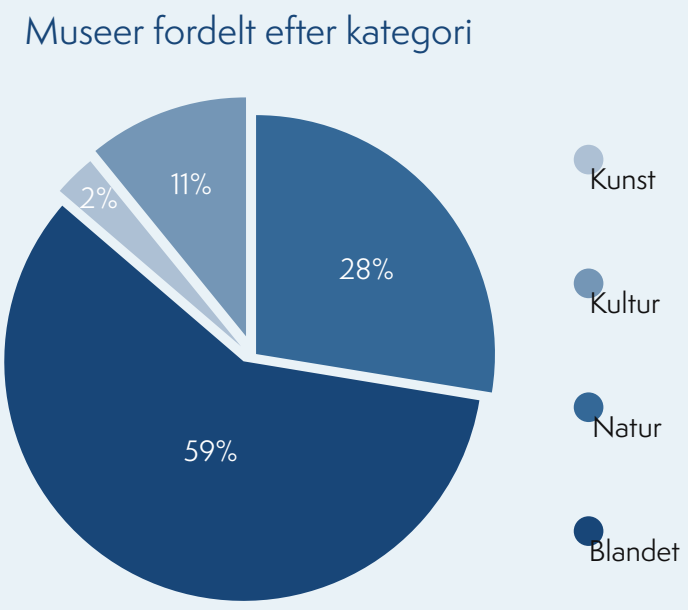

[6] Tal for 2020 vil ikke give et retvisende billede af museernes aktiviteter pga. nedlukning og irregulære besøgstal grundet situation med covid-19-pandemien.

for blandede museer. Figur 3 nedenfor fremstiller andelen af fastansatte videnskabelige årsværk (herunder relevant AC-personale samt museumsledere med ansvar for forskning). I alt indgår 971,6 fastansatte videnskabelige årsværker, hvoraf syv procent har opnået ph.d.-graden eller derover.

Figur 3

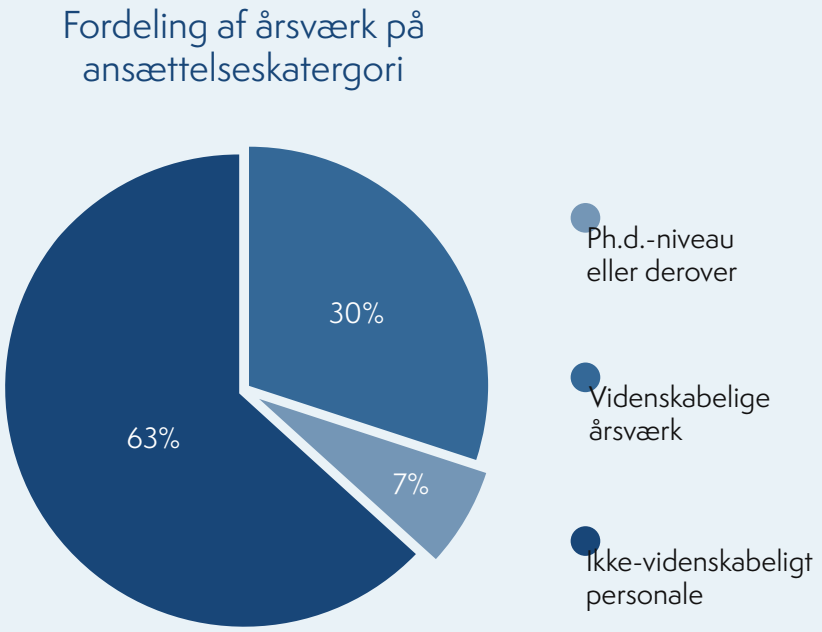

Figur 4

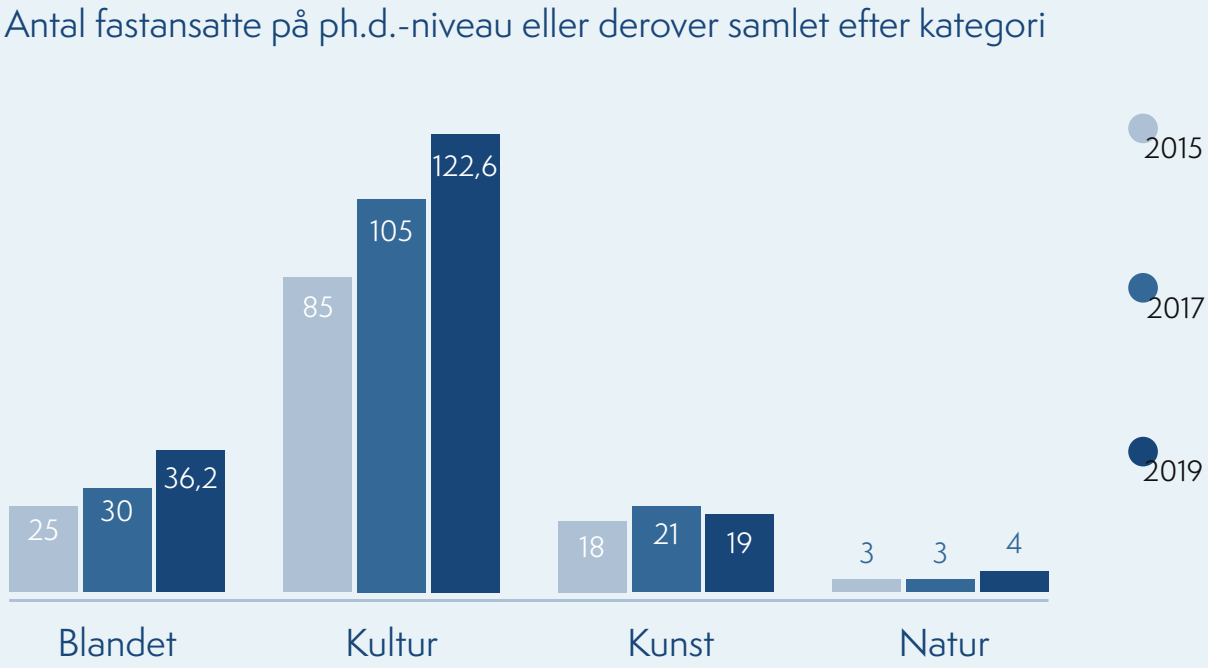

De fastansatte videnskabelige årsværker fordeler sig med 170,7 inden for det kunsthistorisk område: (24,9% af de fastansatte på området), 590,3 inden for det kulturhistoriske område (38,9% af de fastansatte på området), 19,5 inden for det naturhistoriske område (43,0% af de fastansatte) samt 191,1 inden for de blandede museer (48,3% af de fastansatte årsværker). Blandede museer (Fiskeri- og Søfartsmuseet, Frederiksberg Museerne, Museum Horsens, Museum Mors, Museum Salling, Museum Vestsjælland m.fl.) har således den højeste andel af videnskabeligt personale (men disse museer er ikke inkluderet i den følgende kvalitative undersøgelse).

Figur 4 fremstiller en tidsserie over udviklingen i fastansatte videnskabelige årsværk for fastansatte på minimum ph.d.-niveau.

Som figuren viser, er andelen af fastansatte med en ph.d.-grad forholdsvis stabil over perioden (svarende til 7% af alle fastansatte årsværk). Den vækst, der kan iagttages på det kulturhistoriske område samt inden for blandede museer, kan fortolkes som en afspejling af, at universiteterne og museerne i perioden knyttes tættere sammen som konsekvens af den lovmæssige "forskningssøjle". Det øjensynligt lavere antal ph.d.-kvalificeret personale på det naturhistoriske område i denne opgørelse skal sammenholdes med den kendsgerning, at forskningsressourcerne på området hovedsageligt forvaltes af de statslige naturhistoriske museer og ikke af de statsanerkendte museer. Det afspejles også i publiceringsaktiviteten.

Publiceringsaktivitet

De seneste års diskussioner om forskning på museerne har blandt andet fokuseret på behovet for at publicere forskningen bredt i videnskabelige tidsskrifter og forlag, herunder i fagfællebedømte udgivelseskanaler. For forskerne er publikationer afgørende for deres faglige status. De bidrager på afgørende vis til forskernes selvforståelse, anerkendelse og videnskabelige kvalitetssikring. Samtidig har museerne et bredere, kulturelt formål, der kalder på publikationer, der indgår i samfundets almene oplysning, og derfor ikke i alle situationer er egnet til udgivelse i fagfællebedømte tidsskrifter.

> Museernes forskning har ikke alene betydning for varetagelsen og udviklingen af museumsdisciplinerne, indsamling, bevaring, forskning og formidling, men tilgængeliggøres også for en bredere offentlighed i flere former: udstillinger, kataloger, tidsskrifter, antologier, ræsonnerede kataloger, monografier og årbøger (KM 2009).

Der er i den danske offentlighed en stærk historisk og kulturel interesse, som museernes forskningsmiljøer har en forpligtelse til at imødekomme med forskningsresultater, som kan udvide forståelsen af dansk natur, kunst og kultur. Forskningsresultater formidles derfor i en bred vifte af publikationstyper samt gennem foredragsaktivitet, konferencer, medvirken i medierne samt publikumsrettede aktiviteter, hvor museerne formidler forskning gennem

udstillinger, kataloger, monografier m.m. Publikationsprofilen for forskningen inden for de enkelte museumsdiscipliner på statsanerkendte museer fremgår af figur 5. Andelen af fagfællebedømte publikationer fremgår af figur 6.

Figur 5

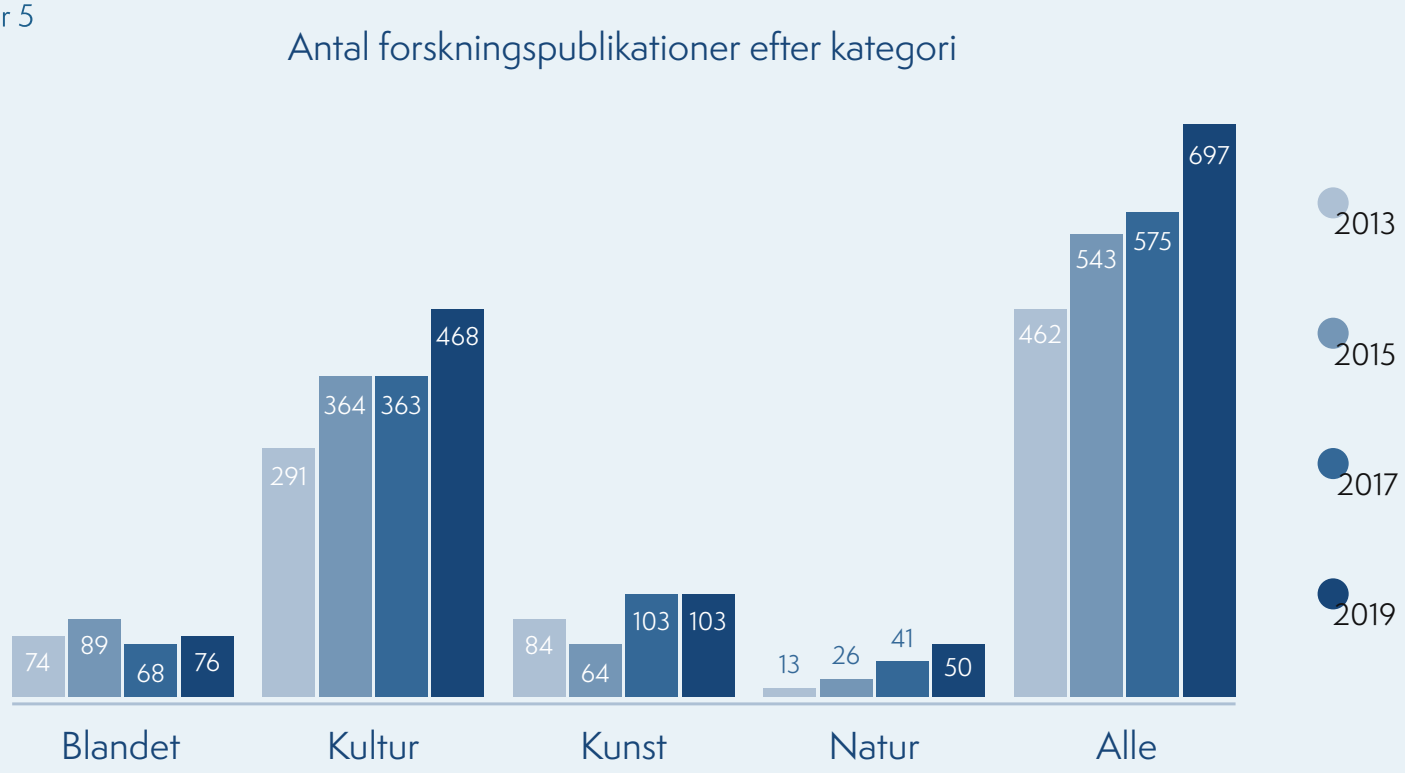

Figur 6

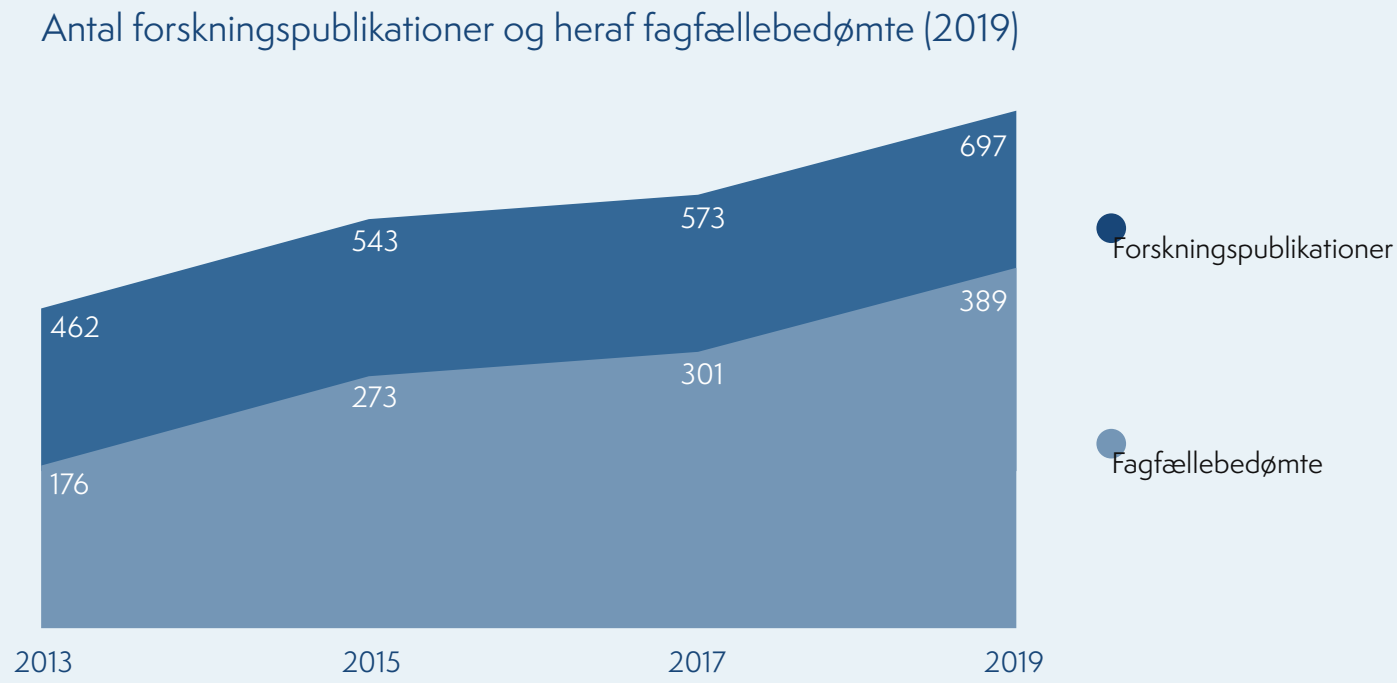

Som det fremgår af figur 6, er andelen af fagfællebedømte publikationer i perioden steget, hvilket svarer til målet om, at danske museer publicerer deres forskning i "relevante, fagfællebedømte medier nationalt og internationalt" (KM 2016, 13). Selvom museerne som nævnt ikke er underlagt den Bibliometriske Forskningsindikator, dokumenterer opgørelsen, at kravet om at leve op til det almene forskningsbegreb har ført til øget antal fagfællebedømte publikationer over en årrække.

Figur 7 præsenterer en mere detaljeret beskrivelse af forholdet mellem fagfællebedømte og ikke-fagfællebedømte publikationer inden for de museumsvidenskabelige discipliner.[7]

Figur 7

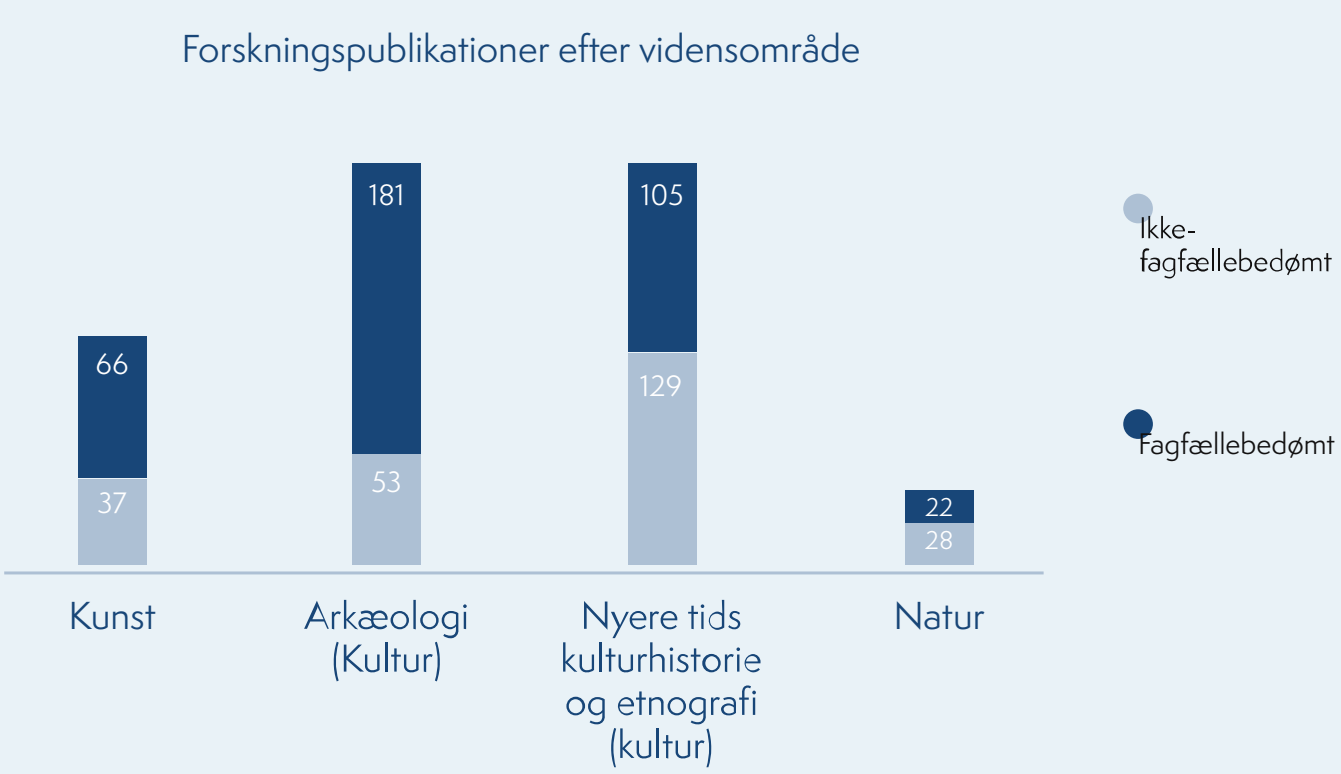

Sammenhængen mellem forskningskapacitet (opgjort i årsværk) og publicering er meget naturligt proportional, således at institutioner med flere videnskabelige årsværk udgiver flest publikationer, herunder et stort antal fagfællebedømte artikler mv. Samtidig viser figuren, at arkæologisk forskning har den største andel af fagfællebedømte publikationer, hvilket kan skyldes de arkæologiske krav om bevaringen af fortidsminder ved byggesager

[7] Publikationer, der ikke falder inden for natur, kultur og kunst er ikke inkluderet, fordi vi opgør efter videnområde og ikke museumskategori som i figur 5.

og herved kravet om den forskningsmæssige (dvs. BFI-berettigede) afrapportering af sagerne. Det bemærkes, at hvor de naturhistoriske museer kun udgør 2% af de samlede statsanerkendte museer og har en lille andel fastansatte videnskabelige årsværk, så er disse museer mere produktive end gennemsnittet med hensyn til publicering (forudsat at naturhistoriske publikationer overvejende stammer fra naturhistoriske museer).

Formidlingsaktivitet

Som nævnt har museerne, ud over formidling af forskning gennem publikationer, til opgave at formidle og tilgængeliggøre deres samlinger for en bredere offentlighed, herunder gennem interne og eksterne arrangementer, for eksempel omvisninger, foredrag, workshops o.l. i museet samt arrangementer uden for museet (f.eks. byvandringer). I alt har statsanerkendte museer i Danmark afholdt 24.456 arrangementer i museet i 2019 fordelt med 7437 arrangementer inden for det kunsthistoriske område (svarende til 30,4%), 12020 arrangementer inden for det kulturhistoriske område (49,1%), 949 arrangementer inden for det naturhistoriske område (3,9%) og 4050 arrangementer inden for de blandede museer (16,6%). Tilsvarende har danske museer gennemført i alt 6034 formidlingsaktiviteter uden for museet fordelt med 327 inden for det kunsthistoriske område (5,4%), 4493 inden for det kulturhistoriske område (74,5%), 211 inden for det naturhistoriske område (3,5%) samt 1003 formidlingsaktiviteter udført af blandede museer (16,6%).

Dette er ikke en overraskende fordeling. Det kulturhistoriske tema er naturligt "extramural", altså bedre tilpasset ekskursioner uden for museet, hvorimod kunstværker oftest er konserveret inde på museet. Interessant er det, at de naturhistoriske museer står for dobbelt så mange formidlingsaktiviteter (4%) i forhold til deres andel (2%). Et forhold, der sandsynligvis skyldes, at feltet domineres af én meget stor aktør, nemlig

Figur 8

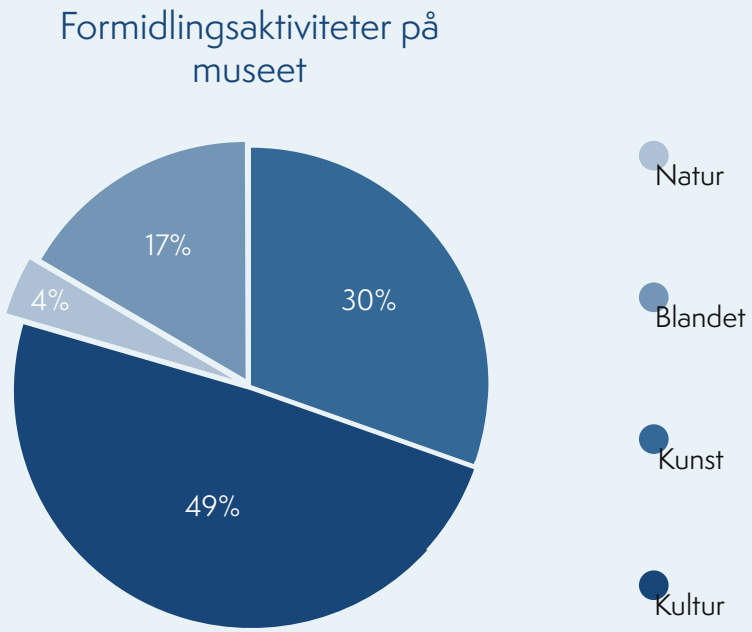

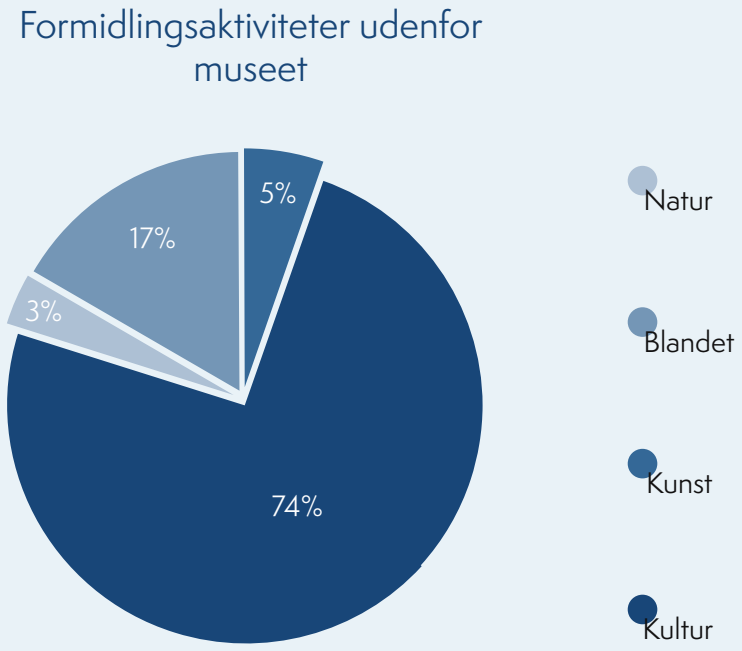

Statens Naturhistoriske Museum (som ikke indgår i opgørelsen). Det høje antal formidlingsaktiviteter inden for og uden for museerne er signifikante udtryk for museernes offentlighedsrolle, og udgør et vigtigt vindue til at udstille museumsforskningen i forhold til den bredere offentlighed. Med i disse opgørelser er ikke formidlingsaktiviteter specifikt målrettede skoleundervisning, ligesom samspillet med kulturuddannelserne ikke er medregnet.[8]

Opsummerende har museerne gennem deres publicerings- og formidlingsaktivitet en stor berøringsflade med såvel forskning som samfund. Udstillinger, kataloger, tidsskrifter, monografier, undervisning samt levende og digital formidling indgår i forskningsformidlingen i de museumsfaglige miljøer. I de seneste år har politikudviklingen på området navnlig fokuseret på kvaliteten og internationaliseringen af forskningen gennem publicering i fagfællebedømte kanaler. Det medfører en række dilemmaer vedrørende balancen mellem forskning og praksis. For eksempel er det, som denne rapport senere viser, en udfordring, at forskningsmiljøerne oplever en stigende specialisering, som i visse tilfælde kan være vanskelig at forbinde med museernes praksis. Ud over publicering i videnskabelige kanaler bidrager den løbende formidling – af historiske kilder og kunstnerisk praksis – til et bredt formidlingsspektrum i institutionerne. Det stiller institutionerne over for den dobbelt opgave både at forske og formidle samt at anvende og implementere forskning i de øvrige museumsopgaver, udstillinger og arrangementer.

[8] Forskningen i billedkunst, musik og arkitektur har eksempelvis en lang tradition, der er indgået i undervisningen i disse fag.

2 EKSISTERENDE UNDERSØGELSER

DETTE KAPITEL præsenterer en oversigt over øvrige undersøgelser, studier og litteratur, som kaster lys over partnerskaber mellem vidensinstitutioner og kulturinstitutioner, herunder museer. Denne litteratur er vidtrækkende, og gennemgangen i det følgende dækker kun udvalgte kilder. Man kan overordnet inddele den eksisterende litteratur i to tilgange: på den ene side bidrag, der tager afsæt i de vilkår, rammebetingelser og gennemslagskraft, som museerne opnår gennem partnerskaber med vidensinstitutioner; på den anden side analyser og studier, der tager afsæt i de motiver, som karakteriserer forskningsinstitutioner, der indgår partnerskab med kulturinstitutioner, herunder museer.

Litteraturen er især koncentreret om eksempler og initiativer fra Storbritannien. Det skyldes, at den britiske akademiske sektor specifikt og den kulturelle sektor mere generelt er underlagt omfattende dokumentationskrav og evalueringsstandarder. Partnerskaber, samskabelse og fælles projekter er med til at synliggøre den effekt, som forsknings- og uddannelsesinstitutioner har på det omgivende samfund. Samtidig er kunstneriske og humanistiske uddannelser i Storbritannien ofte placeret på samme institutioner og underlagt samme lovgivning. Det betyder, at museerne dels udgør et væsentligt arbejdsmarked for kandidater fra disse uddannelser, dels at der er tætte relationer mellem museer og forsknings- og uddannelsesaktiviteter på tværs af kunstneriske, arkæologiske og historiske discipliner.

Ifølge rapporten Share Academy (2013) er det navnligt kulturinstitutionerne, der har efterspurgt større samarbejde med universiteter. Samtidig er der en general konstatering af, af universiteter og museer opererer på forskellige betingelser og med forskellige formål (Ball & Ede 2017, 309). Speight et al. (2016) påpeger, at dannelsen af "produktive partnerskaber" for det meste er ujævnt fordelt mellem institutioner og ofte er udfordret af adgangen til ekstern finansiering og tidsbegrænsede projekter. I stedet for en fast infrastruktur for vidensoverførsel og vidensudveksling opstår videnssamarbejder ifølge Speight et al. ofte i midlertidige projekter.

Flere bidrag i litteraturen fokuserer på behovet for partnerskaber og videnssamarbejde. Viden, kompetencer og ydelser udveksles mellem universiteter og kulturinstitutioner ikke på samme måde som mellem universiteter og virksomheder, hvor der indgås aftaler om teknologioverførsel, konsulentopgaver og intellektuel ejendomsret. Derimod kræver samarbejde mellem universiteter og kulturinstitutioner mere integrerede tilgange, hvor partnerskaber og samproduktion af viden beriger de forskellige partnere i projektforløb. Arnold (2017) konstaterer, at museer bliver anset for at være en værdifuld platform for samarbejde mellem kunstnere og forskere, fordi museerne udgør en unik mulighed for at udstille ny viden og fælles projekter for offentligheden.

Bonacchi og Willcocks (2016) viser, at antallet af samarbejder mellem forskning og kunst er stigende. Komplekse fænomener som klimaforandringer, sundhed, demografi, digitalisering og dannelsen af nye kulturformer kalder på stærkere integration mellem kunst og videnskab. For at understøtte denne udvikling noterer Bonacchi og Willcocks, at der er brug for mere formaliserede samarbejder, finansieringsinstrumenter og rammebetingelser. I takt med at kravet til dokumentation, værdiskabelse og gennemslagskraft er stigende, er det nødvendigt at basere samarbejder på mere tydelige aftaler og formelle strukturer, herunder aftaler om leverancer, opgavefordeling og evaluering (Ball & Ede 2017).

En række bidrag undersøger hvilke mekanismer og instrumenter, der bedst understøtter partnerskaber mellem universiteter og museer (Beckmann 2016). En undergruppe af bidrag fokuserer på at bruge museumsvidenskabelige partnerskaber som et instrument til at forbedre de studerendes kompetencer og læring (Cook, Reynolds & Speight 2010). Her er interessen samlet omkring at udvikle fælles læringsforløb og forbedre de studerendes evne til at arbejde problem- og produktorienteret.

En anden tendens i litteraturen er den stigende interesse i at dokumentere den samfundsmæssige gennemslagskraft af forskning inden for kunst- og kulturinstitutioner (Arts and Humanities Research Council 2013, Belfiore & Bennett 2008, Scott 2006). Fordi forskningsinstitutioner og kulturinstitutioner i stigende grad evalueres ud fra deres værditilførsel i samfundet (ofte målt på kvantitative parametre), er der interesse i at udvikle mere retvisende og kontekstsensitive indikatorer og måleredskaber. Heri indgår en værditeoretisk debat om, hvordan værdien af kultur, kunst og videnskab kan opgøres på en retvisende måde (Gstraunthaler & Piber 2012, Paulus 2003). Flere bidrag påpeger, at økonometriske og bibliometriske analyser af indtægter, investeringer, besøgstal, publikationer og mediedækning m.m. ikke udgør en dækkende beskrivelse af de formål, som kulturinstitutioner og deres forskning dækker. Derfor eksperimenteres der med andre datakilder og indikatorer, der forsøger at redegøre for, hvordan besøgsoplevelsen eksempelvis rangeres af brugeren, hvad læringsudbyttet er, hvordan udstillinger og museumsaktiviteter bidrager til forøget dannelse, samfundssind og kulturforståelse m.m.

Med til denne litteratur hører videnskabs- og teknologistudier (STS), der fokuserer på karakteren og typen af partnerskaber og samarbejder samt evalueringsstudier, der fokuserer på resultater, dokumentation og effektmåling. Et studie udgivet af UK Museum University Partnerships Initiative undersøger en række partnerskaber, der er beskrevet i den engelske universitetsevaluering Research Excellence Framework. Rapporten afdækker blandt andet de faktorer, der er afgørende for at etablere partnerskaber, herunder finansiering, organisering og incitamenter, ligesom den opstiller en række modeller for, hvilken værdi universiteter og museer får ud af partnerskaber og hvordan denne værdi kan evalueres (Crossley 2017).

Et tredje tema i litteraturen handler om metoder og tilgange, der optimerer besøgsoplevelsen og brugerinvolvering på museerne (Selvakumar & Storksdieck 2013). I denne

litteratur findes bl.a. analyser af oplevelsesdesign, digitalisering, medieteknologier og produkter, der kan understøtte og formidle museumsoplevelser ved hjælp af forskning og viden. Det kan eksempelvis være i forbindelse med formidling på museer eller andre kulturinstitutioner, e-læring eller design af oplevelsesberigede produkter. Oplevelsesdesign dækker en bred vifte af forskningsområder, der integrerer viden fra forskning og museer, herunder æstetik, oplevelsesøkonomi, ledelse og organisering, kommunikation, design af interaktive (digitale og ikke-digitale) medier samt kultur- og samfundsteori.

Succeskriterier for partnerskaber

Flere bidrag beskriver på baggrund af metastudier og empiriske undersøgelser også succeskriterier for partnerskaber mellem universiteter og museer. For eksempel beskriver Bonacchi og Willcocks (2016) følgende faktorer som væsentlige: (1) at etablere mekanismer for kommunikation og dialog mellem partnere, (2) at afsætte tid til at drøfte målsætninger, tidsfrister og risikovurdering, (3) at udvikle fælles ejerskab til samarbejdet og dets produkter, og (4) at sikre at samarbejdet skaber værdi for alle partnere og er baseret på tillid og rimelighed. Kriterierne har det til fælles, at de forsøger at forebygge konflikter og misforståelser i samarbejdet. Således er dialog og kommunikation essentielle redskaber til at skabe gensidig forståelse og fælles forventninger.

Ellison (2015) beskriver endvidere, at det er vigtigt, at de involverede partnere har (1) en fælles vision og arbejder for fælles mål, (2) at resultater fra partnerskaber skaber værdi for alle involverede, (3) at alle partnere skal være aktive og engagerede, (4) at der skal være ejerskab hos ledelsen, (5) at partnerskabet skal have en klar struktur og organisation, (6) at det i mange tilfælde er hensigtsmæssigt at udpege en projektleder eller koordinator, (7) at partnerskaber kræver samarbejde og menneskelige relationer, (8) at der vedblivende er fokus på kommunikation, (9) tillid, (10) resultater, og (11) at partnerskaber og alliancer udvikler langsigtede projektplaner. Baseret på disse kriterier drives succesfulde partnerskaber i den kulturelle sektor ifølge Ellison af *"equity, mutual benefit and transparency"* (Ellison 2015, 20). Opsummerende kan man sige, at succesfulde partnerskaber kræver tid, fælles forståelse og gensidig værdiskabelse, der tilgodeser de forskellige partnere.

Endelig er det bredt anerkendt i litteraturen, og understreges af blandt andre Ellison (2015), at succesfulde partnerskaber kræver kompetencer i "vidensbrobygning" (knowledge brokerage) og "vidensmobilisering", f.eks. i form af en kurator eller koordinator, der sikrer at der er en overensstemmelse mellem målsætninger, projektledelse og resultater (Arnold-Forster & Speight 2010, Ball & Ede 2017). Typisk eksisterer denne kompetence som vidensbrobygger hverken på universiteter eller kulturinstitutioner, men kræver en projektleder, der har evnen til at integrere og forhandle mellem de forskellige professionelle kulturer og vidensformer, og kan mægle og oversætte blandt de involverede partnere (Ankrah, Burgess, Grimshaw, & Shaw 2013).

Værdiskabelse og effekter

Ifølge en række artikler er der flere typer af værdi forbundet med partnerskaber mellem museer og universiteter. Clare (2016) anslår, at den mest direkte værdi ved samarbejde og partnerskaber er muligheden for at uddanne fremtidens medarbejdere i den kulturelle sektor gennem udveksling af studerende, projektforløb, praksisnær forskning og kendskab til museernes virke og arbejdsformer. Især partnerskaber omkring uddannelse kan sikre, at kandidater udstyres med relevante kompetencer og erfaringer igennem studiet. Speight et al. (2016, 13-14) foreslår endvidere, at partnerskaber tilfører værdi ved at facilitere "udvekslingen af ideer mellem de sektorer (museer, forskning og uddannelse), som styrker og vitaliserer de involverede partnere og ændrer det intellektuelle miljø i de respektive institutioner". Samtidig betyder de tætte relationer til universiteterne, at museumssektoren oparbejder ekspertise, viden og kvalitetssikring.

Bonacchi and Willcocks (2016) påviser en række værdier, der opstår som resultat af partnerskaber mellem universiteter og museumssektoren, herunder:

- ·Forbedret organisatorisk læring
- Udvidede samarbejdsmuligheder
- Bedre ansættelsesmuligheder
- Entreprenørskab
- Mediedækning og synlighed
- Bedre brugeroplevelser
- Organisationsudvikling
- Bedre publikationsmuligheder
- Forøget videnskapacitet og -udveksling
- Værdiskabende relationer og nye samarbejder

Speight et al. (2016) påviser en række afledte effekter af partnerskaber, for eksempel integration af forskellige videnskabelige traditioner og tilgange, tværvidenskabeligt samarbejde, vidensdeling og en bedre udnyttelse af ressourcerne og ekspertisen hos de deltagende institutioner. Ifølge Speight skaber partnerskaber værdi ved blandt andet at lede til en forøgelse af vidensspredning, dannelse af fælles forskningsdagsordner, etablering af nye forskningsområder, dannelse af nye modeller, tilgange og praksisser og adgang til netværk og medier.

Barriere for partnerskaber

De eksisterende undersøgelser er imidlertid ikke kun beskæftigede med gennemslagskraften og værdien af partnerskaber, men rummer flere betragtninger over barrierer og udfordringer. Blandt de mest fremherskende barrierer er de usagte forskelle mellem sektorernes sprogbrug, organisationskultur og vidensformer (Speight et al. 2016, p. 13);

grundlæggende forskelligheder i forståelsen og tilgang til forskning (Dawson & Gilmore 2009); og ikke mindst betragtelige forskelle i forventninger til samarbejdet og dets resultater på tværs af universiteter og museer (Oakley & Selwood, 2010). Alle disse udfordringer er relaterede til institutionelle forskelle og de forskellige "logikker", vidensinstitutioner og kulturinstitutioner opererer under.

Speight et al. (2016) gør opmærksom på, at selve interaktionen mellem to eller flere organisatoriske kulturer rent praktisk repræsenterer en udfordring for de involverede institutioner. Mange videnssamarbejder indløser ikke deres fulde potentiale og opnår ikke deres mål på grund af institutionelle forskelle, der skævvrider de ellers i udgangspunktet gode intentioner. Dette relaterer sig samtidig til en anden almindelig barriere, der nævnes flere steder i litteraturen: spørgsmålet om de samarbejdende partneres ligeværd. For at videnssamarbejde skal kunne fungere optimalt kræver det et vist omfang af fælles forventninger, fælles forståelseshorisont, fælles problemløsning og fælles respekt. De fleste af disse forhold antages ofte at være til stede ved nye projekteres påbegyndelse, men viser sig i virkeligheden at skulle kultiveres og vedligeholdes løbende.

Litteraturen kaster dermed lys på en grundlæggende forskel i de logikker, der er involverede i museumsvidenskabelige samarbejder: hvor museer primært er optagede af deres samlinger, udstillinger og konservering af artefakter, er universiteter primært optagede af at producere og formidle viden og opbygge og forestå uddannelser, der har relevans i den akademiske verden (Speight et al. 2016, 14). Kun ved at forstå disse forskellige logikker og bygge bro imellem dem, er det muligt at opnå succesfulde samarbejder med respekt for både museumsfaglige og forskningsfaglige værdier og forventninger (Oakley and Selwood 2010). Naturligvis hjælper det, hvis museerne allerede er en del af den videnskabelige kultur gennem forskningsafdelinger med tradition for vidensproduktion. For store forskningstunge museer gælder imidlertid, at de kan have iboende faglige skillelinjer mellem afdelinger, som samarbejdspartnere kan opleve som udfordrende eller begrænsende.

Bonacchi and Willcocks (2016) påpeger endvidere, at "sektorforskelle" kan bidrage til en mangel på forståelse og tillid, der fører til kortsigtet optimering, for eksempel at universiteterne hurtigt i et samarbejde ønsker at producere videnskabelige artikler og andre output, som har værdi for forskerne, men som ikke nødvendigvis bidrager til udvikling i museet på længere sigt. Denne publikationsbias i samarbejdet kan føre til "institutionel modstand", hvor forskernes incitamentsstruktur f.eks. bliver en barriere for det gode partnerskab. Andre barrierer, der skyldes sektorforskelle, kan være forskellige planlægningshorisonter, målsætninger, budgetbegrænsninger, sprog og kommunikation, manglende fælles visioner og mission, og manglende fælles evalueringsredskaber. Bonacchi and Willcocks (2016) foreslår på baggrund af deres empiriske undersøgelser en række mekanismer, der kan overkomme disse udfordringer: for eksempel klar og tidlig planlægning, involvering af alle partnere i bestemmelsen af projektets vision, mission og handlingsplan, opbygning af det rigtige team, forståelse for kulturforandring og tildeling af anerkendelse og merit.

I dette afsnit har vi præsenteret en kortfattet oversigt over litteraturen om museumsvidenskabelige partnerskaber. Litteraturen er beskæftiget med organiseringen af partnerskaber, deres gennemslagskraft og værdi, succesbetingelser og mulige barriere, herunder en række forhold, der karakteriserer erkendelsesmæssige og organisatoriske forskelle mellem sektorer samt de udfordringer, der afledes heraf. Bonacchi og Willcocks (2016) konkluderer endvidere, at der er behov for mere forskning på dette område og at forståelsen af partnerskaber mellem museer og universiteter er ufuldstændig. Til trods for dette rummer litteraturen væsentlige pejlemærker for succesfulde partnerskaber, for eksempel vigtigheden af fælles visioner, forståelse, forventninger og vidensudveksling. Denne gennemgang er nyttig for analysen i den følgende interviewundersøgelse. Flere af de temaer, der præger litteraturen, kendetegner ligeledes udsagn om museumsvidenskabelige partnerskaber i Danmark. Samtidig tilføjer den følgende undersøgelse væsentlige detaljer og kvalitative analyser til de eksisterende internationale undersøgelser. Det har i forberedelsen til denne rapport ikke været muligt at finde en lige så detaljeret kvalitativ analyse af samarbejdet mellem museer og universiteter, som den foreliggende.

3 UNDERSØGELSES-DESIGN

DATAGRUNDLAGET FOR denne rapport består af seks casestudier og 45 semistrukturerede interviews, som er gennemført med ansatte fra seks forskellige danske museer i slutningen af 2018 og begyndelsen af 2019. Et casestudie består af et antal interviews med ansatte med forskellige arbejdsopgaver. I rapporten indgår blandt andet interviews med museumsdirektører, inspektører, konservatorer, formidlere og forskere. Rapporten benytter denne metode, fordi museumsvidenskabelige partnerskaber ikke tidligere er undersøgt og derfor må forventes at være kendetegnede ved stor variation. Interviewundersøgelsen afdækker en række temaer og kategorier for samarbejder gennem en eksplorativ udforskning af respondenternes oplevelser og vurderinger. Det kvalitative interviews formål og styrke handler om at finde ind til essensen af erkendte og ikke-erkendte behov og ønsker i forskellige situationer og forskellige interaktioner, som netop er det afgørende udgangspunkt for analysen af videnssamarbejde.[9]

De seks undersøgte museer er:

- Statens Museum for Kunst
- Skagens Kunstmuseer
- Moesgaard Museum
- Vardemuseerne
- Naturama
- Statens Naturhistoriske Museum

3.1 KVALITATIV DATA

I denne kortlægning har vi prioriteret at skabe data, der tilvejebringer kontekstbundne og konkrete eksempler på, hvordan videnssamarbejder og forskningspartnerskaber mellem museer og universiteternes vidensmiljøer faktisk foregår. Sådanne perspektiver er der mangel på. Som vi påpegede i forrige afsnit, tilbyder den eksisterende litteratur ikke et systematisk indblik i museernes erfaringer med og holdninger til videnssamarbejder og forskningspartnerskaber. Derfor er målet med denne rapport og dens kvalitative undersøgelse at tilvejebringe sådanne indsigter. Det er netop den kvalitative metodes styrke at udforske og forstå menneskers opfattelser, erfaringer, holdninger, adfærd og samspil med

[9] Styrken ved det kvalitative interview kan bedst forstås i sammenligning med den kvantitative metode. Den kvantitative metode tilstræber en bred kortlægning af de forhold, der undersøges (typisk bruges en spørgeskemaundersøgelse). Den kvalitative metode søger mere i dybden. Denne tilgang forsøger i højere grad at få de specielle og særlige forhold frem. Det kvalitative interview er kendetegnende ved at forstå verden fra informantens synspunkt og gennem nuancerede beskrivelser at forstå de forhold, som respondenten oplever og forholder sig til.

andre. Når vi arbejder kvalitativt, er det fordi vi interesserer os for, hvordan forskningspartnerskaber mellem museer og universitetsmiljøer opstår, forløber, opleves, fremtræder og udvikles. Det kvalitative arbejde er kendetegnet ved en optagethed af at beskrive, forstå og fortolke den menneskelige erfarings kvaliteter (Brinkmann & Tanggaard, 2015). Dermed er det de museumsansattes oplevelser, denne rapport undersøger og placerer i den sociale virkeligheds meningsstruktur.

Idet rapporten fokuserer på forskningspartnerskaber mellem museer og universitetsmiljøer, er det nyttigt at tilgå museerne som forskellige cases, der skal tilvejebringe viden om museernes erfaringer med og vurdering af videnssamarbejde og forskningspartnerskaber. Som vi uddyber senere, synes der inden for museumsverdenen at være bred enighed om, at de fleste museer er forskellige. Med denne undersøgelse er vi imidlertid interesserede i at tilvejebringe forståelser, der kan dække ikke blot enkelte museer, men også museumssektoren bredt set. Undersøgelsen bygger derfor på en "multiple-case study approach" (Bryman 2012), hvor flere cases studeres og sammenlignes ud fra identiske metoder. Når vi gennemfører flere casestudier, er det fordi, vi ønsker at analysere både ligheder og forskelle på tværs af museer. Således er målet med undersøgelsen ikke udelukkende idiografisk dvs. at forstå de enkelte cases, men også mere nomotetisk dvs. at identificere mønstre og lighedstræk på tværs af dem. Netop derfor har vi udvalgt seks forskellige cases (se afsnit 2.4).

Sigtet med undersøgelsen er at tilvejebringe viden om museumssektoren og identificere fællesstræk på tværs af museer. Af samme grund er det vigtigt at understrege, at undersøgelsens data og konklusioner ikke tilvejebringer en udtømmende redegørelse for museernes forskningspartnerskaber. Derimod sigter kortlægningen på at gøre denne forståelse mere nuanceret. Taget i betragtning, at den gængse forståelse netop er, at alle danske museer er forskellige, er målet med denne undersøgelse således ikke at opnå dybdeforståelser af de enkelte cases, men snarere at opnå en tværgående (cross-case) forståelsesramme, hvormed undersøgelsen sigter mod at tilbyde observationer og fortolkninger, der er gældende for danske museumsvidenskabelige samarbejder og partnerskaber bredt set.

3.2 DEFINITION AF VIDENSSAMARBEJDE

Som nævnt i Indledningen er målet med undersøgelsen bl.a. at forstå betingelserne for de partnerskaber, der eksisterer mellem museumssektoren og danske universitetsmiljøer. I praksis viser det sig at være meget forskelligt, hvordan videnssamarbejde og partnerskaber defineres; under hvilke betingelser de indgås; hvor formelt eller uformelt de er strukturerede, og hvem samarbejdspartnerne er og hvilke organisationsniveauer de tilhører. Det centrale, som kortlægningen søger at belyse, er vidensudvekslingen mellem museum og universitetsmiljø. Hvad er betingelserne for vidensudveksling i dette forhold? Hvad motiverer udvekslingen af viden, og hvad forhindrer den? Hvordan kan partnerskaber og vidensdeling understøttes i fremtiden? På grund af denne brede interesse i de

produktive interaktioner mellem museer og universitetsmiljøer bruger vi i undersøgelsen termerne 'videnssamarbejde', 'vidensudveksling' og 'partnerskaber' som samlebetegnelser for den interaktion, transaktion, koordination og vidensdeling, der finder sted mellem museerne og universiteterne.

Det forskningsspørgsmål, som undersøgelsen søger at besvare er: **Hvilke typer af forskningspartnerskaber kan identificeres, og hvordan planlægges, struktureres og realiseres de?** Under dette overordnede spørgsmål har undersøgelsen et særligt fokus på den humanistiske forskning rolle: **Hvilke humanistiske kompetencer er i spil, og hvor og hvordan finder de anvendelse i museumssektoren?**

3.3. INTERVIEWS

Til at konstruere data har vi anvendt det kvalitative forskningsinterview, hvor samtalen anvendes som redskab til at opnå viden. Det kvalitative forskningsinterview bygger på en involverende og dialogisk forskningstilgang (Kvale & Brinkmann 2015). Processen med at udvælge respondenter er foregået i dialog med museumsdirektøren på de respektive museer. Vi var interesserede i at interviewe de museumsansatte, der har erfaring med forskningspartnerskaber og/eller dialog/samarbejde med eksterne forskere, eller som i egenskab af deres funktion har relevant viden i denne sammenhæng. Museumsdirektørerne på hvert museum har derfor i alle tilfælde peget på ansatte, vi burde interviewe, og i nogle tilfælde har disse ansatte peget videre på kollegaer, de mente, var relevante.

Figur 10 optegner de ansatte, vi har interviewet, ud fra deres primære rolle (ansættelse) på museet. Vi har designet interviewet som et semistruktureret livsverden-interview

Figur 10

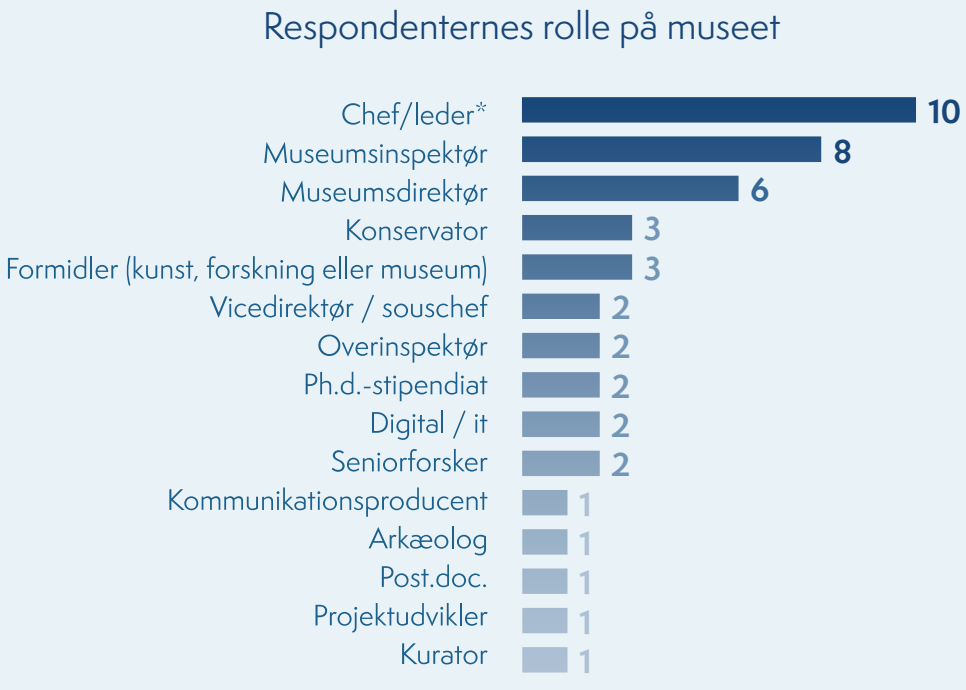

(Kvale & Brinkmann 2015). I et semistruktureret interview er spørgsmålene orienterede mod at udforske menneskelig og social erfaring relateret til et fænomen, i dette tilfælde forskningspartnerskaber mellem museer og universitetsmiljøer. Det betyder, at svarene vil reflektere respondentens oplevelse af tingene. For at undgå forudbestemmelser var spørgsmålene primært åbne og uden svarkategorier. For eksempel "Fortæl om en situation, hvor du har søgt efter forskningsbaseret viden?" og "Hvad skal der til for, at et partnerskab er værdiskabende for dig?" eller "Hvad forstår du som humanistisk forskning?".

At spørgsmål og interviewguide er semistruktureret betyder endvidere, at der er udformet en række spørgsmål, som afspejler formålet med interviewet. Interviewguiden skal dermed ses som den grundlæggende ramme for undersøgelsen, hvor der samtidig er skabt plads til fleksibilitet, inspiration og refleksion undervejs. Afhængigt af respondenternes udtalelser kan spørgsmålene og samtalen dreje sig i forskellige retninger. Når vi interviewer flere forskellige ansatte på de seks museer, får vi ikke blot adgang til de enkelte ansattes erfaringer og meninger, vi får også mulighed for at sammenligne og skelne på tværs af ansatte – og på tværs af museer. Dette muliggør, at mønstre og unika fremtræder, hvormed en diskussion af udvælgelseskriteriernes (se nedenfor) betydning for indgåelse af forskningspartnerskaber bliver mulig.

Alle interviews blev optaget og efterfølgende transskriberet.

3.4. SAMPLING AF CASES

'Museum' er ikke en beskyttet titel, og derfor favner museumskategorien et bredt spektrum af organisationer. Lokalmuseer, specialmuseer, små, store, nye, gamle, forskningstunge, selvejende osv. Som nævnt tidligere, beskæftiger denne rapport sig udelukkende med museer under museumsloven. Mens der inden for museumsverdenen er bred enighed om, at de fleste museer er forskellige, varierer museernes situation, bl.a. afhængigt af hvor store de er, hvad de arbejder med, hvor de ligger, hvem deres ansatte er, og hvordan ejerskabet er konstitueret. Der er stor forskel på, om man er et stort statsligt museum, der ligger i København, eller om man er et mindre statsanerkendt museum, der ligger i en lille jysk by. Afstanden til universitetsmiljøer har også indflydelse på vores forskningsspørgsmål. Ved at gennemføre ikke bare ét men en række casestudier er undersøgelsen i stand til at indfange disse forskelligheder og kan dermed tilvejebringe en mere dybdegående forståelse af, hvad det vil sige at være museum.

Med henblik på at udvælge cases er undersøgelsen baseret på en informationsorienteret udvælgelse (Flyvbjerg 2006), også kaldet en 'purposeful sample' (Patton 1990). I en informationsorienteret udvælgelse vælges cases ud fra en forventning om deres informationsindhold, og det er en måde at maksimere nytteværdien af information fra små stikprøver. For at opnå en forståelse for museumskategoriens mangfoldighed og inkludere cases med maksimal variation er rapporten baseret på en såkaldt 'maximum variety

sample' (Sandelowski 1995) hvor en række cases udvælges på baggrund af variationer i udvalgte kriterier. I denne undersøgelse er disse kriterier:

- Type (kunst, kultur, natur)
- Størrelse (antal ansatte)
- Geografi (region)
- Afstand til forskningsmiljø (forskellige universiteter)
- Organisering (universitetsbaseret versus offentligt)
- Ejerskab (selvejet/statsanerkendt versus statsligt)

At inddrage cases, der er forskellige på én eller flere af disse kriterier, muliggør en diskussion af kriteriernes betydning for forskningspartnerskaber og videnssamarbejder. Når undersøgelsen, der ligger til grund for denne rapport, består af netop seks casestudier, er det således fordi, vi på den måde opnåede at få adgang til eksempler, der varierede på tværs af alle udvælgelseskriterier. Samplingen kan illustreres i følgende skema:

Figur 11

Samplingstrategi (2019-tal)

	Selvejet / statsanerkendt			Statsligt		
	Naturhistorie	Kulturhistorie	Kunst	Naturhistorie	Kulturhistorie	Kunst
Universitets-baseret		**Moesgaard, AU** (Midtjylland) *Besøgende: 424.091 Ansatte: 117*		**SNM, KU** (Hovedstaden) *Besøgende: 148.127 Ansatte: 78*		
Offentligt	**Naturama** (Syddanmark) *Besøgende: 64.062 Ansatte: 12*	**Varde Museerne** (Syddanmark) *Besøgende: 203.627 Ansatte: 60*	**Skagen Kunstmuseum (3)** (Nordjylland) *Besøgende: 163.718 Ansatte: 60*			**SMK** (Hovedstaden) *Besøgende: 334.919 Ansatte: 126*

Som det ses af figuren, er vores sample overpræsenteret i kategorien af offentlige, selvejende/statsanerkendte museer. Den primære årsag til dette er, at de offentlige, selvejende/statsanerkendte museer udgør langt de fleste i Danmark (som er underlagt

museumsloven). Der er f.eks. kun seks statslige museer i Danmark, hvilket begrænser mulighederne for at finde cases til andet og fjerde kvadrant. Ligeledes er der meget få universitetsbaserede museer i Danmark. Moesgaard Museum og Statens Naturhistoriske Museum kan med rimelighed siges at være de to primære, hvormed valgmulighederne i også 1. kvadrant begrænses. Altså er det de offentlige, selvejende/statsanerkendte museer, der er flest, hvorfor vi også anser det som rimeligt (omend ikke repræsentativt) at medtage flest cases fra denne kategori. Målet med denne sampling er som nævnt at inddrage eksempler på museer med størst mulig variation, og med dette sample er rapporten baseret på seks cases, der er unikke på hver deres måde:

1. *Moesgaard Museum* er et kulturhistorisk museum, der har status af specialmuseum, og som bl.a. er karakteriseret ved sit tætte samarbejde om forskning og undervisning med Aarhus Universitet. Moesgaard Museum er fysisk samlokaliseret med fagmiljøerne Arkæologi og Antropologi ved Aarhus Universitet, hvilket bevirker, at museets forskning er særligt tæt forbundet med universitetets. Den tætte forbindelse er med til at give Moesgaard Museum en helt særlig profil i Danmark, og museet er arbejdsplads for over 300 museums- og universitetsansatte.
2. *Vardemuseerne* er et statsanerkendt, kulturhistorisk museum med hele syv besøgsadresser. Museet indsamler, producerer og leverer viden om egnens historie, hvormed det også er lokalmuseum. Vardemuseerne kom særligt på landkortet, da det nye Tirpitz åbnede i 2017. Museet beskæftiger ca. 100 ansatte og er bl.a. en interessant case, fordi det geografisk er placeret yderligt i forhold til hovedstaden, og fordi det formår at arbejde med lokal- og kulturhistorie på både traditionel og innovativ vis.
3. *Statens Naturhistoriske Museum* er et statsligt museum og nationalmuseum for naturhistorie i Danmark. I dag består det af tre besøgsadresser, nemlig Zoologisk Museum, Geologisk Museum og Botanisk Have. Statens Naturhistoriske Museum er en unik case, fordi det er organiseret som et institut under det Naturvidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet. Som det eneste af de seks udvalgte museer – og som det eneste statslige museum i Danmark – hører det derfor heller ikke under Kulturministeriet, men derimod under Uddannelses- og Forskningsministeriet. Dermed forventes Statens Naturhistoriske Museum at have nogle andre rammebetingelser og dermed et andet forhold til forskning og forskningspartnerskaber, end de resterende cases, vi undersøger.
4. *Naturama* er et mindre, naturhistorisk museum, der særligt kendetegnes ved dets brug af teatrets virkemidler i udstillingskonceptet. Museet beskæftiger ca. 30 ansatte og er geografisk placeret i Svendborg på Fyn. Nærmeste forskningsmiljø er således Syddansk Universitet i Odense. Naturama er en interessant case, både fordi det er et af få statsanerkendte naturhistoriske museer i Danmark, men også fordi det er et lille museum, som geografisk er placeret på et yderpunkt, hvormed in-house kompetencerne til at administrere forskningspartnerskaber kan antages at være færre, og den fysiske distance til forskning kan siges at være større.

5. *Statens Museum for Kunst* er et af de statslige museer i Danmark og beskæftiger ca. 120 ansatte. Statens Museum for Kunst er Danmarks største kunstmuseum, Danmarks nationalgalleri og hovedmuseum for billedkunst. Statens Museum for Kunst er desuden nok det af de udvalgte museer, der har mest erfaring med at indgå eksterne forskningspartnerskaber, hvilket er med til at gøre det til en interessant case i denne rapport.
6. Skagen Kunstmuseer er et mindre, statsanerkendt kunstmuseum med tre besøgsadresser, som har verdens største samling af skagensmalernes kunst. Museet fokuserer på en meget snæver periode, hvilket står i modsætning til flere af de andre udvalgte museer, som mere bredt udstiller kunst-, kultur- eller naturhistorie. Skagen Kunstmuseer er et af de ældste museer i Danmark og beskæftiger ca. 55 ansatte. Geografisk ligger museet relativt afskåret fra forskningsmiljøer – det nærmeste er Aalborg Universitet – hvilket også er med til at gøre museet til en interessant case.

3.5 ANALYSE AF DATA

Analyse handler om at bryde data ned i mindre, sammenlignelige komponenter. At analysere og præsentere kvalitativ data handler om at vise, arrangere og beskrive datamaterialet (Dahler-Larsen, 2008). Til at analysere og præsentere data fra de seks casestudier og de 45 semistrukturerede interviews, har vi gennemført det, vi vælger at kalde en *cross-case tematisk analyse*.

Tematisk analyse

En tematisk analyse er, trods det ofte ikke anses som en egentlig metode (Braun & Clarke 2006), en almindelig form for kvalitativ analyse og referer til processen med at identificere mønstre i et datamateriale, hvilket i mange kvalitative metoder er udgangspunktet (Bryman 2012). En tematisk analyse er dermed en eksplorativ og induktiv metode til at åbne datamaterialet og inddele det i temaer, som dermed er empirisk bestemte, dvs. de udspringer af materialet selv (modsat at være teoretisk bestemte). Ordet 'tematisk' refererer til målet om at søge efter aggregerede temaer i et datamateriale (Gibson & Brown 2009). Når data analyseres, søger vi således at identificere mønstre på tværs af datamaterialet, hvilket kan gøres ved at undersøge ligheder, forskelle og relationer. At undersøge ligheder involverer at samle alle eksempler fra datamaterialet, der kan kategoriseres som 'et eksempel på *x*'. At undersøge forskelle involverer at lede efter særlige eller ejendommelige træk, hvormed målet er at finde og analysere særegenheder og kontraster i datamaterialet. At undersøge relationer involverer at se på, hvordan forskellige koder og temaer relaterer sig til hinanden og til generelle temaer.

Koder og temaer er ikke det samme. At *kode* er at skabe simple kategorier, der kan anvendes til at beskrive generelle træk ved data. Mens der kan være tale om forskellige typer af koder, så er det ifølge Gibson og Brown (2009) fælles for alle koder, at de udgør nogle datakategorier, der præsenterer et tematisk opmærksomhedspunkt. Mens koder således er organiserede grupper af data, er *temaer* mere abstrakte analyseenheder,

som bygger på, men ofte er bredere end koderne (Boyatzis 1998). Forskellige koder kan sorteres under temaer, og temaerne bygger således på de koder, der identificeres i datamaterialet. Et tema kan dermed defineres som noget, der indfanger noget i datamaterialet, der er væsentligt i forhold til forskningsspørgsmålet, og som i en vis grad repræsenterer et givent mønster i materialet (Braun & Clarke 2006). Temaer er dermed:

1. kategorier, der identificeres i datamaterialet,
2. som relaterer sig til det forskningsmæssige fokus og forskningsspørgsmålet,
3. som bygger på koder, der er identificeret i det transskriberede materiale,
4. (og som tilvejebringer en forståelse af datamaterialet, som kan udmunde i et teoretisk bidrag til forskningen på feltet) (Bryman 2012).

Den analytiske opgave er således at identificere koder empirisk, gruppere dem i temaer og fortolke dem i relation til forskningsspørgsmålet, som her går på forskningspartnerskaber mellem museumssektoren og universitetsmiljøer. Dette er på mange måder en iterativ dvs. gentagende proces, hvor vi har gennemgået forskellige faser flere gange. Efter at have sat os grundigt ind i materialet, hvilket særligt skete gennem processen med at transskribere samtlige 45 interviews, har vi genereret umiddelbare koder; søgt efter temaer; gennemgået og vurderet temaerne; defineret og navngivet temaerne; og analyseret dem. I denne proces blev temaerne flere gange justeret, raffineret og omdøbt. Som analyseprocessen skred frem, blev flere temaer også lagt sammen eller slettet, mens nye kom til.

3.6. PRÆSENTATION AF DATA

Det er temaerne og deres koder, der udgør det datamateriale, nærværende rapport præsenterer. I det følgende afsnit vil vi analysere ligheder, forskelle og relationer med det mål at tilvejebringe nye forståelser om betingelserne for og eksekveringen af forskningspartnerskaber mellem museer og universitetsmiljøer.

Inden vi kommer så langt, skal der knyttes en kommentar til, hvordan data bliver præsenteret i ¨rapporten. At præsentere eller fremstille data handler om at opliste og visualisere de temaer, der er i en given kategori (Dahler-Larsen 2008). På trods af at rapporten udelukkende bygger på kvalitative data, vil vi præsentere disse data både kvalitativt og kvantitativt. Det skal forstås således, at koder og temaer i nogle tilfælde vil blive præsenteret statistisk for at give overblik over, hvad der er sagt om et givet tema og hvor mange gange. I andre tilfælde vil koder og temaer blive præsenteret via citater, hvormed formålet er at nuancere, illustrere og forklare de givne temaer. Med disse to præsentationsformer er vores intention at analysere datamaterialet både i dybden og i bredden.

4 ANALYSE OG RESULTATER

I DENNE del af rapporten præsenteres resultaterne af kortlægningen. Analysen er inddelt i fire kategorier:

4.1 Viden på museerne
4.2 Forskning på museerne
4.3 Forskningspartnerskaber
4.5 Humanvidenskabernes rolle

4.1. VIDEN PÅ MUSEERNE

I denne kortlægning har vi spurgt respondenterne til, hvordan de anvender og udveksler viden i deres arbejde med særligt henblik på brug og integration af universiteternes forskning. Målet med kortlægningen er at skabe et samlet overblik over, hvordan danske museer arbejder med forskning (genstande, teorier, fremgangsmåder), og dermed skabe indsigt i hvilke emner og problemstillinger, der driver forskningspartnerskaber. Undersøgelsen fokuserer på, hvad *relevant* viden er for de museumsansatte; hvor og hvordan de finder frem til ny viden; og hvordan de forankrer denne viden i organisationen.

Disse forhold er relevante at belyse for at skabe forståelse for, hvad der skal til for, at ny viden forankres på museerne og anskues som værdifuld. Samtidig kaster undersøgelsen af forskningspartnerskaber lys på vigtige forskelle og ligheder mellem den universitære og museale vidensproduktion, og skaber indblik i, hvordan *samarbejdet* mellem de to sektorer er organiseret.

Overordnet skelner de museumsansatte mellem to typer af viden, som relaterer sig til Ryles (1949) klassiske distinktion mellem 'knowing how' og 'knowing that'. Den første type relaterer sig til at *vide hvordan* man gør noget, f.eks. hvordan man håndterer en arbejdssituation eller -opgave. Denne viden er primært erfaringsbaseret, praktisk og gør den museumsansatte i stand til at løse konkrete arbejdsopgaver. For eksempel kan man opbygge erfaring med, *hvordan* man laver en god udstilling, eller *hvordan* man konserverer et materiale. Denne type viden er ofte indlejret, dvs. tavs, og derfor svær at sætte ord på.

Den anden type viden relaterer sig til *at vide noget* eller *have viden om noget*. Det er en mere teknisk eller teoretisk viden, som er mulig at eksplicitere, og som kan tillæres gennem formel uddannelse m.m. For eksempel kan man have en teoretisk viden *om* konservering og kunsthistorie, eller man kan vide, *at* kunstnerkolonien i Skagen eksisterede fra ca. 1870-1935. Disse to typer af viden kan naturligvis ikke adskilles fuldstændig. Ifølge Polanyi (1966) udgør *'knowing that'* og *'knowing how'* tilsammen det 'at vide noget'. For

museerne betyder det, at viden – og relevant viden – både kan være teori, metoder, procedurer, erfaringer og fakta. Det peger på, at forskningspartnerskaber potentielt kan indgås både for at øge den tekniske og den teoretiske viden, men også den praktiske viden om for eksempel museumsformidling eller udstillingsdesign.

4.1.1. Relevant viden

I den forbindelse har vi undersøgt, hvad relevant viden er for museerne. Det er et bredt spørgsmål, der gennem vores interviews medførte en række tilsvarende brede svar. Der viser sig næsten ingen grænse for, hvilke emner der er eller potentielt kan være relevante for museerne at opnå viden om. Her nævnes blot et udsnit af emner, der nævnes, for at illustrere mangfoldigheden i relevansvurderinger:

Børn, undervisning og pædagogik; sociologi; kommunikation; byudvikling; turisme; psykologi; performancekunst og -kultur; æstetik; fysik; sociale medier; visuel kultur; jura; dendrokronologi; brugeroplevelser; semiotik; designprocesser; procesfacilitering; antropologi; formidling; kunsthistorie; trivsel og sundhed; organisationsteori; receptionsteori; konceptudvikling; interaktionsdesign; læringsprocesser; oplevelsesdesign og -økonomi; historie; lydkunst; filosofi; arkæologi; etik; etnografi; kemi; musik; teatervidenskab; økonomi; markedsføring; webudvikling; osv.

Den lange liste peger på, at der principielt kan opstå forskningspartnerskaber omkring en lang række af vidensemner, og omkring udvikling af både '*know how*' og '*know that*'. Det indikerer, at der er plads til kreativitet og nytænkning, når det kommer til forskningspartnerskaber mellem museer og universiteter. Både meget specifikke og meget bredde forskningsemner kan opnå relevans på museerne. At se mulighederne i forhold til valg af partnere er dermed en fælles opgave for museerne og universiteterne.

4.1.2. Kilder til viden

Undersøgelsen kortlægger endvidere, *hvor* de museumsansatte søger efter viden. Målet har været at opnå en bedre forståelse af, hvor de museumsansatte orienterer sig, og hvor forskning og forskere med fordel kan være synlig for at afsøge og etablere mulige forskningspartnerskaber. Når museerne starter med at søge ny viden, foregår det ikke på en systematisk måde, men ved at de museumsansatte har en generel opmærksomhed på at være opsøgende og søge opdateringer. En respondent udtaler:

Videnssøgning foregår ikke på nogen systematiseret måde. Så det er svært at beskrive det på anden måde, end at man har antennerne ude.

Respondent 33

Denne generelle interesse i at være orienteret om forskning og ny viden peger på, at de museumsansatte generelt ser værdi i viden; at de gerne vil holde sig opdaterede på relevante områder; og at de generelt forsøger at opfange relevant viden.

Følgende figur præsenterer de kilder til at opsøge viden, som respondenterne har nævnt:

Figur 12

Undersøgelsen viser, at de museumsansatte anvender mange kilder til at søge ny viden, herunder både relationelle kanaler, dvs. kanaler der kræver en form for personlig interaktion, f.eks. møder, konferencer eller kurser, og generiske kanaler, dvs. medieret viden via f.eks. tidskrifter, rapporter, nyhedsbreve, online portaler eller sociale medier.

I figuren fremgår det, at **'netværk'** er en foretrukken kilde til viden blandt museumsansatte. **'Netværk'** dækker over, at de museumsansatte først og fremmest søger viden blandt kontakter og samarbejdspartner, som de kender i forvejen, f.eks. fra tidligere partnerskaber eller samarbejder.

Andre af de dominerende kilder til videnssøgning har samme tendens, f.eks. **'konferencer'**, hvor man ofte tager til de konferencer, man kender i forvejen og vurderer har relevans for organisationen. Det samme gælder **'intern sparring'** og **'online portaler**

og fora', som ofte er digitale netværksgrupper. Dermed kan videnssøgning siges at være overvejende *netværksbaseret* for de museumsansatte. Det er gennem netværk og åben vidensdeling, at ny viden opdages og mobiliseres af de museumsansatte.

Samidig betyder den udbredte brug af netværk, at man ofte søger den viden, man har mest kendskab til i forvejen, hvorved der kan være emner og kilder til viden, man ikke opdager. Dette problem afhjælper flere af de andre nævnte videnskilder, som f.eks. søgning i **'faglitteratur/tidsskrifter/bøger'**, **'konferencer'**, **'arkiver'**, **'sociale medier'**,**'uddannelse og kurser'** og **'nyhedsbreve' og 'foredrag'**.

Undersøgelse viser, at museumsansattes videnssøgning kun i nogen grad er båret af en direkte orientering og deltagelse i den brede offentlighed (f.eks. sociale medier) eller mere fagspecifikke arenaer for vidensproduktion (f.eks. i faglitteraturen). I stedet orienterer de ansatte sig overvejende mod sit faglige netværk samtidigt med, at man deltager i konferencer og andre specialiserede arenaer, hvor man ofte skal være registeret (muligvis gennem betaling) eller inviteret til.

Udover at undersøge kilder til ny viden blandt museumsansatte, er det relevant at se på, *hvornår og hvordan* de søger efter ny viden. Her tegner sig et billede af, at videnssøgning fortrinsvis er noget, museumsansatte foretager, når de har et konkret problem, der skal løses:

Jeg går ikke ind bare og åbner et elektronisk tidsskrift for at se, hvad der mon er. Selvom det får man jo tit rigtig meget ud af at gøre. Men nu er det meget, at jeg skal søge noget om dit, og så laver jeg en søgning, og så finder jeg ud af noget om de artikler, jeg skal bruge.

Respondent 6

Vi går ikke ind og kigger rundt. Det skal så være, at man hører fra nogen, der har været til en eller anden konference, og man så tænker, at det vil man lige tjekke ud. Men vi sidder ikke og scroller igennem, og siger "aj det kunne være fedt at tage til det og det.

Respondent 41

Med andre ord viser undersøgelsen, at de museumsansatte kun i mindre grad søger efter ny viden uden et konkret mål for øje eller blot for at finde inspiration. Derimod er der oftest en specifik grund til deres videnssøgning, f.eks. en konkret problemstilling der skal løses eller en anbefaling fra en person i netværket. Denne type videnssøgning forudsætter, at den museumsansatte har en konkret idé om, hvad det er, han eller hun leder efter.

Faglitteratur og videnskabelige tidsskrifter spiller en betydelig rolle i søgningen efter viden. Søgning efter viden i disse kanaler kræver en vis grad af forudsætninger, da tidsskrifter og bogudgivelser ofte er specialiserede og beskæftiger sig med nicher inden for forskning. Endvidere kan det være ressourcekrævende løbende at orientere sig i sådanne publiceringskanaler, hvilket er et tema, vi vil behandle senere i rapporten.

4.1.3. Intern vidensdeling

Undersøgelsen kortlægger dernæst, hvordan respondenterne deler viden *internt* på museerne med henblik på at forankre viden i organisationen. Svarene peger på tre overordnede fund: (1) Intern vidensdeling er ofte personafhængig, (2) vidensdeling er ikke sat i system på museerne, og (3) de museumsansatte ser generelt en stor værdi i vidensdeling. Følgende citat peger på sidstnævnte:

Det er jo ikke os selv, der graver viden frem og forsker i det, det er resten af huset. Så vi står på skulderen af det, de andre frembringer.

Respondent 27

Citatet peger på, at de museumsansatte har fokus på at bruge hinandens viden. Andre citater pepger dog på, at det ikke altid foregår på en systematisk måde. Følgende figur opridser måderne, hvorpå intern vidensdeling foregår på museerne:

Figur 13

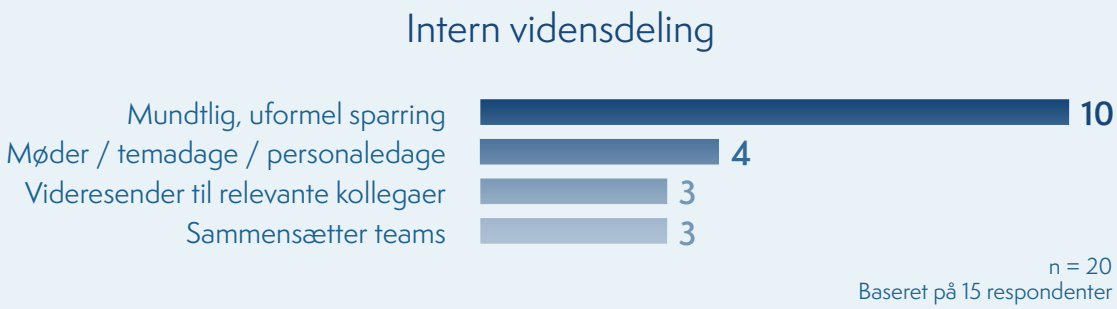

Som det ses af figuren, er det primært via **'mundtlig, uformel sparring'**, at de museumsansatte deler viden internt. Det er uformelt, og ikke sat i system. Det kræver, at en ansat er i stand til og har tid til at identificere viden som relevant for en konkret kollega, og dernæst får bragt denne viden videre. Det samme gør sig gældende for at **'videresende til relevante kollegaer'**. Det er, når en ansat f.eks. er faldet over en artikel eller har fået en henvendelse, som den ansatte videresender til en kollega. Ligesom ved den mundtlige, uformelle sparring kræver det, at den enkelte medarbejder har et overblik over, hvilke vidensemner, der optager de øvrige ansatte i organisationen. Nogle respondenter fremhæver, at der på de større museer kan mangle kommunikation og vidensdeling på tværs af afdelinger:

Så har vi også vores egen udstillingsafdeling, som også laver en masse interaktivt, hvor jeg måske godt kunne ønske, der var lidt bedre kommunikation, for de er lidt deres egen lukkede afdeling.

Respondent 23

Undersøgelsen viser vigtigheden af, at viden forankres, udbredes og anvendes i tilstrækkelig grad på museet. Det kræver, at den interne organisation på museet er i stand til at videresende viden og henvendelser internt. Sker dette ikke kan det have en begrænsende effekt for forskningspartnerskaber, som vi vender tilbage til.

Flere respondenter peger i den forbindelse på, at intern vidensdeling kræver en koordinator af en slags:

Det der med at der var en, der havde ansvaret for at få arrangeret sådan nogle ting, det fungerede rigtig godt. Det er ikke altid, at man selv får det gjort i sin travle hverdag.

Respondent 3

En koordinator eller vidensmægler fungerer som et redskab til at sikre vidensoptag i organisationen, hvilket er en funktion, som især de større museer opererer med for at sikre vidensdelingen på tværs. Det kan desuden have en positiv konsekvens for eksterne forskningspartnerskaber, idet koordinatoren kan sikre, at henvendelser rettes til den rigtige museumsansatte. På denne måde får koordinatoren til opgave at være mellemled (intermediary), hvilket kan bidrage til at overkomme institutionelle, kulturelle og sociale barrierer ved at facilitere kontakt og vidensdeling (Newman et al. 2020). For mindre museer er dette knap så nødvendigt, da medarbejderne grundet museets størrelse har bedre overblik over, hvem der sidder med hvilke opgaver og hvem der kunne finde forskellig viden relevant.

4.2. FORSKNING PÅ MUSEERNE

I dette afsnit behandles tre temaer: (1) Hvem bedriver forskning på museerne, (2) hvilken forskning findes på museerne, og (3) hvad forstår de museumsansatte som de væsentligste forskelle på museumsforskning og universitetsforskning. Tilsammen giver de tre temaer indblik i rammerne for forskning på museerne samt, udledt deraf, en dybere indsigt i, hvordan universiteter og forskere kan indgå i partnerskab om museernes forskningsbehov.

4.2.1. Hvem bedriver forskning på museerne

Ifølge interviewundersøgelsen varierer det, hvorvidt forskning er del af de ansattes opgavebeskrivelse. På nogle museer har ansatte forskningstid på ca. 20-25 pct., som er en fast del af f.eks. inspektørers ansættelse, mens det på andre ikke er fast del af stillingsstrukturen. Ligeledes kan der være forskel på, om forskning primært udføres af fastansatte, eller om forskningstid rekvireres via frikøb eller ph.d.-studerende.

Undersøgelsen peger på, at det enten er fastansatte (herunder særligt inspektører, konservatorer og seniorforskere), eller midlertidigt ansatte (især ph.d.'er og postdocs), der udfører forskning. For ph.d.-studerende og postdocs er de primært ansat til at forske.

Følgende citat kommer lidt nærmere, hvad der ligger i det på museerne:

Efterhånden har vi også mange ph.d.'er og postdocs tilknyttet. De arbejder med projekter, som vi jo bakker op om gennem vejledning og almindelig stillen ressourcer osv. til rådighed, men de går jo ikke nødvendigvis ind i huset og bliver en integreret del af vores kerneydelse. Altså det er ikke sådan, at hvis du laver et ph.d.-projekt her med udgangspunkt i samlingen, så får du lov at lave en udstilling. Så på den måde er det ikke nødvendigvis noget, vores publikum opdager. Andet end at man gerne på en eller anden måde skal kunne mærke, at vi ved rimeligt meget om det, vi arbejder med, og den almindelige sådan vidensforøgelse.

Respondent 1

Angående *hvordan* forskning er defineret som opgave for de fastansatte, peger data på forskellige forhold. Flere steder er det skrevet ind i stillingsstrukturen, at f.eks. konservatorer, inspektører og seniorforskere har 20-25 pct. forskningstid:

Den primære forskning herinde varetages af de fastansatte, som er vores museumsinspektører og konservatorer, der har, med ganske få undtagelser, 25 procents forskningstid. Det er altså noget mindre, end man har som universitetslektor eller adjunkt. Men det har noget at gøre med, at de opgaver, der knytter sig til en inspektørstilling, altså samlingsvaretagelse, det kan være en lang række forskellige ting, at de fylder for meget, altså vi har ikke råd til at være en institution med inspektører, som bruger halvdelen af deres tid på at forske. Men det er stadigvæk den primære del af forskningen, der ligger hos inspektørerne.

Respondent 1

For andre er det ikke del af stillingsstrukturen:

Vi har også andre medarbejdere, som de facto har forskningstid i perioder, men hvor det ikke er del af deres stillingsstruktur.

Respondent 2

Jeg har ikke forskningstid i min ansættelse (...) Når jeg laver forskningstid, så er det på projekter, som jeg selv søger ind udefra.

Respondent 22

Normalt har det været sådan de sidste 20 år her i huset, at man har forsket en lille smule, og hvis man har fået nogle eksterne midler, så har man kunne blive frikøbt til at forske i tre måneder. Men det der med at kunne satse lidt mere systematisk på det, det har man ikke kunnet.

Respondent 24

Vi har ikke forskningstid. Det er noget, vi kan ansøge om. Forskning er ikke veldefineret som en arbejdsopgave her, det er noget, man beder om. Til gengæld har du ikke nogen undervisningsforpligtelse, men det kommer så måske netop med en rundvisning hist og pist. Men det er lettere for mig at holde en rundvisning eller et foredrag, fordi det er min basisviden. Jeg behøver ikke opdatere mig eller forske videre.

Respondent 29

Angående *hvor stor en del* af de museumsansatte, der forsker, peger følgende citater på, at det er en mindre del:

Vi er 175 mennesker, og det er jo egentlig kun en ganske lille del af den gruppe, som er forskere, som har forskningstid og har forskningsmæssig baggrund. Så hvis vi taler om den del af vores ansatte, som har forskningstid, forskningsforpligtelse eller en gang imellem er engageret i forskningsprojekter, som altså numerisk er en mindre del af den store gruppe, det er måske 20-25 mennesker i alt, mere er det nok ikke.

Respondent 1

Der er omkring 200 ansatte samlet set. Vi er cirka 20 professorer og lektorer på museet og er stadigvæk et forskningsmuseum, og som har forskningsopgaver og øvrige museumsopgaver, som er direkte relateret til museumsvirksomheden og vores opgaver med at løfte samlingshåndtering og publikumshåndtering.

Respondent 39

Størstedelen af museumsansatte varetager kerneydelser (udstilling, samlingshåndtering mv.) som ikke nødvendigvis bedrives gennem en vedvarende, undersøgende forskningsproces. Forskning kan integreres via ansatte eller via eksterne samarbejder, hvor universiteterne bidrager til forankring og vejledning for eksempel via ph.d.-forløb eller postdocs. I andre tilfælde hentes forskningen udefra, hvis der er brug for det.

4.2.2. Forskningstyper på museerne

Dette afsnit undersøger, hvad respondenterne forstår ved museumsforskning. Figur 14 præsenterer en skala for de koder og formater for forskningsproduktion, som ifølge respondenterne karakteriserer museernes arbejde. De nævnte forskningstyper skal ikke forstås som forskningsområder eller forskningstemaer men som forskningsformål, det vil

sige de formål, som forskningen tilfredsstiller på museerne, herunder udstillinger, vidensudveksling, forskningssamarbejder, samproduktion af artikler og tekster m.m.

Det, der nævnes hyppigst, er, at forskning på museerne skaber **'forskningsbaserede udstillinger'**.

Figur 14

Der skal jo helst ligge en tese eller et forskningsspørgsmål bag udstillingen. Hvad er det ved en kunstner, vi aldrig har forstået, eller hvordan kan vi se hendes produktioner som del af en global kunstscene på det tidspunkt. Altså lige så vel som en forskningsartikel kan rumme det, så er måden, det bliver demonstreret på, er i udstillingen og i kataloget selvfølgelig og i alle de artikler, men de er jo nemme at måle på, men det er demonstrationen af det, de kriterier som ligger inden for et forskningsbegreb, at kunne demonstrere det i udstillingen.

Respondent 7

Vores forskning er typisk bundet op på kommende udstillingsprojekter. Det er der, de fleste af vores ressourcer bliver kanaliseret hen. Man sidder sjældent og laver forskning bare for forskningens egen skyld. Selvfølgelig kan noget bare blive til en artikel, men så er det som regel et skridt på vejen mod et større projekt, som skal føre til en udstilling, for vores udstillinger er jo vores primære kommunikationsplatform.

Respondent 8

Forskningen er grundlaget for de udstillinger, vi laver. Altså levere det kunstfaglige koncept for, hvordan udstillingen skal skrues sammen. Levere de nytolkninger af perioden og kunstnerne, som udstillingen baserer sig på. Og så er det jo at skrive de tekster, der skal skrives, eller i hvert fald være med til det. Vi laver jo altid en forskningsmæssig publikation, hvor man så får leveret den forskningsformidling, der knytter sig til det arbejde, man har lavet.

Respondent 11

Hvis du går op og kigger på de permanente udstillinger, det er i høj grad museets meget store, langsigtede forskningsprojekter, der kører der. Men forskningen har fået lov til at køre i mange år på forskningens præmisser, så vi spænder ikke forskning for formidling på den måde. Og omvendt har vi også været meget eksplicitte om, at det var formidlingen, der havde sidste ord i opbygning af de her udstillinger og i valg af historie, så vi ikke ender med at komme til at lave udstillinger for forskerne. Det er forskerne, der er med til at lave udstillingerne, men vi laver det ikke for forskere. Det er vigtigt at holde fast i. Vi skal være skarpe på, at vi har nogle andre målgrupper, vi skal nå.

Respondent 15

... det vil jeg faktisk sige, at det er alle vores udstillinger. Der har vi hevet forskere ind, altså der er ikke nogen udstillinger, der ikke bygger på forskning.

Respondent 18

Undersøgelsen viser, at museerne anser forskning som et essentielt element i udviklingen af udstillinger. Forskningen informerer og fokuserer emnet for udstillingerne – uden at forskningsfagligheden overtager eller bestemmer, hvordan værkerne skal præsenteres. Når forskningen er en nødvendig baggrund og en bærende ressource for udstillingerne, betyder det, at museerne ikke kun rekrutterer ansatte *fra* universitetsverdenen, men også, at museerne *forstår* forskningsindsatsen som afgørende vigtigt for udstillingerne. Dette hænger naturligt sammen med **'samlingshåndtering'**, som også nævnes af mange. De forskningsbaserede udstillinger baseres på den forskning, der udføres i samlingen og genstandene. Forskellen på de to formater illustreres i følgende citat:

Der er forskning, som udvikler sig til at blive noget stort og udadvendt. Og der er forskning, som ligger nede i maskinrummet og er meget mere grundforskningsorienteret, og som med tiden måske kan udvikle sig til noget andet og større. Så det er vigtigt, at man har begge typer. At man har den forskning, der arbejder med den gammeldags grundforskning, der blotlægger ny viden i forhold til nogle særlige områder og udvikler nye metoder, og så er der noget af det, som andre kan bære videre og bruge i andre større kontekster.

Respondent 11

Dermed dækker forskningsbrug i forbindelse med 'samlingshåndtering' over både grundforskning og mere aktuelt relevant og anvendelsesorienteret forskning. Grundforskningsindsatsen gælder navnlig udforskning af genstande i samlingen, herunder at forvalte samlingen, at datere objekter, at lære om nye teknikker, og knytte ny viden til de genstande, der er i museets samling. Dette illustreres af respondenterne på følgende måde:

Det er meget det, vi prøver at afdække her. Kunstnerteknikker, materialer, hvad betyder det for udtrykket. Hvad betyder nedbrydningen af materialet for, hvordan vi opfatter æstetiske billeder i dag ift. Hvordan det måske er tænkt, og er der overensstemmelse.

Respondent 2

Forskningstraditionen herinde er at rigtig mange af de stipendiater kommer her, fordi de kan få adgang til nogle helt specifikke arkiver og en helt særlig samling. Så det er meget sådan noget, jeg ved ikke, hvad man kalder det, dybdeforskning. Det forskningsbaserede ligger også tit i at finde værker frem og bringe til torvs, hvad der ikke har været vist før. Så en del af forskningsarbejdet er også det der opdagelsesarbejde, at få bragt værkerne frem og få dem belyst og undersøgt.

Respondent 7

Forskning er jo at få tid til at opsøge kilderne, tid til at læse, tid til at være kritisk, tid til at gå tilbage til kilderne, ikke bare tage den nyeste bog ned fra hylden og så læse den, men faktisk finde ud af, hvor dens data og fakta stammer fra, og hele den der kæde tilbage til de oprindelige kilder. Det er også at finde ny viden frem ved at læse ældre kilder. (...) Altså hele det der benarbejde, som jo skal til, som jeg i hvert fald tror, at vi er opdraget til er god forskning.

Respondent 32

Og så har vi også den her agenda med, at vi gerne vil vise, at samlingerne kan bruges til al mulig forskning. Så jeg er forpligtet på, at min forskning skal på en eller anden måde involvere samlingerne. Det er ikke sådan, at alt hvad jeg laver skal det, men jeg er forpligtet på at få de her samlinger bragt i spil og synliggjort og få dem kurateret.

Respondent 43

Forskning forstået som **'samlingshåndtering'** og **'forskningsbaserede udstillinger'** dækker over to forskellige praksisser på museerne. Mens samlingshåndtering kræver mere traditionel forskning ved museets arkiverings- og indekseringsarbejde, er udvikling af forskningsbaserede udstillinger en udadvendt og kommunikativ forskningspraksis, hvor forskningen indvirker på de fortolkninger og fortællinger, der fremstilles for publikum.

Hvor samlingshåndtering henviser til forskning af mere grundvidenskabelig og langsigtet karakter, henviser forskningsbaserede udstillinger til brug af forskning, der informerer eller forbedrer oplevelsen for de besøgende gæster.

De to forskningstyper er i nogen grad komplementære. De er gensidigt afhængige og udgør kernen i museumspraksis. I denne sammenhæng viser undersøgelsen, at forskningen er stærkt forankret på museerne på to sammenhængende niveauer.

Endvidere gælder, at samlingshåndtering ikke er et statisk, kategoriserende arbejde, men en organisk praksis, der udvikler museumssamlingen og er afgørende for det enkelte museums *indhold* (og *måde* at forstå dette indhold på), fordi samlingshåndtering også tager stilling til nyerhvervelser, donationer og i det hele taget har afgørende indvirkning på samlingsgrundlaget, der indikerer hvilke udstillinger, museerne har mulighed for at stable på benene. Samlingshåndtering er en aktiv og bærende del af et museums udvikling.

Undersøgelsen peger endvidere på, at publikationer, særligt **'peer reviewed artikler'** fylder meget i museernes forskningspraksis. Flere respondenter peger på, at videnskabelig publicering drejer sig om at få *valideret* sin forskning, at forskningen bliver *brugt*, og om at møde Kulturministeriets *krav*:

20 procent af min tid er forskningstid, og det vil sige, at jeg skal indlevere til ting og få peer-reviewet ting, den slags. Altså det er sådan, validere den forskning, jeg laver.

Respondent 4

Der bliver leveret virkelig grundig forskning, og målet er faktisk her, at man laver en publikation, som bliver uundgåelig ift. De følgende, der skal arbejde med det her emne. Så målet er, at det bliver de her referenceværker. Og det er jo prisværdigt i det øjeblik, man siger, at det er den vej man går, at man så også vil gøre det godt. Men samtidig så synes jeg også, at man er i det længere, for man har nogle publikationer som er forholdsvis dyre og ambitiøse og måske ikke helt opfylder det, som den almindelige besøgende kan drømme om, som måske er tre lette artikler (...) Men altså inden for det, som forskning skal gøre, så er det helt klart en solid publikation. Der hvor der kan være en udfordring er i virkeligheden af få publikationen og udstillingsformidlingen til at gå hånd i hånd.

Respondent 7

Inspektører må gerne helst have ph.d.-graden eller blive opkvalificeret til at have ph.d., og det er helt klart fordi, der er et behov for og en lyst til, at museet skal publicere ligesom et universitet.

Respondent 20

En af vores inspektører, han udgiver den her bog, og det er udslag af hans egen forskning. Det er et fint eksempel på, at vi udgiver noget på et rimeligt højt niveau.

Respondent 24

Jeg arbejder med forskellige skriveopgaver. Jeg skriver alle de artikler, jeg kan overkomme i løbet af et år og har også flere forskellige bogprojekter.

Respondent 28

Vi har haft meget fokus på at lave monografier og publikationer. Artikler har det med at komme lidt af sig selv. Især det der med, at folk vil gerne have flere navne på, så ofte får man hurtigt artiklerne. Så vi sætter faktisk flere penge af til de her ph.d.-stipendier og monografier, som tæller op på samme måde.

Respondent 30

Det er først de senere år, at vi rigtig er begyndt på det ift. den definition af forskning, som Kulturministeriet arbejder med, altså de her fagfællebedømte udgivelser. Og der har vi endda fået udgivet nogle ting på et forlag, for vi vil også gerne leve op til det forskningsbegreb, man arbejder med på universitetet, hvor det jo gerne skal være et forlag på autoritetslisten med BFI-point.

Respondent 34

Museerne arbejder samtidig med **'andre artikler og tekster'**, der ikke er peer reviewed, men som i større eller mindre omfang indgår i deres forskningspraksis. Dette dækker primært over udstillingstekster, katalogtekster og i nogle tilfælde også konferencebidrag.

Som nævnt er museernes forskning forankret i deres hovedopgaver gennem samlingshåndtering og udstillingsaktivitet: to sammenhængende, men forskelligt fokuserede museumsprocesser (intern og ekstern). Af samme grund udføres forskningen og finder anvendelse i mange forskellige fora og formater, hvoraf fagfællebedømte publikationer kun udgør en del. Af samme grund kan museernes forskningssamarbejder ikke udelukkende eller primært vurderes på produktion af videnskabelige artikler men kræver en mere fundamental forståelse for, hvordan forskningen opnår gennemslagskraft gennem museernes forskellige forsknings- og udviklingsaktiviteter.

'Publikumshåndtering' dækker over eksempelvis formidling, brugerundersøgelser og design af oplevelser for den besøgende. Denne forskningspraksis læner sig således op ad **'forskningsbaserede udstillinger'**, men den adskiller sig ved, at formidling her ikke blot forstås som udstilling, men i højere grad handler om nye måder at formidle stof på, at gentænke udstillingsdesign, og at gå teoretisk ind i hvilke oplevelser de besøgende har under en udstilling. Følgende citater uddyber:

Der en fra formidling, som også har forskningsfrikøb i projektet til decideret at forske i formidling. Og den forskning tager afsæt i dels formidlingsteorier og dels de formidlingslaboratorier, hvor hun kommer til at kunne arbejde helt konkret med nogle afprøvninger gennem workshops og videreudviklinger.

Respondent 4

Så har jeg et ben ned i forskning også. Og det er forskning, der kigger specielt på, hvad en udstilling er, og hvad for nogle oplevelser folk har i udstillinger, og i det hele taget det der møde mellem et kunstværk og en bruger, og hvordan museet ligesom passer ind i den fortælling. Jeg har kigget meget på den sociale dimension af, hvad et museumsbesøg betyder ift. det sociale møde.

Respondent 6

Vi er jo ikke en forskningsinstitution i formidling eller kommunikation. Men vi har formidling og kommunikation som noget, vi udvikler på og også laver forskning på, men det sker jo så typisk i meget, meget tæt samarbejde med universiteterne eller andre højere læreanstalter, hvor man arbejder med de ting.

Respondent 11

Der er nogen, der mener, at det er vigtigt, at det er de museumsinspektører, der har den store viden, som også er dem, der formidler direkte til publikum. Men der er min holdning, at det at formidle er også en videnskab, og det kræver en professionalisme, som du ikke nødvendigvis har lært, selvom du er cand.mag. i historie. Det kræver nogle andre kompetencer. Så der har vi arbejdet meget med at have respekt for hinandens faglighed. Det er vigtigt at have respekt for de historikere og arkæologer, der har skabt den viden. Men hvis viden skal formidles direkte til publikum, er det også vigtigt at have nogle professionelle til at bearbejde den viden, så den bliver modtagelig for gæster.

Respondent 24

'Vidensudvikling' dækker over, at forskning for museerne også handler om at opdatere sin viden, at være eksperter, og at være en god sparringspartner for samarbejdspartnere og tilføre omverdenen ny viden:

Så man kan sige, at forskning i denne her afdeling handler også om at være meget attråværdig som samtalepartnere. Ikke kun for vores kollegaer her, men også internationalt.

Respondent 4

Min opgave ift. forskning er faktisk også tit noget med at skaffe midler til det, arbejde med tesen, kan jeg indgå et samarbejde med nogen. Så for mig handler det egentlig

meget om brobygning, eller hvad jeg skal kalde det, i mangel på bedre ord. At det også er en måde at holde sig opdateret på den vidensproduktion, der foregår på et givent universitet. Så bliver det en måde at tappe ind i den pool af viden.

Respondent 5

Vi ser meget forskningsdelen som en del af fornyelsesdimensionen af museet, altså der hvor vi bliver ved med at aktualisere vores viden og gøre den relevant.

Respondent 15

Det værste, der kan ske som museum, det er, når man går i total driftsmode, og den formidling man kommer ud med i virkeligheden bare er omformuleringer, hvor man aldrig rigtig kommer dybere ned i materien.

Respondent 35

Vi skal have den bedste viden, så vi kan formidle det videre. Vi skal vide så meget som muligt overhovedet, og vi har hver vores nicheområder.

Respondent 36

At forskning på museerne har et **'strategisk sigte'** refererer til respondenternes udtalelser om, at forskning i reglen er relateret til museets overordnede forskningsstrategi. Forskning forstås i denne sammenhæng som en nødvendig del af organisationens strategi og forpligtigelse – og formålet med forskningen er først og fremmest at tilfredsstille organisationens behov, herunder behov for synlighed og gennemslagskrav i samfundet, snarere end om at bedrive "forskning for forskningens skyld".

Men det er selvfølgelig også noget, hvor museet står på et tidspunkt, hvor man er kommet med en ny strategi, som også kræver flere gæster i huset. Så der er selvfølgelig også nogle overvejelser om, hvilke forskningsprojekter kan løfte en udstilling, der trækker så og så mange gæster.

Respondent 7

Det, som jeg synes, er så vigtigt, er, at man også har en retning. Der var en af mine kollegaer der sagde, "det er ligesom på Vestas, der er det jo ikke nedefra, en eller anden underingeniør, der siger, at nu skal vi bygge en vindmølle der er 55 meter høj". Det er jo topstyret, det er jo en form for ambition, man sætter sig, eller et mål. Der er også nogle retningslinjer, der kan gøre, at man fokuserer på det her område.

Respondent 21

Så det, jeg går ud og søger, skal selvfølgelig være noget, som jeg selv personligt har lyst til at beskæftige mig med, men det skal i høj grad også være noget, der kan tegne

museet. Nu passer det så godt, så det, som jeg selv synes er spændende i det store hele, også er noget, som museet synes er spændende.

Respondent 22

Vi samler jo den viden ind, der knytter sig til den forskningsstrategi, vi har lavet. Det skulle gerne interagere med vores indsamlingsstrategi og formidlingsstrategi, og det er jo ligesom basis, hvad det er for noget viden, vi samler ind og bruger.

Respondent 25

Andre forskningstyper omfatter **'forskningsprojekter'**, **'ph.d.-er og postdocs'** samt **'udgravninger, indsamlinger og feltarbejde'.** Disse forskningstyper er klassiske eksempler på, hvad forskning er på museerne.

En sidste forskningstype (eller -formål) er **'samfundsansvar'**, som dækker over, at forskning på museerne i stigende grad også udspringer af eller forholder sig til nogle af de problemer, der fylder meget i samfundet. For eksempel klima eller flygtninge. Følgende citater peger på, at museerne føler et ansvar for også at bidrage til løsninger på sådanne udfordringer:

Vi kan sjældent tillade os i det her hus kun at rejse spørgsmål som har ren videnskabelig i snæver forstand relevans. Vi vil altid også spørge os selv "hvorfor nu, hvad skal folk bruge det til, hvordan relaterer det til de diskussioner, der er i samfundet i dag". Så jeg tænker, at den der relevansproblematik er ret afgørende, når man laver museumsforskning, for hvordan man ender med at skære sit projekt.

Respondent 8

Fra jeg startede og til nu, er man blevet meget mere opmærksom på, at man også er blevet en del af et samfund, som også har nogle udfordringer, og at man i forhold til samfundet kan levere noget, som der er brug for. Det er jo noget, som man finder meget mere i vores strategier, og det er jo ikke kommet af sig selv. Det er jo også meget et udtryk for, at samfundet på det område har ændret sig. Der skal argumenteres meget mere for den nytte, man gør, den relevans man har. De skattekroner man nu bruger. Og det synes jeg jo et eller andet sted er helt fair, selvfølgelig er det det. Men det betyder jo så også, at vi laver mange andre ting, end vi gjorde førhen. Altså de outreach-projekter, de brugerinddragende projekter, vi har, der er jo nogle rigtig fine initiativer, hvor det jo viser sig, at man som museum og humanistisk vidensinstitution, også kan være med til at flytte nogle ting.

Respondent 11

Så har jeg i stigende grad inden for det sidste år følt, at vi som museum har en stor forpligtelse til at tage hånd om det, som man kan kalde wicked problems. Det er sådan

nogle temaer, som ikke har nogen let løsning. Det kan være klimaændringer, tab af biodiversitet, fødevaremangel eller sult, alle de der store, store spørgsmål. Jeg kunne vældig godt tænke mig, at de naturhistoriske museer, ikke kun os, at vi giver hinanden håndslag på, at det bliver vi simpelthen nødt til at være med til at bakke op om, at sprede viden om de der store problemer, som kun kan afhjælpes, hvis folk får en indsigt i det, og forhåbentlig også får viljen til at efterleve det, der skal til.

Respondent 37

Disse observationer kan med fordel perspektiveres med henvisning til Kulturministeriets rapport *Forskningsstrategi for kulturministeriets områder* (2009), hvori det beskrives, hvordan museernes vidensbegreb har udviklet sig fra "objektviden" til også at omfatte "relationsviden" (s. 51). Objektviden følger oplysningstidens grundlæggende idé om videnskabens indsamlende, kategoriserende og indekserende metoder. For eksempel danner museernes forpligtelse til samlingsvaretagelse naturligt grundlaget for fokus på objektviden. Omvendt henviser relationsviden til museernes arbejde med på forskellige måder at fremstille forholdet mellem genstande og mennesker, som udtrykkes i kurateredе fortællinger, fordi disse forhold ikke umiddelbart kan vises på lige fod med objekters umiddelbare tilsynekomst og rå data.

4.2.3. Museumsforskning versus universitetsforskning

Indtil videre har analysen undersøgt, hvordan respondenterne forstår og definerer museumsforskning, herunder de forskellige forskningstyper og -formål. I undersøgelsen har respondenterne endvidere beskrevet, at de på flere måder opfatter museumsforskningen i kontrast til universitetsforskningen. Som det bliver klart om et øjeblik, betyder det ikke, at de ser museumsforskningen i modsætning til andre typer forskning, men der er flere kontraster og sammenligninger, som er interessante at udpege. Disse sammenligninger giver indsigt i, hvordan partnerskaber mellem museer og forskere kan understøttes i fremtiden.

For museerne er det en integreret del af deres selvforståelse, at de er forskningsinstitutioner – dog ikke på helt samme måde, som universiteterne. Forskellene går på (1) hvor værknært man arbejder, (2) formålet med forskningen, (3) forskningstid og selvstændighed, (4) publicering, (5) autoritetsforståelse og (6) specialiseringer. Hver af disse punkter vil blive uddybet nedenfor.

Det første tema handler om, **'hvor værknært man arbejder'**, hvor museerne ifølge respondenterne opfatter sig selv som tættere på værkerne i deres forskning end universiteter.

Tidligere, en del årtier tilbage, har man lagt meget stor afstand til universitetsforskning. Man afviste den som ren spekulation, der ikke havde nogen kontakt til værkerne, dem havde man jo ude på museerne, og derfor skelnede man dengang meget mellem universitetsforskning og museumsforskning. Rigtig museumsforskning, det er forskning lavet af dem, der kan gå ned i magasinerne og kigge på værkerne, mens universitets-

forskere er sådan nogle, der sidder og spekulerer, hermeneutikere der fortolker og sådan noget. Og det havde man ikke meget til overs for på museerne. Det er heldigvis noget andet i dag, og man trækker meget mere på hinanden.

Respondent 1

Jamen, sådan som man arbejder på museerne, arbejder man jo meget værk- og objektnært. Vi tager altid udgangspunkt i værkerne. Det er dem, der for os er det centrale. På universiteterne har man nogle gange en anden tilgang, som kan være mere et overordnet forskningsspørgsmål, man stiller, som også kan være af teoretisk karakter. Og når vi så møder universitetsforskning, så bliver vi udfordret lidt på nogle metarefleksioner, hvor vi har en tendens til nogle gange at gå lidt for meget værknært, hvilket kan være meget sundt for os at få udvidet vores horisont. Der kan man, hvis man sidder på universitetet og beskæftiger sig med større metarefleksioner af den ene eller anden art, så kan du tilføre de mere værknære projekter nogen andre og større refleksioner og synteser og sådan noget. Og den udveksling synes jeg faktisk er rigtig god. Og jeg ved også fra universitetet, at de er rigtig glade, for de sidder jo alle sammen og er misundelige på os, der sidder her og arbejder med kunsten og får lov til at flytte rundt på den og hænge den op.

Respondent 11

Respondenterne fortæller, at hvor der tidligere var større forskel på museums- og universitetsforskning, er skellet mellem de to forskningstraditioner i dag blevet mindre. Det skyldes ikke mindst, at museerne opfordres til at orientere sig mod det almene forskningsbegreb (se Indledningen). Når institutionerne får samme opgavebeskrivelse rent forskningsmæssigt, har begge parter større incitament for at skabe et forskningsdrevet økosystem med mulighed for indbyrdes samarbejde. På den anden side er det også muligt, at akademiseringen og videnskabeliggørelsen af museerne kan svække den hidtidigt særegne museumsinstitutions forskningstradition, der ikke får lov til at blomstre og selvstændigt forny sig, når den målrettes især videnskabelig publicering og et dertilhørende bestemt forskningsbegreb.

Undersøgelsen har endvidere kortlagt, om der er grundlæggende forskelle på, hvad **'formålet med forskningen'** er inden for museerne og på universiteterne. Som det også blev behandlet i forrige afsnit handler det om, hvorvidt det primære formål med forskningen er grundforskning eller formidling. Nedenstående citater peger på, at der *er* en forskel på museer og universiteter. Museerne er i højere grad public service-institutioner, hvilket medfører nogle andre forskningskrav end på universiteterne.

I modsætning til et universitet for eksempel, skal vores forskning jo møde et meget stort publikum – det er jo ikke et krav, man stiller til et universitet, når du skriver en afhandling. Typisk vil sådan en blive publiceret for en forskningsoffentlighed. Vi laver forskning, der så at sige dagen efter skal møde 400.000 mennesker. Der knytter sig

nogle særlige opgaver til det at arbejde med forskningsresultater i en institution, der samtidig er en populær public service-institution.

Respondent 1

Vi er meget fokuserede på, at når vi forsker, så skal vi gøre det for at skabe et grundlag at formidle på. Altså vores formål, i modsætning til universiteternes grundforskning, så har vi et andet sigte med at forske. Altså vi er nødt til at forske, for ellers kan vi ikke lave god formidling. Og vores forskning skal være på det højeste niveau, men det er som grundlag for god formidling, at vi skal forske. Det er vi meget, meget fokuserede på, og det synes jeg er et af de store privilegier, vi har som museum, i modsætning til at være universitetsansat.

Respondent 24

Jeg tænker, at de der museumspublikationer f.eks., og det kan jeg også mærke, at de tænker på universiteterne, så siger de "nå ja, men det er jo forskningsformidling meget af det, der er der i og måske ikke hardcore forskning". Og det er jo rigtigt, at der skal du ramme en bredere målgruppe, end når du sidder og skriver til et tidskrift, hvor det er fagfæller og en snæver kreds. Der er jo godt og skidt, fordele og ulemper at sige om begge dele. Jeg synes jo, det er fedt, at man i museumsverdenen formidler bredere og når en bredere målgruppe. Jeg synes jo, det er vigtigt at få den her forskning ud. På den anden side kan jeg godt se, at det er en lidt anden liga, det kan man godt sige, den universitetsforskning. Den kræver noget mere, og derfor kræver den også noget mere fordybelse og noget mere tid, end jeg synes, man giver den i museumsverdenen.

Respondent 34

Citaterne peger på, at forskningen på museerne opfattes som mindre snæver end universitetsforskningen, fordi museernes forskning typisk retter sig mod et bredere publikum. I kontrast hertil opfattes universitetsforskningen i højere grad som drevet af forskere, der taler med andre forskere. Her er der ingen besøgende, der følger med i formidlingen af forskningen i eksempelvis en konkret udstillingsaktivitet eller almene læsere af for eksempel kataloger, der skaber baggrundsviden for den besøgende. Naturligvis findes der lignende åbne formater for formidling og forskning på universiteterne, men det er opfattelsen, at universitetsforskningen ikke på samme måde er forankret i en formidlingsopgave. Dette skaber en kompetencefordeling, hvor museerne kan være med til at sikre en større offentlighed omkring forskningen, end det kan være tilfældet på universiteterne. Mere specialiserede platforme for universiteternes bredere forskningsformidling, f.eks. optræden i massemedier eller forskernes formidling via Folkeuniversitet m.m., nævnes ikke.

'Forskningstid og selvstændighed' markerer ligeledes ifølge respondenterne en forskel på museums- og universitetsforskning. Som det blev behandlet ovenfor, er der eksempelvis stor forskel på, hvorvidt museumsansatte har forskningstid defineret i deres

ansættelse, og hvor meget forskningstid, der er tale om. Nedenstående citater understreger denne forskel, og peger desuden på, at universitetsforskere, i de museumsansattes perspektiv, kan arbejde mere selvstændigt end museumsforskere:

Jeg opfatter, at på universitetet, der var det ligesom at være selvstændig, have din egen virksomhed nærmest. Du skulle selvfølgelig en masse ting på universitetet, men der var ingen, der tog sig af, om du kom kl. 5 om morgenen eller kl. 10, eller hvornår du gik hjem. Man havde nogle ting, man skulle udfylde, og langt de fleste af mit kendskab er, at de brugte mange flere timer, end de nogensinde fik betaling for. På museet er det en anden sag. Der skal alting faktureres, så vi har nogle timeregistreringssystemer (...) Så det er meget mere virksomhedsagtigt.

Respondent 19

Vilkårene er jo meget anderledes. Der er vi jo meget bundet til de eksterne midler her, netop fordi der ikke er forskningstid med. Men ellers synes jeg faktisk ikke, der er den store forskel.

Respondent 22

Et andet aspekt, hvor der opleves en forskel, handler om **'publicering'**. Forskellene opleves ved, at museerne både har behov for og lyst til at publicere (på samme måde som universiteterne), men at museerne ikke oplever samme markante krav til publicering, som universiteterne gør, fordi andre formidlingsopgaver (ulig universiteterne) indgår i museernes forpligtelse og lovgrundlag.

Det er ikke sådan, at jeg har fået at vide, at jeg skal levere så og så mange artikler. Gudskelov. For det er det, jeg har indtryk af på universiteterne, at det er blevet meget sådan, hvor man skal levere et eller andet antal. Og det kan man jo godt gøre, men nogle gange kan der ikke være lige meget følelse i det.

Respondent 28

Endelig spørger undersøgelsen ind til opfattelsen af **'autoritet'** og hvilke typer af forskning og forskningsinstitutioner, der bliver opfattet som autoritative. Nogle museumsansatte har – særligt historisk – oplevet at måtte kæmpe med at få anerkendt deres arbejde som forskning, herunder af universitetsansatte. Traditionelt er universitetsforskningen blevet oplevet som "mere rigtig" end museumsforskningen. Omvendt, som en respondent peger på, kan der også have været en følelse af, at museumsforskning er mere værknær og dermed mere brugerorienteret og værdifuld for samfundet, end forskning der alene fremlægges i videnskabelige publiceringskanaler eller specialistuddannelser. Oplevelsen af denne afstand er minimeret med tiden, og skelnet mellem museums- og universitetsforskning er blevet mindre over tid:

Førhen var der en diskussion om, hvad er rigtig forskning, og museerne kæmpede for at få anerkendt det, man lavede her, som forskning. Og den fornemmer jeg ikke, at der er den samme afstand mellem miljøerne, så det er jo en rigtig positiv ting. Der er virkelig sket noget i de her år, og universiteterne er også blevet opmærksomme på, at det er spændende, hvad der egentlig foregår på museerne.

Respondent 8

Jeg ved ikke, om det nogensinde kommer til at ske, at man ser konservatorer som forskere på lige fod med arkæologer, geologer osv. Det kan jeg godt tvivle på. Når man ikke er del af universitetsklanen, så kan det være meget svært at opnå den samme autoritet.

Respondent 21

Jeg har også lidt på fornemmelsen, at de opfatter den forskning, de selv laver, som tydelig mere rigtig forskning, end den der bliver foretaget på museerne.

Respondent 25

Et sidste forhold, der karakteriserer forskellene mellem universitetsforskning og museumsforskning handler om forskelle i måden, man er **'specialiseret'** på. Hvor universitetsforskere, ifølge museumsforskernes opfattelse, har et bredere kendskab til hele forskningsfelter og har mulighed for at specialisere sig inden for et bredere område, skal museumsforskeren være i stand til at anvende sin viden om f.eks. en bestemt dyregruppe for at kuratere en udstilling (jf. nedenstående citat), og dermed konkret bringe specialiseret viden i anvendelse. Det vil sige, at udstillings- og museumspraksis er med til at skabe et behov for specialviden, der ikke nødvendigvis på samme måde kendetegner universitetsforskningen. Man er med andre ord specialiseret på en anden måde på museerne, end man er på universiteterne, som det for eksempel forklares i dette citat:

Museumsfolk arbejder meget det vi kalder taksomspecifikt, dvs. man arbejder med en bestemt dyregruppe. Og det hænger sammen med, at som kurator for museet, så er man specialist i en dyregruppe. Men derovre [på universitetet] er man ikke specialist i en dyregruppe men mere i f.eks. økologi, som er noget med, hvordan det hele er skruet sammen. Det kan være alt fra grundstofkredsløb til vandkredsløb og hvilken effekt det så har på dyr og planter. Så man arbejder ikke med nogen bestemt gruppe. I dag er det måske fugle, i morgen er det måske blomster osv. Så det er helt forskellige måder at arbejde på, og dvs. at for mig er det mest naturligt, hvis jeg skal arbejde med nogen, at jeg så arbejder med den person, der f.eks. sidder på Smithsonian i Washington på museet der, at jeg samarbejder med dem, for der sidder en ligesom mig, og som har de samme interesser som mig, og så laver vi projekter sammen.

Respondent 43

Dette giver igen en bedre forståelse af den videnskabelige kultur på de to forskellige typer af institutioner med de mange forskellige vilkår og rammebetingelser. Det er oplagt, at sådanne forskelle i videnskabelig kultur kan være udslagsgivende, når man skal identificere mulige samarbejdspartnere. For eksempel kan det sandsynliggøres, at diversitet i kompetencer og styrkepositioner kan være med til at skabe dynamik i et partnerskab. Samtidig kan denne diversitet og spredning i kompetencer og perciperede styrkepositioner også være med til at skabe barriere for samarbejde og kommunikation.

OPSUMMERING

Respondenterne peger på en aktuel tendens til, at forskningspraksis på museerne nærmer sig universiteternes. Der tales om fagfællebedømt publicering, BFI, opgradering til ph.d.-grader, internationalt samarbejde – alt sammen stærke tendenser i universitetsverdenen inden for de seneste årtier, som de museumsansatte ser sprede sig, omend de ikke er underlagt samme forpligtelser til at leve op til disse krav.

Samtidig oplever respondenterne en modsætning mellem den mere klassiske videnskabelige kultur (der især kendetegner universiteterne) og traditionen for museumsforskning. For sidstnævnte gælder en central vægt på konkrete udstillinger som forskningens formål, herunder inddragelse af konkrete genstande i museets samling eller indlån, de relativt færre forskningsansatte, publicering af forskningsresultaterne i udstillingskataloger samt vigtigheden af, at forskningen fra starten har formidling som mål.

Den nævnte konvergens mellem universitetsforskning og museumsforskning, der indføres gennem indflydelsen fra det almene forskningsbegreb, er imidlertid ingen direkte identitet, og der forbliver afgørende forskelle mellem de to forskningsformer. Forskning forstås i på museerne i vid udstrækning som en nødvendig del af organisationens strategi og forpligtigelse – og formålet med forskningen er først og fremmest at tilfredsstille organisationens behov, herunder behov for synlighed og gennemslagskrav i samfundet, snarere end om at bedrive "forskning for forskningens skyld". Undersøgelsen viser endvidere, at der er forskelle på, hvordan formålet med forskningen opfattes inden for museerne og på universiteterne. Museerne forstår i højere grad sig selv som public service-institutioner, hvilket medfører nogle andre forskningskrav end på universiteterne.

Undersøgelsen viser samtidig, at museumsverdenen og forskningsverdenen generelt bevæger sig mod hinanden, men at der stadigvæk er forskel på deres forskningspraksis og kultur, og at museerne oplever universitetsforskningen som mere snæver og uden samme formidlingsforpligtelse. Det kan give problemer i forhold til forskningssamarbejde. Relationsviden (forstået som relateret til samfund, kultur, praksis m.m.) udgør en stærk organisatorisk identitet for de museumsansatte. Respondenterne oplever universiteternes forskningskultur som mere lukket og mindre formidlingsorienteret, mindre alment offentlighedsorienteret, og mere som præget af teoristyrede refleksioner.

4.3. FORSKNINGSPARTNERSKABER

4.3.1. Typer af partnerskaber

Et af de centrale formål med denne rapport er at identificere forskellige typer af forskningspartnerskaber. Især fokuserer undersøgelsen på, hvordan og i hvilke former partnerskaber opstår, og hvilke fordele og ulemper der er ved de forskellige partnerskabsmodeller. Som nævnt tidligere anvender vi 'partnerskab' som samlebetegnelse for alle de former for længerevarende, forpligtende interaktioner og samarbejder, der finder sted mellem museer og universiteter, og hvor formålet er at producere og udveksle viden.

Under hvert interview har den enkelte respondent haft mulighed for selv at definere, hvad der skal forstås ved et forskningspartnerskab. Også spørgsmål som "Kan du fortælle om et forskningspartnerskab, du og/eller museet tidligere har deltaget i?" og "Kan man tale om en type af partnerskaber, du fortrinsvis indgår eller søger?" ligger til grund for de følgende resultater.

Overordnet set er der stor variation i, hvad der ifølge respondenterne udgør et forskningspartnerskab. I de indsamlede og analyserede interviewdata kan der identificeres en del modsætninger, som giver et indtryk af, hvor bredt partnerskaberne spænder, eksempelvis tætte samarbejder versus løse samarbejder; formaliserede partnerskaber versus uformelle partnerskaber; langvarige versus kortvarige; og om museet er 'leverandør' eller projektindehaver etc.

Det ses af figuren, at de to hyppigst nævnte kategorier har med studerende og undervisning at gøre. **'Samarbejde om undervisning'** dækker både over, at museumsansatte fungerer som undervisere, gæsteundervisere og censorer på universiteterne og andre højere uddannelsesinstitutioner, men også over at museerne inviterer universitetsforskere til at forelæse eller afholde et undervisningsforløb på museet.

Figur 15

'Kontakt, samarbejde og interaktion med studerende' dækker andre former for kontakt, som museerne har med studerende, herunder bl.a. projektvejledning, praktikforløb, ansættelse af studentermedhjælpere, afholdelse af seminargravninger/uddannelsesgravninger, deltagelse på studiemesser og øvrige henvendelser og kontakt med studerende, der ønsker at bruge museet som case, samle data ind eller skrive opgave. Bemærk at ph.d.-studerende og ph.d.-projekter ikke er med i denne pulje, da de har deres egen kategori.

De **'formelle, projektbaserede forskningspartnerskaber'** dækker over de egentlige forskningsprojekter, som har en høj formaliseringsgrad, og som oftest er finansieret via fonde eller forskningsbevillinger. Disse partnerskaber er kendetegnede ved et veldefineret forskningsspørgsmål, skriftlige aftaler og kontrakter, en klar arbejdsdeling mellem partnerne, som kommer fra både universitet(er) og et eller flere museer.

Vi kører rigtig meget forskningsprojektbaseret, hvor der er en projektdefinition, og man er inde og få lavet en projektbeskrivelse og en problemformulering. Og i den sammenhæng bliver vi enten inviteret ind til noget, eller vi står selv for det, og der kan man sige, der hvor man bliver inviteret ind, så er det i kraft af, at vi har nogle forskere, som har et netværk eller en profil, og på tilsvarende måde så når vi starter et projekt, så kigger vi ud på, hvor der er nogle stærke forskere, vi gerne vil arbejde sammen med.

Respondent 15

Undersøgelsen viser, at museet i denne type af partnerskab både kan være projektindehaver, hvor man udvælger og indbyder universitetsforskere til samarbejde, og 'partner' der bliver inviteret med i et projekt, som er initieret og drevet af et universitet. Ved sidstnævnte påpeges det af flere, at der er stor forskel på, om man er egentlig partner eller snarere sparringspartner. At være partner kræver i bedste fald, at man er med til at definere forskningsspørgsmål og -design, hvormed projektet bliver mere relevant for museet.

Spørgsmålet om partner versus sparringspartner relaterer sig til kategorien **'museet er leverandør'**, som dækker over, at museet leverer viden til universitetsforskere, f.eks. ved at stille sig til rådighed som undersøgelsesobjekt eller case, eller ved at museet stiller samlingen, genstande og data til rådighed. I denne forbindelse påpeger respondenterne flere steder, at der er risiko for, at samarbejdet bliver reduceret til en rolle som leverandør frem for aktiv, bidragende partner. Museerne oplever flere steder, at de kommer sent ind i forskningsprocessen, hvormed de ikke har mulighed for at være med til at definere projektets spørgsmål og fremgangsmåde. Dette opleves som en begrænsning, idet museet på den måde ikke får mulighed for at byde ind med forskningskompetence.

Det er nemt at finde folk, der gerne vil have, at vi skal levere data til dem. Det er mere det at byde ind med de forskningskompetencer, vi har, det kan godt være lidt sværere.

Respondent 22

Jeg er meget modstander af, at vi skal være leverandør af data til universitetsforskningsprojekter. Det synes jeg ikke er den måde, det skal køre på. Specielt også fordi jeg oplever, at museerne kan meget. Så derfor vil jeg gerne have, at vi indgår i et ligeværdigt samarbejde.

Respondent 23

For museerne kan det være svært at byde ind med de forskningskompetencer, man besidder. Det handler om at skabe et partnerskab, der er både relevant og ligeværdigt, og som museerne er investeret i og har medejerskab over. Dette ansvar ligger ikke på universitetet alene men kræver en balance mellem museernes og universiteternes rolle i projektet:

Og det skal vi invitere ind til, men de (universitetet, red.) skal også lære at komme og banke på døren, og måske også sige "hvis vi kan skaffe penge til at en af jer kan være med, så har vi en måde at gøre det på". For vi kan ikke bare løbe og servicere, vi skal være en inviteret del og finansieret del, af det der ville opstå der.

Respondent 12

Som citatet viser, kan der mangle en gensidig åbenhed og invitation. Der synes altså at være et potentiale i, at partnerne inddrager og inviterer hinanden tidligt i processen. At være leverandør kan dog også vendes til noget positivt, som et par respondenter gør opmærksom på:

Vi har jo meget mere materiale, end vores egne fastansatte nogensinde vil få bearbejdet. Så vi deler rigtig gerne. Vi har mange folk, der kommer, både specialestuderende og ph.d.-studerende, som bruger vores materiale til at arbejde videre på. Og det er vi rigtig glade for.

Respondent 24

Der er så mange gode historier, vi har så meget at fortælle, og vi kan simpelthen ikke gøre det hele selv. Så der er rige muligheder for, at andre kan komme ind og finde de historier, finde de vinkler, der er spændende for dem, så vi ikke skal drive al den forskning selv. Men vi skal sikre, at de her ressourcer bliver tilgængelige.

Respondent 39

Set med de øjne kan det altså betragtes som et stort potentiale, at museet ikke skal drive alle projekter selv, men får nye øjne på deres samlinger og genstande. Disse indsigter kan komme museet til gode, såfremt de formår at få overført resultaterne og forankre den nye viden i organisationen. På denne måde opstår der en produktiv, vidensbaseret relation mellem universitetet og museet, fordi museumssamlingerne indeholder en stor, og af museet kun delvist benyttet, ressource.

Universitetet fungerer på dette punkt som en ekstra bemandingskapacitet, hvis viden potentielt kan kanaliseres ind og forankres på museet i løbet af forskningssamarbejdet. Det kræver på den anden side, at universiteterne ikke anser museerne som *blotte* leverandører

af genstande og elementær information om disse, men som et sted, hvor forskningen også kan leve videre i sammenhæng med museets fremtidige aktiviteter, hos de ansatte mv.

Den fysiske integration og samlokalisering af forskningssamarbejder er tydelig i de svar, der angår **'husningsaftaler'.** Denne type partnerskaber kan have både høj og lav formaliseringsgrad. Husningsaftale er, når museet stiller lokalefaciliteter til rådighed for en ekstern forsker, studerende eller ph.d.-studerende, som dermed får en arbejdsplads på museet i en periode. Det kan være i forbindelse med et projekt, som museet deltager i, eller det kan være relateret til forskerens eget arbejde med dele af museets samling.

Det kan også være universitetsforskere, som bliver frikøbt eller kommer med midler, der muliggør et gæsteophold på museet i en periode. Undersøgelsen viser en tendens til, at de større museer har flere husningsaftaler end de mindre, hvilket bl.a. kan skyldes, at de større museer (især de statslige) har flere af denne type henvendelser, men måske også flere ressourcer til at tage eksterne ind på denne måde.

'Publikationspartnerskaber' henviser til, at museet inviterer universitetsforskere til at skrive i publikationer, f.eks. udstillingskataloger. Det kan også være løse samarbejder, der munder ud i en antologi.

'Ad-hoc partnerskaber' dækker over den mere uformelle interaktion, som er kendetegnet ved spontane dialoger eller sparringsmøder.

Jeg har nogle gange brugt en, som er lektor i Aarhus til at læse en artikel igennem og så sparre med ham, men det er jo tit foregået ved, at man lige snakker med ham og så sender jeg den, og så læser han den og kommer med nogle kommentarer. Det er meget uformelt.

Respondent 28

Målet med denne type samarbejde kan f.eks. være at modtage sparring i forbindelse med skriverier og udvikling af projektidéer eller at holde hinanden opdateret. Har man som museumsansat fundet en kontakt – det være sig på et andet museum eller på et universitet – som man arbejder godt sammen med, kan det ofte blive til et løbende ad-hoc partnerskab, hvor man hjælper hinanden med diverse opgaver.

Det mest almindelige er, at det er meget uformelt i virkeligheden. De er personrelaterede, men de er ikke nødvendigvis specielt formelle med aftaler. Det er de selvfølgelig, hvis vi skal have et ph.d.-projekt, have et eller andet stort fællesprojekt, hvor vi skal ansøge fælles midler til det, så er vi selvfølgelig nødt til at have en eller anden aftale om, hvordan vi gør det. Men langt de fleste af vores projekter, i og med at de opstår under personlige relationer, så opstår de også i et uformelt "kunne vi ikke også" og "kunne vi måske", og det kan være, at der er en forsker på universitetet, der pludselig får en god idé og "kunne I ikke?". Så det er meget uformelt.

Respondent 24

Som ovenstående citat peger på, er disse ad-hoc partnerskaber mindre orkestreret og har en grad af tilfældighed over sig. Det er meget uformelt, personligt drevet og kan forløbe over kortere eller længere tid.

'Samarbejde om ph.d.-projekter' dækker over, at museerne ansætter en ph.d.-studerende, fungerer som hovedvejleder eller bivejleder for en ph.d.-studerende, starter og/eller medfinansierer et ph.d.-projekt og deltager i ph.d.-arrangementer på universiteterne. Ligeledes dækker **'Samarbejde om postdocs'** over, at museerne ansætter postdocs eller frikøber ansatte til at blive postdocs.

'Netværkspartnerskaber' dækker over, at museumsansatte deltager i forskningsnetværk på universiteterne, og de løbende deltager i netværksmøder, hvor andre deltagere er fra universiteter og andre museer.

'Samarbejder om udstillinger' kan for eksempel bestå i, at universitetsforskere inviteres til at udvikle og kvalificere nye udstillingskoncepter, eller at museet iværksætter et samarbejde med en forskningsgruppe om udvikling af en ny udstilling.

Som kortlægningen viser, er der mange forskellige måder, et partnerskab mellem museer og universiteternes vidensmiljøer kan etableres og struktureres. De vigtigste parametre, der karakteriserer typen af partnerskab er:

1. **Formaliseringsgraden**. Er det et formaliseret partnerskab, eller opstår det mere ad-hoc?
2. **Ejerskab**. Er man projektejer, partner eller sparringspartner?
3. **Projektets omfang**. Er det et stort eller lille projekt, og løber det over kort eller lang tid?
4. **Nærhed**. Arbejder man tæt sammen i projektet, eller er det et mere løst samarbejde?

Heraf kan udledes to generelle typer af partnerskaber: partnerskaber i *egen* verden og partnerskaber i *andres* verden. Det relaterer sig ikke til, hvorvidt det er universitetet eller museet, der ejer projektet, men snarere til relevansen af projektet. Det vil sige, hvor interessant og relevant projektet er for museet. Dette kan variere betragteligt fra ansat til ansat, men det er en interessant måde at forstå partnerskabet på. Er det noget, museet har et stort udbytte af eller er det mere sekundært for organisationen? I denne sammenhæng er det oplagt at fortolke resultaterne på den måde, at jo tættere museet kommer på at være koordinator eller central partner, og jo længere det kommer fra blot at være 'leverandør', jo mere er projektet værd for museet.

4.3.2. Museumspartnernes rolle

Denne del af analysen giver nogle indsigter i, *hvem* det er på museerne, der tager initiativ til forskningspartnerskaber. Kortlægningen peger på en overordnet skelnen mellem *medarbejderniveau* og *organisations- eller ledelsesniveau*. Flere respondenter peger på, at mange idéer til forskningspartnerskaber opstår på medarbejderniveau:

Det vil typisk være medarbejderne, der så siger "her kan jeg se noget".

Respondent 2

Det har altid været vores initiativ, og ledelsen har bakket op hver gang, og har hjulpet med at skrive ansøgninger, og har været meget interesseret i det.

Respondent 9

Indtil videre er det kommet nedefra og op, og så går man til direktøren og snakker om det og ser, om det kan lade sig gøre.

Respondent 35

Det er jo fordi, jeg havde de her teorier (...), vi ikke har undersøgt før. Og så tænkte jeg, at det var en god case at gøre det på.

Respondent 43

Idéer og initiativer til forskningspartnerskaber kommer med andre ord ofte nedefra i organisationen. Dermed er det i høj grad de enkelte ansattes kompetencer, netværk og interesser, der muliggør (og begrænser) forskningspartnerskaber. Her nævner flere, at den enkelte medarbejders personlighed, nysgerrighed og opfindsomhed er afgørende:

Det handler også meget om personlighed. Og så er det selvfølgelig også meget afhængigt af, hvilket område man sidder med. Det område, jeg sidder med, kalder meget på samarbejder, men jeg tror også, at for mig er det også nok en personlig ting, at det har jeg simpelthen brug for, for at kunne holde interessen ved lige.

Respondent 8

Det er fordi, jeg holder fingeren på pulsen og interesserer mig.

Respondent 26

Det er også os, der har stået bag ansøgningen, selvfølgelig med hende som motoren på det, for hun har også kastet sig over et emne, som hun supergerne vil beskæftige sig med, og som hun brænder for.

Respondent 31

En respondent påpeger desuden, at det er vigtigt, at der er balance mellem den ansattes personlige interesser og de organisatoriske interesser:

Så det, jeg går ud og søger, skal selvfølgelig være noget, som jeg selv personligt har lyst til at beskæftige mig med, men det skal i høj grad også være noget, der kan

tegne museet. Nu passer det så godt, så det, som jeg selv synes er spændende i det store hele, også er noget, som museet synes er spændende. Det er sjældent, vi er uenige.

Respondent 22

Ligeledes ses et mønster i, at museumsledelse, herunder ikke mindst museumsdirektørerne, prioriterer og værdsætter medarbejdernes idéer:

Grunden til, at jeg også pegede på hende, var også, at hun er en medarbejder, der har et godt blik for det, og hvor jeg simpelthen bare er glad og inspireret ved alt det, hun kommer hjem med.

Respondent 5

Vi beder om, at medarbejderne selv kommer med forslag. Vi har sat nogle områder op og sagt, at det er inden for de områder, at vi primært vil forskning, men vi vil gerne have, at medarbejderne selv kommer med forslaget til forskningsprojekter. Så hvis man søger en pulje eller en fond, så er det helt klart bedst, hvis det er noget, medarbejderen har lyst til.

Respondent 24

For museumsledelsen er det en fordel, at projektidéer opstår på medarbejderniveau frem for på ledelses- og organisationsniveau. En museumsdirektør forklarer, at selvom initiativet oftest tages på medarbejderniveau, så inddrages ledelses-/organisationsniveauet hurtigt i processen derefter:

Det er ikke typisk på direktørniveau, men enten på forskerniveau, altså inspektør- eller konservatorniveau, hvor en inspektør taler med en anden inspektør, men der vil ikke gå lang tid, fra en lektor på Københavns Universitet og en inspektør herfra har snakket sammen, før forskningschefen i huset vil være involveret, fordi det ofte vil indebære noget med ansøgninger osv..

Respondent 1

Analysen viser, at en stor del af initiativet og ansvaret for museernes forskningspartnerskaber er placeret hos de enkelte ansatte. Det kan både være en styrke og en svaghed. Styrken er, at de ansatte er engagerede i projekter og har lyst til at drive dem og skabe værdi. Svagheden kan være, at de museer og ansatte, som ikke er vant til at indgå forskningspartnerskaber, er mindre tilbøjelige til at tænke i de baner, og dermed går glip af værdiskabende partnerskaber og samarbejder.

Denne del af analysen viser, at universiteterne, såfremt de ønsker at indgå forskningspartnerskaber, med fordel kan søge partnere på medarbejderniveau på museerne. Det

handler om at identificere de partnere, der brænder for et emne og har lyst til at være med til at drive projektet i opstartsfasen og tage projektforslag med til ledelsen og øvrige beslutningstagere internt i museumsorganisationen. Hvis man først finder frem til den rigtige partner på medarbejderniveau, peger data på, at museumsledelsen senere i processen bakker op.

4.3.3. Universitetspartnernes rolle

Analysen af universiteternes rolle i partnerskaberne har, ligesom analysen af museumspartnernes rolle, til formål at kortlægge, hvordan universiteter, forskergrupper og enkeltforskere indgår som partnere i partnerskaberne. Analysen fokuserer på institutions-, gruppe- og individniveau. Det er værd at gentage, at resultater fra kortlægningen stammer fra de *museumsansattes oplevelse* af samarbejdet og ikke undersøgelser af de universitetsansatte.

Det er karakteristisk for denne del af analysen, at respondenterne er tilbøjelige til at fokusere på to primære kriterier, når de udpeger relevante partneruniversiteter eller -forskere:

1. Hvor stor geografisk afstand er der til universitetet?
2. Udbyder universitetet fag relateret til museets kerneopgave?

Det er oftest en blanding af stillingtagen til disse to kriterier, der afgør, hvilket universitet eller hvilken forskningsgrupper, museet vælger som partner.

For at uddybe balancen mellem de to kriterier er det eksempelvis for de kunsthistoriske museer, som i denne undersøgelse udgøres af Statens Museum for Kunst og Skagens Kunstmuseer, kun Københavns Universitet og Aarhus Universitet, der udbyder faget Kunsthistorie. Derfor er det fortrinsvis disse to universiteter, de to museer nævner som oplagte partnere.

Geografi spiller dog også ind. Statens Museum for Kunst er mest tilbøjelig til at nævne Københavns Universitet, mens Skagens Kunstmuseer er mest tilbøjelig til at nævne Aarhus Universitet. Særligt respondenterne fra Skagens Kunstmuseer giver som begrundelse, at det er det universitet, der ligger tættest på dem. Det relaterer sig til, at de mindre museer er mere afhængige af geografisk nærhed, end de større, hvilket vi kommer tilbage til senere.

Et tredje kriterium kan dog tilføjes, og det er:

3. Hvilket universitet er den enkelte respondent selv uddannet fra?

Der tegner sig et mønster i forhold til, at respondenterne er tilbøjelige til at indtænke det universitet, de selv er uddannede fra – også selvom det ligger langt væk og ikke nødvendigvis beskæftiger sig med emner relateret til museets kerneopgave. En respondent udtaler f.eks.:

Jeg er fra Aalborg og har flere gange nævnt "skal vi ikke op og have fat i moderlandet og dem, der kan noget".

Respondent 27

Det er dog gennemgående, at det er emnet og fagligheden, der er afgørende for, hvilket partneruniversitet, museet søger. Af samme årsag søger flere respondenter også udenlands for at finde de relevante samarbejdspartnere:

For mig er det også ret vigtigt, at det ikke kun er en diskussion, der foregår i et rent dansk miljø, for det er et meget lille miljø i det her land. Og jeg har faktisk også svært ved at finde samtalepartnere i Danmark, som er kvalificeret inden for nogle af de ting, jeg sidder med.

Respondent 8

Jeg har meget mere kontakt til universiteter, men det er så i udlandet. Det, jeg arbejder med, er der ikke ret mange, der arbejder med. Men altså jeg har kontakter fra Uppsala til Lissabon, Dublin, Berlin. Der sidder forskere, der arbejder med det samme, som jeg arbejder med.

Respondent 17

Når museerne således søger partnere, der er eksperter inden for deres emner, er de villige til geografisk at kigge langt. Og det gælder også de mindre museer. På individniveau er det især lektorer, som de danske museer samarbejder med, og dernæst følger ph.d.-studerende og professorer. I figur 16 nedenfor kan man se ansættelseskategorierne for de primære samarbejdspartnere på danske universiteter:

Figur 16

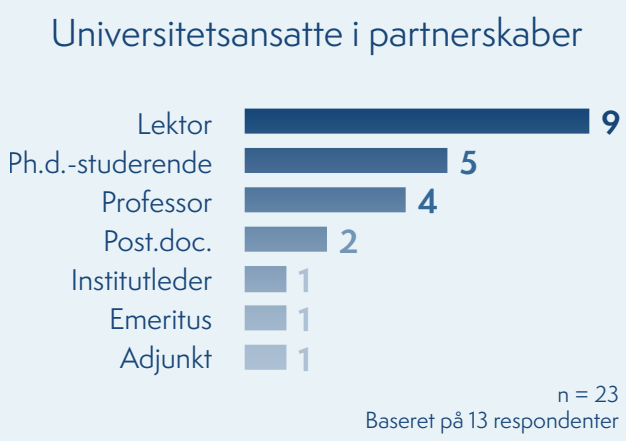

En respondent uddyber:

Typisk tager vi fat i lektorerne og professorerne. Og så skal de vide, hvad vi arbejder med, og hvad vi ønsker, og så kan de henvise til en specialestuderende eller en ph.d., som de så får til at kontakte os.

Respondent 36

En af årsagerne til, at det er forskere på mellemniveau i deres karriere (som lektorer), som museerne søger at indgå partnerskab med, kan være manglen på tid, hvilket følgende citater peger på:

Nu skal jeg lige tænke, om jeg har haft nogle professorer. Nej, de har som regel ikke tid. Altså de kan godt være en del af gruppen, men de har som regel ikke tid til at bruge. Vi har haft nogle lektorer (...) Det er meget forskelligt. Så har vi også haft nogle emeritusser. Nogle der begynder at få tid igen.

Respondent 18

Problemet er måske også nogle gange, at på det der niveau, der er jo tit en grund til, at folk er professorer, og det er som regel, at de har alt for travlt, det er ligesom derfor, de er nået derhen. Så det er måske heller ikke de mennesker, der har så meget behov for at sætte nye initiativer op, for det er rimeligt kørende. Og det er måske heller ikke de helt unge, som måske har svært ved at se perspektivet i det.

Respondent 43

En tilsvarende grund til at museerne især indgår samarbejder med lektorer, kan være det forhold, at lektorerne har tid til at indgå i ansøgninger og kan være behjælpelige med at skaffe midler. Derigennem kommer der flere ph.d.-studerende og andre personer med forskningskapacitet med i partnerskaberne. Når professorerne er for travle, så er lektorerne de mest oplagte fastansatte på universitetet at tage kontakt til.

4.3.4. Udbytter og potentialer

Undersøgelsen kaster også lys på, hvad de museumsansatte oplever som de positive effekter af forskningspartnerskaber, dvs. hvilke udbytter og potentialer, der kan opnås af partnerskaber. Som Figur 17 viser, gives der forskellige svar på dette spørgsmål, hvilket peger på, at der er flere gevinster ved samarbejde set fra museernes side.

Respondenterne skelner i disse besvarelser generelt mellem forskning, det formaliserede partnerskab, og det uformelle partnerskaber. Inden for alle tre kategorier er det centralt for museerne, at det fører til **'inspiration og nye perspektiver'**, hvilket er et af de potentialer, der nævnes flest gange. Det er attraktivt for museerne at få nye øjne på deres samlinger, udstillinger og projekter, ligesom det at få inspiration til nye

indsatsområder giver værdi. Flere respondenter understreger, at forskningspartnerskaber bidrager til **'udvikling/opkvalificering af ansatte/praksis'** og til **'udvikling af udstillinger og formidling'**. Også hensynet til at få **'adgang til specialviden'** er en vigtig gevinst ved samarbejde.

Figur 17

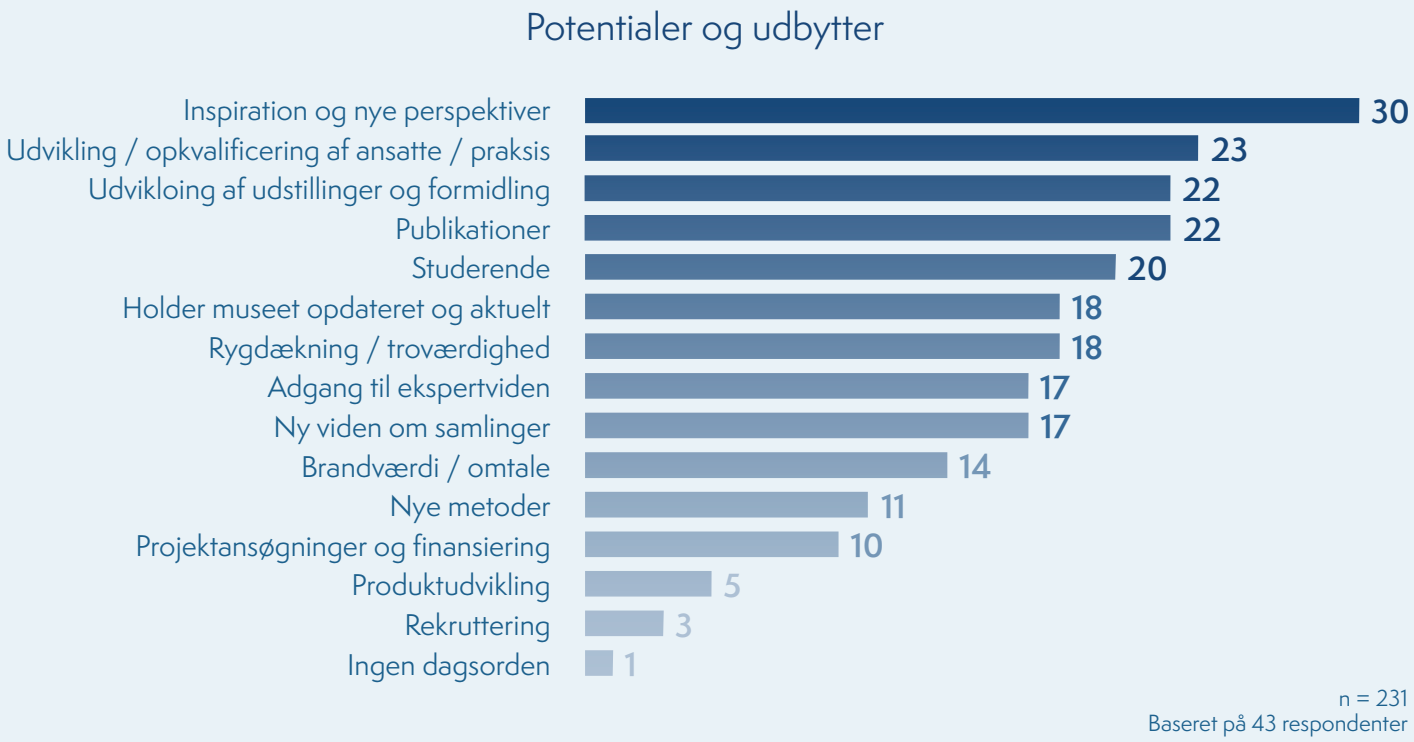

Nogle respondenter nævner for eksempel:

Forskere kan fordre mig med stof, der er relevant for mig i mit arbejde.

Respondent 3

Universitetets abstrakte og teoretiske udgangspunkter giver synergi i vores arbejde og diskussioner, og dermed er det med til at kvalificere vores praksis indad på museet.

Respondent 4

Vores særudstillinger er jo lidt en pølsemaskine. Forskningen bruger jeg så til hele tiden at forny den proces og de idéer, vi får til særudstillinger, sådan så vi ikke gør det samme hele tiden. På den måde giver forskning os mulighed for at ændre vores praksis, og det er motiverende.

Respondent 6

Det der med virkelig at få en indsprøjtning af viden, det var helt utroligt givende. For der er jo rigtig meget 'plejer' på sådan en gammel institution som den her.

Respondent 7

Det er rigtig givende, at man ser på de samme ting med forskellige briller.

Respondent 10

Forskning kan generere ideer, vi kan applicere på vores egene problemstillinger. Dermed hjælper det til, at vi holder os opdateret. Og dermed konkurrencedygtige.

Respondent 23

Det kunne både være sundt at få universitetsforskerne ud på museerne for at løfte forskningen derude, men også at få de museumsansatte ind til at inspirere. Fordi da jeg læste, der havde de fleste lektorer haft det job i 30 år, så syntes man måske, det kunne være sundt med lidt inspiration.

Respondent 24

Jo tættere vi kommer på de her topforskere, jo mere ny viden får vi jo. De er jo for fanden kilden.

Respondent 27

Det tætte samarbejde bidrager til, at museet kan holde sig opdateret på ny forskning og internationale standarder. Det giver også idéer til nye relevante emner og potentielle projekter, så det er et rigtig godt supplement til vores kernefaglighed.

Respondent 31

Det er godt, ikke mindst fordi det løfter dig lidt ud af den daglige gøren og laden, og du giver dig selv lov til at have et helikopterperspektiv på nogle ting, hvor du ellers altid er nede i materien og producere.

Respondent 38

Som citaterne viser, kan denne inspiration motivere nye projekter og indsatser. En lignende gevinst er, at forskning og forskningspartnerskaber hjælper til at **'holde museet opdateret og aktuelt'**.

Forskning er rigtig stærk til tematisk at rette sig ind til nogle aktuelle samfundstemaer, f.eks. klimaudfordringer og indvandring, og dem kan vi bruge i vores formidling, og det giver en aktualitet til udstillingerne.

Respondent 15

Man hører om, hvad der er oppe i tiden, og hvad snakker man lige om. Og på den måde kan vi sørge for at holde os opdateret.

Respondent 29

Det er med til også at kaste et lys på nogle af de ting, vi går og passer på, som gør at vores samling bliver mere værdifuld.

Respondent 42

Museumsvidenskabelige partnerskaber med universiteterne er ifølge respondenterne med til at supplere museet med viden, kvalificere museets arbejde og skabe nye kompetencer og inspiration. Forskningen kan fungere som en nuancerende kilde til viden både i dybden og bredden. Samarbejde er med til at sikre *relevant* viden og derved løfte museets konkurrencedygtighed. De museumsansatte ser overvejende positivt på forskningssamarbejder i styrkelsen af museets position. Det samme gælder erhvervelsen af **'ny viden om samlinger'**. Her ses mere konkret, hvad den viden, som forskning og partnerskaber bidrager med, kan bruges til.

Jeg synes, det har givet mig kontekstviden, der kan klæde en på til at behandle genstande og værker på den rigtige måde.

Respondent 10

Det giver nogle spændende perspektiver, som tvinger os til at se på vores værker og samling på en anden måde.

Respondent 11

En anden type af udbytte italesættes af respondenterne som **'publikationer'**. Det kan både være fagfællebedømte artikler eller populærvidenskabelig formidling. Respondenterne oplever, at der ofte kommer publikationer og samforfatterskaber ud af både formaliserede og uformelle forskningspartnerskaber. Andre nævner, at de oplever, at deres publikationer bliver bedre af forskernes bidrag, bl.a. fordi de kan tilføje "generelle

konklusioner, mere almene og generelle sandheder eller observationer" (Respondent 35). **'Publikationer**' er et mere konkret udbytte, som læner sig op af det forskningskrav, museerne oplever i stigende grad at være underlagt. For nogle museumsansatte opleves det som et pres at få udgivet tilstrækkeligt med fagfællebedømte publikationer, hvilket forklarer, at det af mange opleves som et attraktivt udbytte af forskningssamarbejder, når det fører til sampublicering.

En anden type udbytte opstår for museerne ved at få koblet **'studerende'**, herunder ph.d.-studerende, på samarbejdsprojekterne. Her italesættes forskellige typer af potentialer.

Det er lærerigt at møde den nysgerrighed og den kritik også, som meget ofte kommer fra studerende og deres lærere.

Respondent 1

Ph.d.-studerende er brobyggere til universitetet. De bliver ofte konsolideret i huset og kan have stor betydning for at udvikle vores forskningsmiljø.

Respondent 8

Vi har tit samarbejder med undervisere og studerende, som bruger os som case og udvikler koncepter eller prototyper til os.

Respondent 14

Studerende kommer jo med nye idéer og bringer innovation og nye impulser ind.

Respondent 15

Vi bruger også studerendes resultater til løbende at småjustere på udstillingen.

Respondent 19

Studerende er en billig arbejdskraft, og så er de opfindsomme.

Respondent 20

Specialestuderende giver meget ny viden til museet. Og ift. ph.d.-studerende, så er der også lidt prestige i at være med til at uddanne dem.

Respondent 25

Jeg kunne se, at her kunne jeg få noget hjælp, samtidig med at de kunne blive sendt tilbage til uddannelsen med noget konkret. Så det var gensidigt udbytterigt.

Respondent 38

Tidligere viste undersøgelsen, at lektorerne er de hyppigste samarbejdspartnere, men også kandidat- og ph.d.-studerende har mangfoldige relationer til museerne. Studerende opleves som kreative og kritiske og som udviklende for museet ved at danne ny viden og bidrage til formidlingen. Museet oplever de studerende som bindeled ('brobyggere') til det akademiske miljø på universitetet, bl.a. fordi studerende bruger mere tid på museerne end andre akademiske samarbejdspartnere. Museerne tilbyder adgang til konkrete samlinger til de studerende, mens samlingerne også bruges som undersøgelsesobjekter i et kandidat- eller ph.d.-projekt.

'Rygdækning/troværdighed' er et andet potentiale ved forskningssamarbejder, som de museumsansatte nævner. Følgende citater eksemplificerer:

Jeg står på skulderen af forskningsresultater, der peger på det og det, og det er det, der får mig til at foreslå det her. At det ikke bare er mig, der kan lide det, eller det bare er noget, jeg gør, som om at det ikke er noget, jeg har udsat for kritisk analyse.

Respondent 5

Det er folk, som har forstand på et eller andet, som man skal bruge til at påvise et eller andet. Det giver hjemmel.

Respondent 9

For at vi ikke bare opfinder et eller andet, vi synes lyder helt vildt godt og relevant, så kan man bruge forskning til at underbygge det, men også til inspiration.

Respondent 26

Det er en fordel, at det ikke bare er os selv og resten af huset, der siger det, men det er nogle forskere, og så får vi dem til at fortælle. Det virker godt. Det blåstempler ligesom vores viden.

Respondent 27

Samarbejdet med forskere opleves som en form for kvalitetssikring af de museumsansattes egen forskning og projektidéer. Dermed udgør samarbejde en faglig sikkerhed for, at udstillingernes tema og indhold er vigtigt – ikke kun for museets egen stab. Samarbejdet virker derfor som en sikring af kvaliteten og er dermed ikke kun gavnligt for nye erkendelser, formidling og andre af museets kerneaktiviteter, men har også en stor signalværdi, der understreger den specifikke udstillings (og derfor også museets) seriøsitet og videnskabelige kvalitet.

Museet ser tilmed forskningen som en vej til at få kendskab til nye metodiske tilgange og videreudvikling af samme, som vi ser det i koden **'nye metoder'**:

Det verificerer vores metoder. Og hjælper til at udvikle nye.

Respondent 21

Det giver os adgang til de nyeste metoder, men det gør os også i stand til selv at metodeudvikling undervejs.

Respondent 23

Det har også helt konkret givet mig nogle gode metoder til at lave interviews. Det har været meget brugbart.

Respondent 43

Museerne oplever, at de kan læne sig op ad universiteterne, når det kommer til at hive fondsmidler hjem, da de kan bruge det videnskabelige kvalitetsstempel i forbindelse med **'projektansøgninger og finansiering'**.

Vi kan også godt lide, at det får den volumen, det gør, når det er et samarbejde, man kan søge penge til hos en stor fond, så får det altså en tyngde, som det løbende uformelle samarbejde i sagens natur ikke har.

Respondent 1

Det gør os jo i stand til at skrive nogle kvalificerede ansøgninger.

Respondent 4

Universitetet får en enorm profilering på at have den her udadvendte side, og der kommer også en opbakning fondsmæssigt, som bliver understøttet. Omvendt har universitetet jo væsentlig bedre kort med det der med at tiltrække forskningsmidler, og det betyder meget for os ift. at kunne have en aktualitet i det, vi laver.

Respondent 15

Vores projektansøgninger står stærkere, når der er nogen med fra universiteterne.

Respondent 20

Det gør det helt klart lettere for os ift. fondene.

Respondent 30

Flere af de museumsansatte opfatter universiteterne som værdifulde samarbejdspartnere specifikt i forhold til ansøgninger om fondsstøtte. Det er vurderingen, at universiteterne har bedre adgang til fondsmidler end kulturinstitutioner, og at det styrker ansøgninger, der både har forskere og praktikere som deltagere.

4.3.5. Barrierer for samarbejde

Interviewpersonerne i undersøgelsen nævner flere barrierer og hindringer for velfungerende forskningspartnerskaber. Figur 18 giver et overblik. Bemærk at hhv. **'geografi'** og **'tidshorisonter'** behandles i separate afsnit nedenfor.

Figur 18

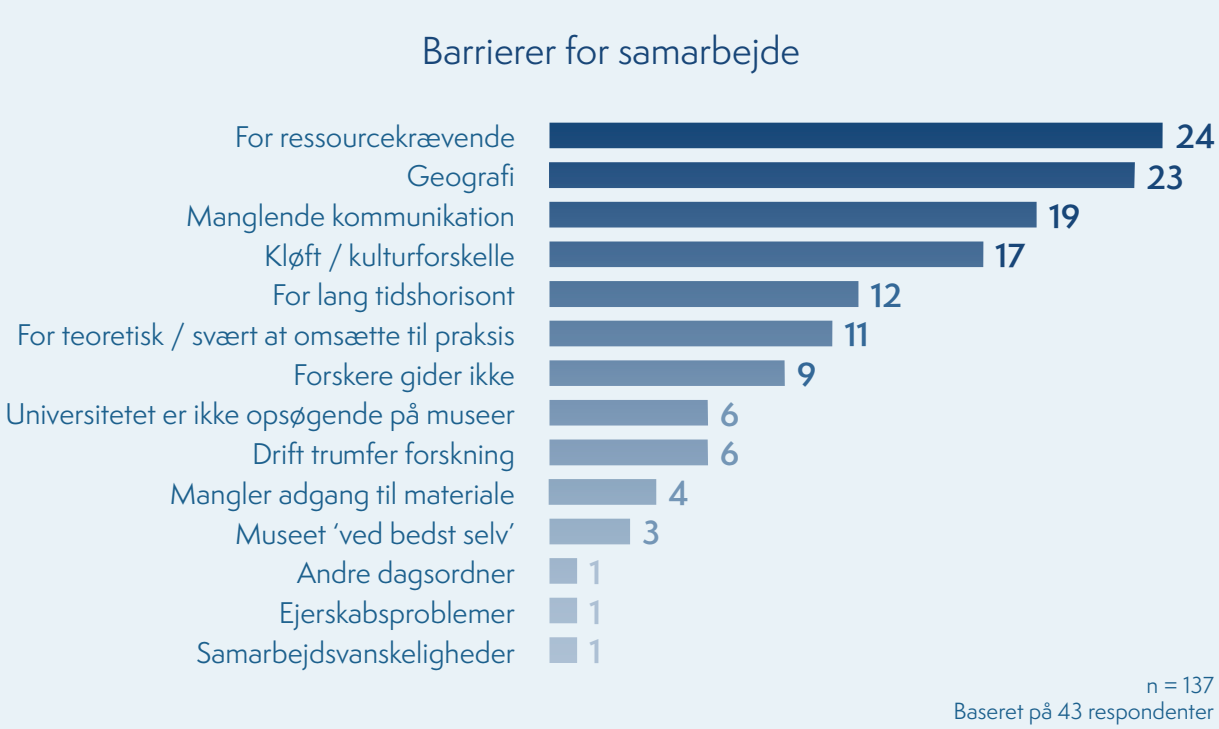

Det, der nævnes hyppigst, er, at forskningspartnerskaber er **'for ressourcekrævende'** for museerne. Heri ligger blandt andet, at det kræver mere tid og flere midler, end museerne har til rådighed.

Følgende citater eksemplificerer (bemærk at tidsaspektet også behandles separat i et af de følgende afsnit):

Chancen for at det bliver til noget, hvis vi ikke får frikøbsmidler, er relativt lille, for det er meget, meget sjældent, at vi kan afsætte tid. Især i disse to-procents-besparelses-tider. Desværre. Så hvis man gerne vil understøtte forskning, så er det et problem ikke at have det som del af stillingsstrukturen, for så er det noget, der kan blive skåret væk i perioder.

Respondent 2

Men det kræver mere, og der kræver også mere i en travl hverdag at finde det, og det kan jo også nærmest være lidt tilfældigheder, der gør det.

Respondent 5

... at få tid nok ind, at kunne løsrive sig og dedikere sig til et fælles projekt over længere tid. Fordi vi i alle forskellige situationer jo efterhånden løber så stærkt og skal nå så meget, at det kan være svært at udparcellere sig i en sådan grad, som man gerne vil.

Respondent 11

Når vi laver de samarbejder med de eksterne, de er lidt tungere, fordi de kræver sindssygt meget koordinering og kontakt.

Respondent 13

Bare det at få en projektidé kræver meget energi og tid.

Respondent 17

Vi mangler generelt midler til forskning og publicering. Det kræver ekstern finansiering.

Respondent 19

Det ligger jo ikke i budgettet. Det er blevet super pengefikseret, og det er jo som følge af, hvordan tiderne er.

Respondent 21

Det kræver meget at huse de store projekter, bare at laver opfølgninger og regnskaber er krævende.

Respondent 22

Forskning kræver tid og fordybelse, og det mangler vi midler til.

Respondent 34

Nogle forskere skal også have honorar. Det er en hindring for os.

Respondent 45

En anden barriere for forskningspartnerskaber er **'manglende kommunikation'**, der dækker over flere forskellige faktorer. Museerne mangler eksempelvis en indgang til forskning: når man ikke i forvejen kender en forsker, er det svært at få kontakt. Det handler også om at vide, hvem man skal kontakte på universiteter og andre vidensmiljøer. Og det handler om, at man ikke ved, hvilken forskning, der generelt findes, og deraf hvad mulighederne for partnerskaber kunne være. Manglende kommunikation bliver dermed en barriere for at indgå partnerskaber og kan føre til lukkethed.

Følgende citater eksemplificerer problematikkerne:

Nu prøver jeg så at finde ud af, hvem jeg skal snakke med derinde, og det er jo en kæmpe institution, og jeg kan ikke rigtig finde ud af, hvordan man kommer ind i det der.

Respondent 10

Jeg kender ikke forskerne, og det er rigtig svært at finde dem, der er relevante for det, jeg sidder med.

Respondent 13

Der er også mange gange, hvor man får fat i den rigtige forsker, men så er de flyttet til en anden stilling, så deres e-mail er bare tom, eller de svarer ikke på den. Man kan godt finde ud af, hvem der har skrevet den seneste artikel, men det kan være rigtig svært at finde frem til den adresse, der faktisk virker.

Respondent 18

Det er faktisk svært at finde frem til the man eller the woman. Hvis man fat i den forkerte, og så er det det, man har at gøre med. Det har jeg tit været ude for. Så vælger man en plan B uden at kende til plan A.

Respondent 21

Jeg synes, at forskningen mellem museer og universiteter er enormt personbaseret. Det er en personlig relation, man har. Det er ikke fra institut til institut, det fungerer simpelthen ikke. Så det, man ofte mangler, det er faktisk at have mulighed for at danne de kontakter.

Respondent 22

Jeg kender ingen af dem. Jeg kender ikke nogen universitetsmiljøer i Aarhus. Så skulle det være i Aalborg. Men jeg tvivler på, at der er nogen – det er kun tvivl, for jeg har ikke undersøgt det – der relaterer sig ret meget til det, jeg har med at gøre.

Respondent 25

De skal lave en udstilling om det her, jamen det har Torben jo lige skrevet en bog om, fjong, så skal I da selvfølgelig læse den, og han skal da ned og sige et eller andet. Men det ved man jo ikke bare lige. Det ved man så tilfældigvis, heldigvis, for der sidder en nede på museet, der har haft Torben, men det kunne lige så godt være, at man aldrig havde fundet ud af det. Det er tilfældigt. Og det er jo frygteligt.

Respondent 27

Universitetet er fandeme delt op i så mange afdelinger, og det er svært at finde ud af, hvor man lige skal hen. Og der er det klart, det er en nemmere indgang, hvis du lige har et navn og et ansigt. På universiteterne er det mere uoverskueligt end f.eks. på Davids Samling, for der er så vanvittigt mange ansatte, så man kan bruge lang tid på bare at finde den rigtige.

Respondent 28

Man sidder enormt meget og arbejder på sit eget felt, og man bruger sine fagfæller, og man læser sin egen faglitteratur, og så kan der faktisk sidde nogen lige ved siden af, der arbejder med det fra en anden vinkel. Men de to, det er sjældent, de nok vil møde hinanden. Selv når der så sidder en kunsthistoriker og har forsket i nærmest det samme, bare med nogle andre ord. Nogle lukkede siloer og søjler og rum. Og det er egentlig lidt ærgerligt.

Respondent 32

Hvis du bare går ind på AU's eller AAU's hjemmeside og skal bruge en, der ved noget om f.eks. sygdom i kunsten, så er det faktisk lidt svært at finde de forskere på universiteternes hjemmesider. For så har man lavet en masse smarte ord, der skal fortælle noget om områderne, nogle emneord. Der er ikke så mange Pure-profiler, hvor du har skrevet et lille cv om, hvad du laver. Så jeg synes mere, det er et spørgsmål om, at universitetet skulle være lidt bedre. Men jeg ved ikke, om de er interesserede i det. For der er allerede de netværk, der skal være, de ved godt, hvor de skal kigge hen. Men for andre er det sværere. Jeg synes ikke, universitetet er særligt gode til at præsentere sig formidlingsmæssigt.

Respondent 35

Respondenterne peger på, at den manglende indgangsvinkel og det manglende kendskab gør, at partnerskaber i nogle situationer bliver tilfældige, og at det kan være vanskeligt at identificere de rigtige partnere. Det er særligt vanskeligt i kombinationen med, at der på den ene side ikke findes en for de museumsansatte klar og systematisk vidensplatform, der viser universitetsmiljøets ressourcer, og at museumsansatte på den anden side overvejende orienterer sig *ad hoc* i sine private netværk (se afsnit 3.1.2). Sammenlagt medfører det, at det bliver for tilfældigt, om partnerskaber – og måske især 'de rigtige' partnerskaber – kan opstå, hvilket er en ulempe for begge parter, og for vidensproduktionen generelt set.

En lignende problemstilling er, at de museumsansatte oplever en tendens til at antage at **'museerne ved bedst selv'**, og at de derfor ikke opsøger tilstrækkelig ekstern viden og kompetencer.

Hele den enorme pulje af viden, som museerne producerer, både i bogform og blogform og tweetform og i forbindelse med konferencer, der er overvældende mængder

af vidensformidling der, mere end jeg nogensinde kan overskue at følge med i. Så det er primært der, jeg orienterer mig.

Respondent 14

Der er den der tendens til, at "vi ved bedst". Og det gør man nok om sit eget felt, men man er også nødt til at være åben over for, at måske ved man ikke bedst, hvad der fungerer i en marketingssammenhæng, eller hvad en 4. klasse synes er spændende.

Respondent 20

Der er med andre ord en efterspørgsel efter at finde frem til ekspertviden og videnskilder uden for museumsinstitutionen, således at man bedre kan få adgang til viden, man ikke selv besidder. En anden hyppig nævnt forhindring for forskningssamarbejde er oplevelsen af en **'kløft eller kulturforskel'** mellem museum og universitet.

Der er mange praktikaliteter på et museum, som universitetsverdenen ikke altid forstår. Nogle gange kan der også være en mangel på akademisk interesse i museumsinstitutioner. Det kan man også mærke, når man selv sidder og skriver. Man har én måde, man skriver på til en museumsinstitution, og når man så skal skrive det akademisk, er der nogle helt andre krav til, hvordan det bliver struktureret og forklaret.

Respondent 3

Det der med at forske 25 procent én dag og 25 procent en anden dag, eller bare én dag om ugen, det er ikke det samme som at have det koncentreret.

Respondent 10

Vi har jo hver vores traditioner og forskellige måder at arbejde på.

Respondent 11

Jeg tror, der er en generel berøringsangst, som man skal prøve at få nedbrudt ved at invitere hinanden indenfor.

Respondent 12

Jeg har oplevet nogle gange i samarbejder med universiteterne, at der kan være en meget verdensfjern og meget-langt-fra-virkelighedens-verden-tilgang til det at lave forskning. Og der kan det nogle gange godt være, at det kan være svært at afstemme formålet. Vi er jo i en verden, hvor vi har nogle gæster, som vi skal servicere, vi har en økonomi og en virkelighed.

Respondent 24

Nogle gange kan det være rigtig befrugtende, at man har forskellige meninger, og andre gange kan det være noget skidt, fordi man simpelthen ikke kan møde hinanden, fordi man bare grundlæggende har forskellig opfattelse af tingene.

Respondent 28

En anden hindring for samarbejde kan være, at universitetsforskning undertiden bliver **'for teoretisk og for svær at omsætte til praksis'**:

Jeg tænker, at nogle universitetsforskere også kan synes, det er trættende, at vi hele tiden sidder med det her praksisfelt og "hvad omsætter du det til?".

Respondent 5

Udfordringen mellem universitetsforskeren og museet er, at den teoretiske del, som vi også behersker i museet, men hvor den er genstandsorienteret, hvor den på universitetet er lidt fjernere fra genstanden, og derfor bliver det vanskeligere at finde det der.

Respondent 12

De diskussioner, der er blandt universitetsforskere, kan være mere abstrakte, end det vi normalt leder efter. De fleste forskere vil f.eks. hverken give råd eller anvisninger. Jeg ved godt, at det ikke er deres opgave at give råd eller anvisninger, men så skal der gøres et stort arbejde bagefter for at gøre det operationaliserbart for os.

Respondent 14

Tit så kommunikerer de på et niveau, hvor det er svært at ekstrahere den viden, de egentlig sidder med.

Respondent 18

Jeg synes ikke altid, de arbejder med konkrete problemstillinger. Det bliver ofte for nørdet.

Respondent 35

At **'drift trumfer forskning'** handler om, at museerne har en primæropgave i at varetage driften med deres udstillinger, formidling og samlingsvaretagelse, hvorfor forskningspartnerskaber (af nød) kan blive nedprioriteret. Følgende citater eksemplificerer:

Drift og fornyelse af udstillinger har førsteprioritet. Så må det andet nogle gange vige pladsen.

Respondent 15

Når man er presset på et museum, så er det bare, altså det kan være mange andre ting også, der bliver skubbet foran i nogle bunker, men det kan forskning i hvert fald godt blive, hvis ikke man aktivt prioriterer den. For hvis man står og skal vælge mellem at have en udstilling klar til om to måneder eller at kaste sig over et forskningsprojekt, så er det bare tit den der formidlingsdel, altså udstillingsdelen, der bliver prioriteret.

Respondent 31

Jeg vil være helt ærlig og sige, at det går simpelthen så stærkt, at vi er så meget nede i eksekvering, så vi når det ikke, og jeg når heller ikke at tænke nogle gange, at "åh, det her kunne være fantastisk at få forskere ind".

Respondent 41

'Manglende adgang til materialer' er et konkret problem, som drejer sig om, at det er fysisk svært at få fat i forskningsmateriale. Det kan både være, hvis det kræver dyre abonnementer på tidsskrifter, eller hvis det kræver fysisk fremmøde på f.eks. et bibliotek. Andre barrierer for forskningspartnerskaber, der kun nævnes af få respondenter, er **'ejerskabsproblemer'**, **'andre dagsordner'** eller **'samarbejdsvanskeligheder'.**

4.3.6 Tid

I forlængelse af analysen af barrierer og forhindringer for samarbejde, viser det sig at 'tid' udgør et større tema i respondenternes svar. Figur 19 giver et overblik over de forskellige tidsbegrænsninger, der kan være til stede i forbindelse med at udføre forskning eller indgå i forskningssamarbejder.

To koder skiller sig ud ved at være nævnt mange gange, nemlig at man på museerne **'har for travlt'** til at forske, og at **'forskning er ekstra'**, dvs. i flere tilfælde ikke er hovedopgaven i de mange projekter, der huses af museerne.

17 ud af 23 respondenter italesætter at have meget travlt i deres arbejde og ikke har tid til f.eks. forskningsopgaver eller organisering af større projekter og partnerskaber. Disse

Figur 19

observationer centrerer sig om den arbejdskultur og selvforståelse, der er på museerne, som reflekteres i afsnittet nedenfor om rammebetingelser.

Følgende citater eksemplificerer yderligere spørgsmålet om tid som barriere for partnerskaber:

Det, som kendetegner det lidt, er, at folk er meget pressede på tid. Det er rigtig svært at få løsrevet sig selv.

Respondent 9

Det er nok især praktiske ting omkring at få tid nok ind, at kunne løsrive sig og dedikere sig til et fælles projekt over længere tid. Fordi vi i alle forskellige situationer jo efterhånden løber så stærkt og skal nå så meget, at det kan være svært at udparcellere sig i en sådan grad, som man gerne vil.

Respondent 11

Jeg ville gerne forske, men jeg gør det ikke. Det kræver lige, at der er tid til det. Også til fordybelsen af det.

Respondent 26

Det kan være lidt svært, når man har så travl en hverdag, som vi har.

Respondent 27

Jeg studerer ikke noget, jeg ikke arbejder med. Det er der ikke tid til. Der er dårligt tid til at følge med fagligt i den periode, der interesserer en selv. Det er fritidsarbejde, og det bliver der jo også brugt meget tid på.

Respondent 29

Men det der med at læse oprindelige breve, se skitser og forarbejder til et værk, hvor har kunstnerne været henne, hvem har de været sammen med, hvem har de skrevet sammen med, hvor har de fået deres inspiration fra, hvordan arbejder de med værkerne, hvordan har samtiden modtaget dem? Altså hele det der benarbejde, som jo skal til, som jeg i hvert fald tror, at vi er opdraget til er god forskning. Og det er der bare ikke meget tid til.

Respondent 32

Alle de her mennesker, som roder i de her ting, de har ikke tid til at sætte sig ned og holde sig litteraturmæssigt orienteret om det sidste nye, og derfor opstår der de her konferencer og workshops, hvor man kommer hen og får et oprids.

Respondent 38

Jeg vil være helt ærlig og sige, at det går simpelthen så stærkt, at vi er så meget nede i eksekvering, så vi når det ikke, og jeg når heller ikke at tænke nogle gange, at "åh, det her kunne være fantastisk at få forskere ind".

Respondent 41

Det er udstillinger, samlingshåndtering m.m., der for de fleste museumsansatte udgør hovedopgaven, og da for eksempel udstillinger oftest kommer med en bestemt deadline, kan de ikke rykkes eller forsinkes på grund af eksempelvis forskningsaktiviteter.

I den forstand kan forskning forstås **'som noget ekstra'** i forhold til udstillingsaktiviteter og øvrige funktioner. Dette er selvsagt mest gældende for de ansatte, der ikke kun varetager forskning eller har begrænset forskningstid, hvorimod andre respondenter ser forskning som en integreret del af de organisatoriske rammebetingelser og arbejdsopgaver. Som andre afsnit i denne rapport peger på, er forskning essentiel for museerne, og det er en central del af deres selvforståelse, at de er forskningsinstitutioner – men ikke nødvendigvis i henhold til det almene forskningsbegreb.

Undersøgelsen tegner et billede af, at forskningen opleves som gavnlig for museerne, men også at det kan være vanskeligt at integrere de forskellige forskningsforpligtigelser afkrævet af loven i en hverdag, der er præget af andre kerneaktiviteter og gøremål: At forskningen er noget ekstra i relation til de øvrige arbejdsopgaver, uddybes i følgende citater:

Det kan være svært med det formelle krav om f.eks. 25 % forskning, for vi har arbejde nok til at fylde vores dag ud.

Respondent 6

Vores forskning er jo konstant under pres. Vi har simpelthen så meget praktisk arbejde, administrativt arbejde, så det er en udfordring at værne om den der forskningstid, og det der sker er jo, at vi prøver at tænke i frikøb, så man får en vikar ind og bliver aflastet, så man i en periode kan hellige sig at blive i den der boble, for ellers foregår det i ydertimerne og i weekenderne. Det gør det.

Respondent 8

Jeg har arbejdet med mange forskellige typer af forskningsprojekter. Udover mit almindelige daglige arbejde, det her kommer oven i mit arbejde.

Respondent 9

Når hovedopgaven presser på, så bliver forskning ikke prioriteret højt nok. Hvis det ikke lige falder naturligt, og der er andet, der også skal gøres, så bliver det skubbet lidt væk. Så et eller andet sted er det ekstra, det er jo ikke en kerneopgave.

Respondent 27

Jeg har selv arrangeret en temadag, hvor jeg selvfølgelig også inviterede mine kollegaer her, og der kom ikke nogen af dem, der sidder med udstillinger eller forskning. Og jeg har ikke fået spurgt dem, men jeg er ret sikker på, at så synes man, man har for travlt, så sidder man med en udstilling eller noget andet, der har en deadline, og så prioriterer man det ikke, det er svært lige at tage tid til det. Så det er et prioriteringsspørgsmål.

Respondent 34'

Pt. har vi ikke været så gode til at opsøge forskerne, men det har nok også haft noget at gøre med, at vi ofte har hænderne fulde og skal åbne en udstilling.

Respondent 42

Nogle museer oplever ikke den af loven bestemte forskningstradition som en kerneopgave, hvorfor den hurtigt prioriteres lavere end andre hovedopgaver, eksempelvis udstillinger. Denne forskning rykker derfor nogle gange i baggrunden. Der er også en anden forskel mellem museet og universitetet: At de har **'forskellige tidshorisonter'** er noget af det, der kan være en hæmsko for partnerskaber.

Disse citater ændrer ikke på, at undersøgelsen generelt finder, at forskning og forskningssamarbejder med universiteterne omtales i positive vendinger og opfattes som produktivt på flere niveauer i museets organisation, bl.a. samlingshåndtering, forskning og formidling, og kommunikation gennem udstillinger og kataloger og andre publikationer.

Med hensyn til tidspres og ressourcer nævner flere respondenter at **'studerende/praktikanter er tidskrævende'** og at **'publikationssamarbejder er tidskrævende'**. Begge disse forbehold understreger, at museumsansatte konstant må prioritere deres tid og i det hele taget opererer i en travl hverdag. Tidspres og hensynet til andre organisatoriske opgaver siger samtidig noget om, hvorfor partnerskaber mellem museer om universiteter kan være vanskelige at etablere. Generelt gælder, at museerne ser positivt på samarbejdet, men ofte oplever det tidskrævende:

For det meste kan man godt sige ja til de der foredrag, det er nogle gange lidt sværere med de der artikler, for det tager bare lang tid, og der er bare begrænsede midler til, hvad man kan lave.

Respondent 19

Vores sidste praktikant havde været ude ved flere museer, der var mere relevante for hende end os, men der havde hun fået nej pga. arbejdspres, de syntes ikke, de kunne sætte tid af til det. Og der vælger jeg at sige, "jeg har også helt vildt travlt, men jeg synes, det lyder helt vildt spændende", og jeg synes også, vi et eller andet sted er forpligtede til at hjælpe studerende, hvis vi kan.

Respondent 26

Det koster flere penge, og det tager længere tid at lave en bog, hvis den skal være fagfællebedømt.

Respondent 31

Vi har haft et ønske om at have praktikanter, men der har været det med tiden. For du skal også kunne afsætte tid til at være del af det i større eller mindre grad. Man skal have tid til at tage hånd om vedkommende, og der har vi nogle gange sagt nej til nogen.

Respondent 34

Museer er også en gang imellem en stresset arbejdsplads med et højt tempo, og netop fordi man har nogle helt faste deadlines, man ikke kan løbe fra, så har der ikke altid været tilstrækkelig tid til det her med at bruge de studerende ordentligt.

Respondent 35

Tid opleves af respondenterne som en væsentlig barriere for samarbejde om forskning. Ikke mindst på grund af presset fra øvrige opgaver og aktiviteter kan tid og ressourcer til forskning være under pres internt på museerne. Det vidner om vigtigheden af eksterne bevillinger til sektoren, ligesom det vidner om, at forskere og museumsansatte skal koordinere samarbejdet i respekt for hinandens *modus operandi* og afstemme forventninger til indsatsen. Universitetsforskning opleves af de museumsansatte typisk som langsigtet og med mere tid til rådighed, hvorimod museumsforskning har kortere deadlines og skal koordineres i forhold til udstillinger samt øvrige aktiviteter. Respondenterne ser også i denne del af undersøgelsen forskningssamarbejde som grundlæggende positivt, men tidsdimensionen kan skabe visse udfordringer i interaktionen med forskning både i startfasen og i løbet af forskningsprocessen.

4.3.7 Geografisk betydning

Geografisk betydning indgår under temaet om 'barrierer og hindringer', som blev behandlet ovenfor. Dog har dette emne, ligesom det var tilfældet med spørgsmål om 'tid', en række konsekvenser, som det er værd at undersøge nærmere i en selvstændig

Figur 20

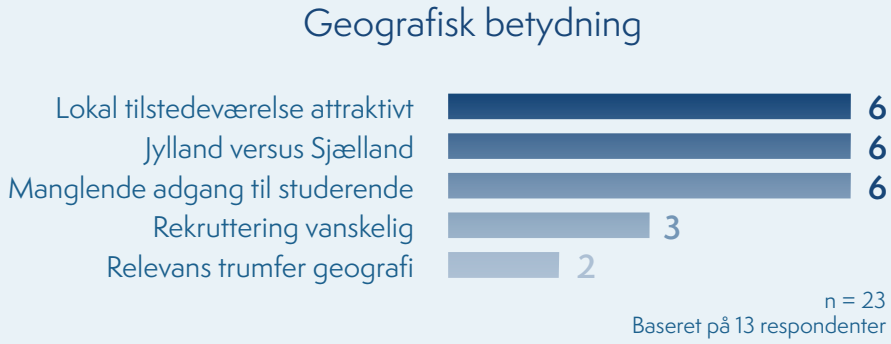

analyse. Bemærk at svarene under dette tema er færre, da det primært er museer, der er placeret ved geografiske yderpunkter, der har italesat spørgsmålet om geografisk betydning. Det vil sige at det især er de mindste museer, der oplever undersøgte problemstillinger.

At **'lokal tilstedeværelse er attraktivt'** dækker over den antagelse, at institutioner, der er samlokaliserede og i geografisk nærhed, har større chancer for at indgå partnerskaber om forskning. Flere respondenter svarer, at de er mere tilbøjelige til at søge partnere, der er tæt på museet, end partnere der befinder sig længere væk. Denne dynamik opleves som mulighedsbegrænsende, og det stiller spørgsmål ved, hvordan man kan gøre partnerskaber med større fysisk afstand mere attraktive i fremtiden.

Følgende citater uddyber:

Det er nok lokalt bestemt. For jeg synes, det kunne være ret sjovt at have et team her, som man kan trække på, og som kan være nemt at bruge på sigt også, ikke bare i det her forskningsprojekt, men som jeg kan bruge, hvis jeg har en ting, jeg vil have analyseret, så kender jeg lige dén kemiker, og så kan jeg smutte op med genstanden til ham.

Respondent 21

Når det er over store geografiske områder, med folk der ikke lige sidder i samme lokale, så kan det godt blive svært.

Respondent 27

Så skrev vi den ansøgning og kontaktede Aarhus Universitet. Grunden til, at det blev dem, var, at det var oplagt. Det er dem, der ligger tættest på.

Respondent 34

Vi har prøvet det i tilfældet SDU og journalistuddannelsen. Der slog vi faktisk en stilling op igennem de kanaler, de har. Det gjorde jeg jo ikke i Aalborg. Det gjorde jeg der, fordi jeg tænkte, at så er der nok en, der har en eller anden relation, sådan at det ikke bliver alt for bøvlet, når jeg skal se dem hver dag i Svendborg.

Respondent 38

Manglende **'adgang til studerende'** er en problematik, som museerne, der geografisk er placeret på yderpunkter, jævnligt oplever. Det er svært at tiltrække både studentermedhjælpere (f.eks. i form af omvisere), praktikanter og specialestuderende, fordi de ikke til dagligt befinder sig i samme nærområde som museerne. Som følgende citater bl.a. peger på, er det et tab for museerne, da det både er en måde at få arbejdskraft og relevant ny viden ind på.

Så har vi lige en udfordring med, hvor vi har de relevante studerende siddende henne. Der er lidt langt til dem. Jeg kender kun få, der har taget den rigtig lange tur til praktik.

Respondent 27

Og der er det jo nogle gange, at det kunne være fantastisk at have en kunsthistoriestuderende fra et universitet. Det er givende for arbejdspladsen, at man kan få studerende på det fag, som på en eller anden måde er vores hovedfag, ind og lave det her formidling. Og der kan vi bare ikke trække nogen op fra Aarhus, fordi det typisk er af én times varighed, det kan godt være, man kunne have tre timer i løbet af en dag, men det er en alt for lang køretur, og det ved vi godt.

Respondent 31

Det kommer jo meget naturligt, hvis man er i Aarhus eller København, i og med at så er der studentermedarbejdere eller specialer, der bliver skrevet på institutionerne. Det er nemmere med det der link, "vi har fundet det her i arkivet, og var det ikke noget for jer at skrive jeres speciale om". Men det har du bare ikke, når du bevæger dig udenfor de større byer.

Respondent 32

F.eks. har vi en omviserstab, der ikke består af studerende, kunsthistoriestuderende. Et museum, der ligger i nærheden af en større by, de har jo studerende typisk til at vise rundt, og de har studentermedhjælpere, og dem kan de nemt få. Vi har brug for nogen, der er tæt på, som man hurtigt lige kan få fat i, som kan komme ind og tage en enkelt omvisning, og du tager ikke fra Aarhus for at tage en enkelt omvisning.

Respondent 34

Jeg tror, at vi alle sammen virkelig ville ønske, at vi lå det tættere på en uddannelsesinstitution rent geografisk. Jeg synes, vi oplever lidt, at der er en barriere med, at det er svært nogle gange både for underviserne og de studerende at kigge nord for fjorden. Jeg kan være meget misundelig på museerne i, som har de der direkte kontakter til de studerende i det daglige og også ansætter både studiemedhjælper og studiejobs. Det tror jeg er lige så værdifuldt for de her steder, som det er at have praktikanter. Ikke alene fordi de er billigere i drift, end hvis man skal have en rigtig, men også fordi at man får noget ind den vej. Og det savner vi.

Respondent 35

Når det gælder uddannelse, så vil vi have et ønske om, at vedkommende er på stedet her. Og derfor er det lidt vanskeligt at ringe til København og sige "har I en praktikant". Så bliver det lidt op ad bakke.

Respondent 38

En anden variabel i spørgsmålet om geografi er spørgsmålet om vilkår og rammebetingelser for samarbejde i **'Jylland versus Sjælland'**. Undersøgelsen peger på, at respondenterne generelt oplever, at sjællandske museer har flere chancer for at indgå partnerskaber med museer end jyske museer.

Så snart du forlader København, så trækkes gulvtæppet lidt under dig. Det er både angående netværk, fagnetværk, forskningsnetværk. Det er adgang til forskningslitteratur via Det Kongelige Bibliotek. Så snart du forlader øen, så er du ret cuttet, og så er det dig, der står med det. Altså man skal virkelig være opsøgende for at kunne være med og også være på en arbejdsplads, som støtter dig i at skulle opsøge de netværk. Og om du sidder i Skagen eller Holstebro eller Sønderjylland, det er sådan set ét fedt, og det synes jeg jo er et enormt problem, at det er så centraliseret. Og selvfølgelig er der også i Aarhus, og det ved jeg ikke så meget om, men kunsthistorie er jo primært, forskningscentrene er mit indtryk, ligger primært i København, fokuseret omkring universitetet og SMK, for det er dem, der har kapaciteten. Og enten så er du der, eller også er du der ikke. Jeg er også medlem af Dansk Kunsthistoriker Forening, og det kan nok tælles på én hånd, hvad de har haft på den her side af bæltet de sidste fem år.

Respondent 32

At **'rekruttering er vanskeligt'** kan ses i sammenhæng med den **'manglende adgang til studerende'**. Det handler om, at det opleves som svært for museerne at tiltrække de rigtige kompetencer, når museet ligger på et geografisk yderpunkt.

Fordi det har vi jo også problemer med, at få folk der vil flytte herop for jobbet. Det oplever vi også. Og det har museerne i de større byer bestemt ikke problemer med. Tværtimod, de kan vælge og vrage. Og det er klart en stor udfordring. Også mht. inspektører osv.

Respondent 34

Vi har aldrig haft et egentligt, officielt besøg af studerende før fra Aarhus Universitet. Selvom det er dem, der egentligt skal være vores fødekæde. Og det, der så sker bagefter, det er jo, at vi oplever, at vi sidder og undrer os over, at det er svært at få kvalificerede kandidater til stillinger, når de bliver slået op.

Respondent 35

Museernes specifikke placeringer *betyder* altså noget for det at være attraktiv for fonde, studerende og netværk, men undersøgelsen peger samtidig på **'relevans over geografi'**, dvs. at det i sidste instans er relevansen, der trumfer den geografiske afstand i søgen efter samarbejdspartnere. Fordi relevansen af viden og udvikling er i centrum af de fleste forskningspartnerskaber, er det i sidste instans ikke den geografiske placering, der afgør hvorvidt partnerskaberne etableres eller ej.

Jeg havde det lidt sådan, at jeg var nødt til at tage en, der ved noget om emnet. Jeg kunne nok godt finde en mindre relevant professor på SDU eller AU, som ligger tættere på, men jeg synes faktisk, det var rarere at få en, der var inde i det område, som jeg beskæftiger mig med. Og derfor var det KU.

Respondent 25

Vi kigger primært på, hvem der ved noget. F.eks. har jeg for tre uger siden været i Lund for at snakke samarbejder med dem. For de har noget grej og nogle folk, som kan noget, som man måske også kan andre steder i Danmark, men der har vi så nogle forbindelser. Altså afstand betyder ikke noget, det gør det ikke. Jeg vidste, at der var nogen der.

Respondent 40

Hvis partnerne befinder sig længere væk, kræver det kommunikation, koordination og mødeaktiviteter over større afstande og med mere regulariserede og formaliserede relationer. Hvis partnerne befinder sig tæt på, kan uformelt samarbejde og vidensdeling nemmere opstå og udfoldes.

Undersøgelsen peger ydermere på, at afstand er mindre vigtigt for større museer, som også kan antages at have en større og bedre økonomi, når det kommer til transport, partnerskaber og kommunikation. En respondent fra et mindre, yderliggende museum påpeger:

F.eks. DM er gode til, så har de nogle fyraftensmøder. I København fra kl. 16-18 om aftenen, "gratis, gratis", og "nej, ikke gratis hvis du kommer fra Jylland". Kunne man sætte den på turne, hvis der kommer en forsker, der har forsket i noget spændende? Kunne nogle andre betale? Kunne RealDania eller DM eller KU betale for at sende den forsker ud i landet? Og her mener jeg ikke bare til Aarhus, men måske også ovenikøbet til Aalborg og Sønderjylland. Det er ikke blevet så godt modtaget, når jeg har foreslået det. For der har man så folkeuniversitetet, der går ind og gør det. Dem har vi heroppe. Men det er lidt nogle andre parametre, de arbejder med.

Respondent 32

4.3.8. Succeskriterier

Undersøgelsen har kortlagt, hvad der skal til for, at et partnerskab med universitetsforskere ifølge de museumsansatte er succesfuldt. Denne del af undersøgelsen kan skematiseres i følgende oplevelser af succeskriterier:

Figur 21

'Relevans og værdi' dækker over, at forskningspartnerskabet skal have strategisk relevans og værdi for museet. Som de følgende citater illustrerer, er det væsentligt for museerne, at partnerskabet har direkte relevans og er værdiskabende for museets kerneopgaver.

Vi giver penge til studerende eller ph.d.-studerende, engang imellem også ansatte fra universitetet, som gerne vil lave feltarbejde og indsamle nogle genstande til museet eller lave en film eller et formidlingsprojekt, som vi ser en museal værdi i.

Respondent 20

Altså hvis det er forskning, så skal det være noget, der har direkte relevans til ens museumsformidlings eller -udstillingspraktik eller periode.

Respondent 32

Det skal være meningsfuldt begge veje, ikke kun for os, men også for institutionen.

Respondent 35

'Kendskab' dækker over, at det skal være tydeligt og gennemsigtigt for museerne, hvad universitetsforskerne arbejder med, hvor de er placeret, og hvordan man kommer i kontakt med dem. Samtidig siger flere respondenter, at det ligeledes skal være tydeligt for universiteterne, hvad museerne beskæftiger sig med, og hvordan de vil kunne bidrage til et projekt. Et lignende punkt er behandlet tidligere under 'barrierer for partnerskab'. Hvis det var mere synligt for museerne, hvor der findes mulige partnere, og hvad der foregår på forskellige vidensinstitutioner, ville museerne givetvis være bedre orienteret. Følgende citat illustrerer, hvad kendskab til museets arbejde har af betydning for forskningspartnerskaberne.

Efter vi åbnede (...) får vi væsentligt flere henvendelser, end vi gjorde før. Vi får også pludselig mange henvendelser fra universiteternes side, om folk der gerne vil i praktik herude eller gerne vil have dele af deres studieforløb eller skrive opgaver i emner herude. Og det tror jeg egentlige bare handler om, at man har fået øje på, at vi findes. Det handler mest om kendskab.

Respondent 28

Manglende adgang og kendskab til partnere opleves som *mulighedsbegrænsende* for partnerskaberne, da man risikerer ikke at finde de rigtige partnere, der kan bidrage med ny og relevant viden. Det at finde den rigtige partner skal ifølge respondenterne være lettere, hvilket følgende citat peger på:

Jeg tror, at første skridt på at lave nogle flere og bedre og mere meningsfyldte samarbejder, det er at blive parret med de rigtige på universitetet. Og den gælder begge veje. Vi er jo ikke en stor organisation, vi er en mikro-organisation sammenlignet med universitetet, men er der en universitetsansat, som henvender sig til os, så er det også meget tilfældigt, hvem de havner hos, også selvom man går gennem hovednumrene. Og der er også nogle gange, man finder ud af, at nogle folk er blevet afvist, hvor andre i organisation kunne tænke, at det projekt kunne have været relevant. Og hvis man først har fået nej én gang, så ringer man jo nok ikke igen fire måneder efter.

Respondent 35

Samtidig viser undersøgelsen at **'kanal og kontakt'** er vigtige for at tilskynde partnerskaber: det vil sige, at der skal være transparente informationskanaler, hvor man kan søge viden om partnere, og der skal være mulighed for at etablere kontakt til relevante samarbejdspartnere, når de er identificeret. Som det blev beskrevet i afsnit 4.3.5. er det på samme måde manglende kontaktpunkter og informationssøgning om partnere, der udgør nogle af de væsentligste barrierer for samarbejde.

Flere respondenter nævner, at succesfulde museumsvidenskabelige samarbejder og partnerskaber er afhængige af den rigtige indgang til universitetet; at der skal være en nem måde at tage kontakt på, også når man ikke i forvejen har etableret netværk eller kontrakter. Her foreslår flere, at "et mellemled" kunne være en god løsning. Det vil sige en mediator, som faciliterer kontakten og sikre partnersøgning og matchmaking.

Men de der samarbejder, de sker ikke af sig selv. Der skal ligesom være nogen, der sætter dem i gang.

Respondent 3

De her gatekeepertyper, som man skal henvende sig til først, som kan sige "hvis du skal vide noget om det og det, så er det ham, du skal snakke med".

Respondent 27

En respondent påpeger, at det ikke nødvendigvis er en særlig person eller rolle, der efterspørges; det kan også være en platform eller lignende.

Men jeg tror, man skal have en platform. For jeg tror, at forskerne også hellere end gerne vil ud med deres forskning. Det er bare, hvilke kanaler kan man gå ud i?

Respondent 32

Som det blev beskrevet i rapportens Indledning, svarer disse observationer til den internationale litteratur om museumsvidenskabelige samarbejder. Internationale studier viser, at mellemled (intermediaries) i form af særlige platforme eller kompetencer for vidensmægling og videnssamarbejde kan være med til at facilitere partnerskaber, og dermed ses som en mulig løsning på de forhindringer og barrierer, der ifølge nærværende analyse eksisterer i spørgsmål om tid, geografisk betinget og generel viden om mulige partnerne og deres kompetencer. Forslaget om brug af mediatorer og facilitering af partnerskaber åbner uafklarede spørgsmål om finansiering og ressourcer i en trængt museumsøkonomi. En vidensmægler eller facilitator af den art, der efterspørges, er sjældent ansat på det enkelte museum men kan være ansat på et universitet eller som koordinator af et netværk finansieret af fonde, råd eller stat.

4.3.9. Initiativ og kontakt

Respondenterne i undersøgelsen kaster samtidig nyt lys på, hvordan kontakt mellem museer og universiteter typisk opstår, og dermed også hvor initiativet til et potentielt partnerskab ligger.

Ligesom undersøgelsen tidligere har vist, at internt netværk er en primærkilde til viden på museerne, så viser det sig, at kontaktpersoner til partnerskaber med universiteterne også ofte identificeres ud fra netværk. Således nævner 21 respondenter, at det er via netværk, de finder frem til de relevante personer.

Figur 22

Det er ret meget netværk. Dem, jeg kender i forvejen, eller hvis de siger, jeg skal tale med nogen.

Respondent 3

Men der ville vi ud på universiteter, altså folk vi kender fra diverse konferencer og undervisningsforløb på universitetet, som nogen her i huset er involveret i.

Respondent 8

Jeg tror, det er rigtig meget bundet af folks personlige netværk.

Respondent 15

Man kan altid få fat i én, der har et netværk til en anden, der har et netværk til en tredje, og så lige pludselig. Men ja, det er nogle gange lidt af et puslespil.

Respondent 18

Jeg ville lede efter en indgang, og der ville jeg gå tilbage og se på, hvem kender jeg i mit netværk og sige hvem kender I, som jeg kan kontakte?

Respondent 25

Udover at man føler sig mere kompetent, når man ved, hvad der foregår, så er det også nemmere, hvis man har en form for personlig relation eller kontakt. Og det kan godt være, man ikke kender præcis den, man skal spørge, men man kan kende den, man spørger om, hvem man skal spørge. Så der er noget af det, der handler om personlige kontakter.

Respondent 45

Netværk og kendskab til partnere er ofte baseret på uformel viden, der ikke på nogen direkte måde lader sig oversætte til eksempelvis en digital platform, men som kan overføres gennem flere netværksaktiviteter, større gensidigt kendskab, og som kan systematiseres af en netværks-facilitator. Den viden, som museerne indeholder om relevans, praksis og brug af forskning i samlinger og udstillinger, er specifik og lokal og kræver domæne- og kontekstforståelse.

Hvor det handler mere om, hvordan relevante partnere identificeres, viser følgende figur et overblik over, hvem, der ifølge respondenternes oplevelse, er initiativtagere til kontakt og partnerskaber.

Som figuren peger på, tegner der sig et billede af, at de museumsansatte ofte oplever selv at være initiativtagere. Følgende citater eksemplificerer dette:

De fleste af dem er projekter, vi selv har udviklet, fordi vi har identificeret et område, vi godt kunne tænke os, at der blev forsket i og lavet en ph.d. i. Og så har vi så skaffet pengene, og vi har slået den op sammen med det universitet, vi så har valgt som makker i den sammenhæng.

Respondent 11

Vi har kigget rundt på både danske og tyske universiteter, og så har vi sendt forespørgsler ud, og spurgt "vil I være med på det her?"

Respondent 24

Jeg har ikke prøvet, at de (universitetet, red.) ringer til mig. Men de må gerne. Men nej, det er den anden vej rundt. Jeg tror ikke, det er naturligt for universiteterne at tænke, at de skal bruge museerne til noget, men når vi ringer til dem, så er det "jo, selvfølgelig".

Respondent 27

Typisk tager vi fat i lektorerne og professorerne. Og så skal de vide, hvad vi arbejder med, og hvad vi ønsker, og så kan de henvise til en specialestuderende eller en ph.d., som de så får til at kontakte os, eller vi kontakter dem.

Respondent 36

Det behøver ikke være noget negativt, at museerne oplever ofte selv at tage kontakt. Tværtimod påpeger flere, at det er mest naturligt, at kontakten opstår ved dem.

Det er måske fordi, den bor bedre, når man starter fra museerne, som sidder med de praktiske ting. Så vi håber også lidt, at den her bevægelse, som kommer indefra og ud og ikke udefra og ind, at den kan noget andet.

Respondent 4

Som Respondent 27 italesætter ovenfor, er det værd at bemærke, at selvom universiteterne – i de museumsansattes oplevelse – ikke tager den første kontakt eller er opsøgende, så er der ifølge respondenten en generel imødekommenhed, når museet tager kontakt. Data peger desuden på, at museerne ofte tager kontakt, når man har brug for viden, man ikke selv besidder. I de tilfælde er behovet ofte meget emnespecifikt, og så udvælger man kontaktpersoner, man tror eller ved er specialister på området.

Gennemsigtighed, netværk og personligt kendskab opleves af de museumsansatte som muliggørende for nye partnerskaber, og her opleves interessen for at tilknytte universitetspartnere til museernes forskning som større end universiteternes parathed til på egen hånd at søge museumspartnere. Dog er der flere undtagelser fra denne observation blandt respondenterne. Nogle respondenter peger på, at universitetet tager initiativ til kontakt og partnerskab:

Universiteterne har kontaktet os ved flere lejligheder. De har fået øje på potentialet. Og museerne er også blevet et forskningsfelt på en anden måde, end det var for 20 år siden.

Respondent 8

Vi får mange henvendelser fra universiteterne om samarbejder, fordi vi netop sidder med det materiale, som man jo et eller andet sted også arbejder med på universiteterne.

Respondent 10

Vi har rigtig mange af de der forskere, der kontakter os, nogle der vil lave analyser på vores materiale og sådan noget der.

Respondent 15

Universitetet henvender sig også til os, fordi de gerne vil være med til at lave noget af det, vi er i gang med.

Respondent 28

Endelig fremhæver nogle respondenter, at kontakten i lige høj grad går begge veje.

OPSUMMERING

Undersøgelsen belyser en række aspekter af forskningspartnerskaber mellem museer og universiteter. Typerne af partnerskab varierer på en række parametre, hvoraf de vigtigste er **formaliseringsgrad, ejerskab**, **projektets omfang** og **nærhed**. Museumspartnerens rolle spilles især af menige ansatte, der fremstår som de vigtigste initiativtagere på museumssiden, og som så efterfølgende søger opbakning i ledelseslaget. På universitetssiden opfattes de fastansatte lektorer som de typisk mest frugtbare samarbejdspartnere. I modsætning til de mere fortravlede professorer har de bedre tid til partnerskaber, og de kan så i anden omgang skaffe kontakt til relevante ph.d.-studerende.

Respondenterne nævner en lang udbytter og potentialer; især kan fremhæves opkvalificering af ansatte, forberedelse af udstillinger, adgang til ny viden, adgang til tilknytning af studerende, faglig rygdækning, bistand til fondsansøgning.

Respondenterne udpeger ligeledes en række karakteristiske barrierer for partnerskaber: de er ressourcekrævende; det kan være vanskeligt at lokalisere relevante partnere; der er en kløft eller kulturforskel mellem museum og universiteter. Universitetsforskere har ofte ikke dybdegående kendskab til museernes opgaver og materialer, og opfattes undertiden som meget teoretiske i deres forskning. I særdeleshed fremhæves tid som en vigtig faktor, idet forskning på museerne oftest må prioriteres sekundært i forhold til hovedaktiviteten: udstillinger (der ofte er orienteret imod en fast deadline). Geografiske problemer fremhæves især af respondenter fra mindre og yderligt beliggende museer.

Beskrivelsen af barrierer indkredser en række ugunstige organisatoriske betingelser for partnerskaber, som både universiteter og museer skal være opmærksomme på. Især indikerer undersøgelsen at universiteterne har en forpligtelse til at gøre det lettere at identificere og kontakte relevante forskere, ligesom matchmaking og informationssøgning om mulige partnere kan lettes og faciliteres ved en koordinerende indsats.

Sluttelig opregnes respondenternes succeskriterier for vellykkede partnerskaber: de skal være relevante for museernes kerneopgaver; der skal være klare partnere, emner, kommunikationskanaler og mål. Initiativtagerne på museerne er primært afhængige af egne personlige netværker i opbygningen af partnerskaber.

4.4. RAMMEBETINGELSER

En særlig vigtig faktor i dannelsen af produktive interaktioner og partnerskaber mellem museer og forskningsmiljøer er tilstedeværelsen af finansieringskilder og rammebetingelser. Det er tydeligt for de fleste respondenter, at samarbejde ikke opstår umotiveret men kræver ressourcer og incitamenter, herunder ledelsesmæssig prioritering. Dette afsnit undersøger respondenternes oplevelser af rammebetingelser nærmere.

4.4.1. Fonde og finansiering

Incitamenter og motivation til at søge eksterne fonde om projektmidler og bevillinger handler primært om at maksimere forskningstid på museerne, oftest i form af ph.d.-studerende eller postdocs. I hverdagen kan forskningstid være en knap ressource, og som citaterne nedenfor uddyber, giver finansiering fra fonde og råd museerne mulighed for at afsætte særlig forskningstid.

Figur 23

Flere respondenter italesætter, at de er **'afhængige af fonde og eksterne midler'**. Følgende citater eksemplificerer, hvad der ligger i dette afhængighedsforhold:

Vi har ikke selv prioriterede og løse lønmidler til forskning. Den del af den samlede lønsum, vi bruger til forskning, er bundet til fastansatte, så i det omfang der skal bestilles forskningsprojekter igennem ph.d.-er og postdoc.-er, der er det jo noget, vi skal lave i samarbejde med fonde, som vil betale gildet.

Respondent 1

Det er i høj grad det muliges kunst. Man tænker i alle mulige retninger og prøver at få alle mulige projekter sat i søen. Nogle af dem bliver til noget, og andre gør ikke, og der bliver vi afhængige af fonde, og hvad de synes, det er interessant at støtte.

Respondent 2

Vi skal hele tiden ud og finde midler, dels ved fonde og private og dels ved at lave indtægtsdækket virksomhed, hvor vi undersøger værker for private og andre museer. (...) Og det kan vi også, men den tid, vi bruger på det, går jo fra den tid, vi bruger på samlingen.

Respondent 12

Ca. 25 procent af vores økonomi er fast støtte, og det er faktisk kommunen, der er den største bidragyder, de giver ca. det dobbelte. Men ellers så skaffer vi selv 75 procent af vores økonomi. Og det betyder bare noget for, hvordan man driver et museum, for der er ikke ret mange hverken puljer eller fonde eller erhverv, som vil give til en fast drift. De vil gerne give til projekter, og der kommer vores forsknings- og vores formidlingsprojekter selvfølgelig ind og spiller en meget, meget vigtig rolle.

Respondent 31

Vi har i virkeligheden meget få forskningsmidler. Vi kan måske gå ind og søge om at få noget frikøb, men vi skal have noget ekstern finansiering, hvis vi skal lave noget forskningsbaseret, som ikke direkte relaterer sig til en udstilling, som vi har om x antal måneder. Men de puljer findes også.

Respondent 35

Riget fattes penge. Og en måde at fastholde medarbejdere på er desværre også at få dem eksternt finansieret. Vi bliver i stigende grad bundet op på at hente projektmidler ind. Men ulempen ved det er også, at der er en masse rugbrødsarbejde på museet, som du bare ikke kan få lønkroner til. Og det er frustrerende.

Respondent 37

Oplevelsen af at være afhængig af fonde og ekstern finansiering hænger sammen med, at der på museerne ofte ikke er nogen løse lønmidler til forskning, eftersom disse er bundet på fastansatte. Såfremt museerne ønsker at deltage i andre forskningsprojekter, kræver det ekstern finansiering. Det handler om at fastholde medarbejdere, og om at realisere de forskningsprojekter, der er vigtige for museet. Hertil er en separat observation, at de midler, man kan søge hos fonde, som regel er bundne til projekter og ikke drift. Museerne kan være pressede på begge dele, hvilket Respondent 31 påpeger ovenfor, og som følgende citater bevidner:

Det er jo en udgift at tage til København. Og det er en udgift, som vi regner med, og som vi ved, der kommer, også ift. udstillinger. Men det er stadig en udgift, der kan mærkes. Og vi er afhængig af fondsmidler, hvem gider betale for transport? Den er svær at finde penge til. Der er jo penge til, at man kan tage ud af landet på konferencer, det kan man søge om. Men det er meget omstændeligt at søge efter en tur til København. Det virker lidt mærkeligt.

Respondent 32

Vi bliver i stigende grad bundet op på at hente projektmidler ind. Men ulempen ved det er også, at der er en masse rugbrødsarbejde på museet, som du bare ikke kan få

lønkroner til. Og det er frustrerende. Det er jo fedt nok at få lønmidler ind til projekter osv., men så er det jo det, de skal lave.

Respondent 37

En gruppe af respondenterne oplever, at det er **'krævende at søge og administrere'** fondsansøgninger og -bevillinger:

Jeg har lavet en stor ansøgning, 15 sider. Jeg ved godt at ift. EU-ansøgninger, er det ikke særlig meget, men det trækker tænder ud at skulle lave, og man ved jo aldrig, om man får penge.

Respondent 10

I dag skal der næsten hentes penge til det hele. De folk, som vi har fastansat på museet, de sidder næsten kun og administrerer at hente penge, enten ved bygherrer eller hos fonde. I mine yngre dage, der havde museet selv midler til, at man kunne sætte folk af til at lave forskning i arbejdstiden. I dag skal vi ud og hente pengene, og det skal universitetsfolkene også.

Respondent 17

I øvrigt sætter det jo også nogle krav, hvis man skal huse de store projekter, altså ift. opfølgning og regnskab og sådan noget.

Respondent 22

Vi skal meget gerne være derude, hvor vi hele tiden fondsmæssigt tænker på de udstillinger, som ligger to og tre år ude i fremtiden. For det tager simpelthen bare lang tid, at man skal have kontakt til fondene, man skal have gjort dem interesseret i det, man skal være åben for, at de gerne vil tilpasse det. Og det har vi bare ikke været gode nok til, for vores tidshorisont har altid været et halvt år.

Respondent 37

At søge fonde og administrere bevillingen kræver en indsats, der ikke er understøttet af museets daglige drift, og ikke indgår i museernes kerneopgaver. Det kræver justering internt i den måde, museerne arbejder på, og man kan spørge, hvorvidt det ulige forhold mellem universiteter og museer er til gavn for museet. At **'fonde sætter dagsorden'** opleves som både problematisk og fordelagtigt, hvilket følgende citater illustrerer:

Man tænker i alle mulige retninger og prøver at få alle mulige projekter sat i søen. Nogle af dem bliver til noget og andre gør ikke, og dér bliver vi afhængige af fonde, og hvad de synes, det er interessant at støtte.

Respondent 2

Og det, som der er på dagsordenen for forskningsfonde, kan være noget ganske andet end det vi synes er spændende, end dem, som funder os, synes er spændende. Og derfor kan det køre i forskellige retninger. Der er i hvert fald nogle forskellige interesser og dagsordner, som kan ligge ret langt fra det, vi synes er problemet eller udfordringen eller fremtiden.

Respondent 14

Så har det selvfølgelig også været styret af, at den fond havde en pulje, hvor man kunne søge støtte til en treårig postdoc-ansættelse. Vi kunne også have gjort det som et ph.d.-projekt, men det passede bare rigtig fint ind i den pulje, de ligesom havde slået op. For hvis ikke vi havde skaffet finansiering til det, så var det heller ikke blevet til noget.

Respondent 31

Flere respondenter nævner, at museerne orienterer sig efter fondenes udgangspunkt, når de søger forskningsmidler. De museumsansatte udtrykker, at fondene sætter dagsordenen på forskningen ved at formulere forskellige *interesseområder* i opslag og virkemidler. Fondene opleves generelt som uvildige og som garant for kvalitetssikring. Og det er vigtigt at man i konkurrencen om at tiltrække midler forstår den arena, man som museum skal spille ind i.

At hjemtag af eksterne midler **'muliggør prioriteret forskningstid'**, som vi allerede har påpeget, gør i mange tilfælde en konkret forskel på museerne.

I og med at vi rent faktisk har en fond i den anden ende, som har givet os det her og forventer et resultat, så er vi også forpligtet, når vi nu har modtaget pengene. Det gør også, at vi faktisk kan få lov at bruge mange kræfter på det. Og det er jo kun fordi, det er særskilt. Og det er jo det gode ved det. Altså hvis nu det bare skulle være genereret herindefra, så ville det jo være blevet skubbet til side 1000 gange med de der fyringsrunder. Så det har nogle virkelig positive implikationer, som vi også slår på. Som vi også kæmper for. Men det er rigtig, rigtig fint, at man kan gøre det, for det giver muligheden for at hellige sig det.

Respondent 4

Der er en, der lige har fået en stor bevilling, som er til fire år og fire millioner. Og det er jo en lykke, når man får sådan noget, for så er der en forventning til, at så kan man også nå at vende et område og komme med noget virkelige nyt der. Og det er ikke fordi, der ikke kommer noget nyt ud af det andre projekter, men det er sådan mere nye vinkler, nye fortolkninger, nye kontekstualiseringer. Det der med virkelig at komme ned og få skovlen under et stort område, det er et langt sejt træk, som det kan være svært at lave.

Respondent 11

Ny Carlsberg Fondet begyndte at udbyde først ph.d.-stipendier, som var rettet mod museumsverdenen, for at få opgraderet forskningen på museerne. Og det kunne både være eksterne, der blev ansat og så skulle forske i et projekt, der havde relevans for museet, eller det kunne være egne medarbejdere, der kunne søge de her stillinger. Og det var et forsøg på det. Og så har det så været postdoc.er. Nu er det bredt ud til både ph.d. og post.doc. sådan mere bredt kunsthistorisk forskning. Hvis du vil have et års frikøb til at fordybe dig i et emne, så kan du gøre det. Det satte ligesom gang i den tanke om, at der skulle være nogle flere ph.d.-er ude på museerne. Og Kulturministeriet har også oprustet på det punkt og vil gerne opgradere personalet til enten af have ph.d. eller tilsvarende.

Respondent 34

Flere respondenter nævner, at langsigtede samarbejder mellem museer, forskere og fonde muliggør mere forpligtende samarbejde og fører til et mere skarpt fokus i form af resultatorienterede projekter. Mange af disse resultater ville ikke kunne opnås uden eksterne tilskud og bevillinger. Dette gælder også den interne organisation af museernes forskningsafdelinger, der for at imødekomme forventninger og resultatkrav fra eksterne bevillingsgivere nogle gange bliver omstruktureret eller får tilført andre ressourcer. Når en fond forventer resultater, gør det forskningsprocessen mere målrettet i produktionen af de med fonden aftalte *leverancer*.

Fondsbevillinger gør det muligt for museerne at lave grundforskning forstået på den måde, at der ikke er tid til grundlagsskabende udforskning på museerne uden eksterne bevillinger. At være vært for en flerårig forskningsbevilling betyder, at museerne kan arbejde mere langsigtet – og det opleves som positivt.

Enkelte respondenter bemærker, at **'fonde er kassetænkende'**, og at det kan være svært at komme igennem med utraditionelle ideer og samarbejder, hvilket i visse situationer kan afholde museerne fra at ansøge:

Det, der har været væsentligt for mig, som initiativtager til nogle af de her ting, er netop at få den her dialog mellem naturvidenskab og humaniora koblet sammen, fordi vi kan nå så meget videre. Men for fondene og for de store bevillingsgivere, DFF og Kulturministeriets Forskningsudvalg og lignende, dér har det været svært at se, at man ikke sad mellem to stole, for det er hverken hardcore naturvidenskab eller hardcore humaniora, som man har været vant til. Vi sidder lige præcis imellem, fordi vi synes, at der får vi endnu mere value-for-money. Men den falder nogle gange igennem, for de synes hverken, det er det ene eller det andet. (...) De har brug for boksene stadig, er meget mit indtryk. Og det må vi blive ved med at punke og puffe dem med, at de skal se bredere end det.

Respondent 12

Der er nogle af dem, der er relativt rigide på noget metodisk, hvor det er svært at komme igennem med noget tværfagligt. Historie er absolut en af dem pga. den der kildekritiske tradition, som står så stærkt. Etnografien kan godt være en anden, men der har vi jo så selv meget stærk faglighed på. Et eller andet sted kan det måske også føre til en sortering hos os selv i det.

Respondent 15

Andre respondenter lægger vægten på, at **'fonde er imødekommende'** og peger omvendt på, at der kan være en samarbejdsvillighed, der er gavnlig i forhold til at få museerne til at søge:

Vi har nogle gange i samarbejde med en fond designet nogle ting, altså for deres penge så at sige, men identificeret nogle forskningsbehov, og de har være gode til at tage det op, og sige "jamen vi vil gerne slå noget op inden for det område, og så kan vi jo ikke garantere, at projektet havner hos jer, men det ville jo være oplagt, at det gjorde det."

Respondent 1

Undersøgelsen påpeger, at der eksisterer forskellige ambivalenser i relationen mellem museer, forskning og fonde. Flere museer oplever, at fondsbevillinger skaber langt bedre vilkår for forskning, herunder grundlagsskabende forskning, end museerne ved hjælp af interne ressourcer er i stand til at understøtte. Samtidig oplever de museumsansatte, at fondene bidrager til kvalitetssikring, ligesom forskningsprojekter med universitetspartnere bidrager til at højne kvaliteten og fremme udstillingskvaliteten og kompetencerne i organisationen.

På den anden side oplever flere museer, at det kan være vanskeligt at gøre deres specifikke kompetencer synlige over for fondene. Museerne 'falder mellem to stole', som det nævnes af en respondent, fordi de ikke er klassiske disciplinære forskningsinstitutioner eller rent praksisnære organisationer. Museer udgør i vid udstrækning en hybrid mellem forskning og praksis, som det kan være vanskeligt at finde finansiering til blandt "rene" forskningsfonde. Her hjælper samarbejdet med forskere og universiteter, da disse anses for at have bedre muligheder hos fonde og råd. Dette peger ikke mindst på eksisterende udfordringer med at skabe netværk og indgå i kontraktforhandlinger med fondene.

Hvor universiteterne har en bredt forankret kontaktflade til fonde og råd, har museerne mere specialiserede relationer. Det kan derfor være ressourcekrævende for museerne at ansøge om midler. Undersøgelsen gør det klart, at museerne oplever en positiv gevinst ved fondsbevillinger, og museerne står derfor i et klart afhængighedsforhold til fonde. Fondssektoren er i nogen grad styrende for forskningen, ikke bare på universitetet, men også på de danske museer.

4.4.2. Politisk rammesætning og lovgivning

Et andet tema i undersøgelsen handler om den politiske rammesætning og lovgivning, som danske museer er underlagt. Her er det især tydeligt, at Kulturministeriets kvalitetsvurderinger samt ændringerne i museumsloven (se Indledningen) spiller en betydelig rolle i de krav, museerne oplever bliver stillet til dem.

Figur 24 giver et overblik over koderne under dette tema.

Figur 24

De kvalitetskrav der nævnes mest hyppigt i forbindelse med de politiske rammebetingelser for museernes funktion er **'øget måling og publikationskrav'**. Dette dækker over, at museerne oplever at være udsat for intensiverede målinger, hvilket i særdeleshed kommer til udtryk via det publikationskrav, der er til museerne. Følgende citater eksemplificerer.

Vi er underlagt at producere som nogle af de andre forskningsinstitutioner, at producere x antal fagfællebedømte artikler. Og så kan man jo diskutere, hvad skal forskning udmønte sig i? Man kan nemt diskutere, om den fagfællebedømte artikel er det, der giver mest mening for et museum, som har en offentlighed. Og det er jo også en diskussion, som er spidset til, fordi Kulturministeriet i højere grad gerne vil måle på museerne. Og det måleapparat, de kan bruge, helt nede i når de laver kvalitetsvurderinger, det er jo den fagfællebedømte artikel. Og de er faktisk gået fra, når de laver kvalitetsvurderinger af museer, tidligere så sad de og læste publikationer igennem for et eller andet antal år og lavede bedømmelser af hver eneste artikel, mens nu skal de bare have tal på, hvor mange fagfællebedømte artikler, så det er det eneste parameter. I det der skift har man på en eller anden måde kvantificeret forskning på en

måde, som ikke er helt hensigtsmæssig, dels fordi der ikke har været den tradition for fagfællebedømmelse på museer, og dels fordi museers publikationer også bare spreder sig over en bred kam. Der bliver i hvert fald brugt rigtig meget tid på at formidle. Selvfølgelig er det også for at presse museerne på, at de i højere grad skal forske, men man kan godt nogle gange lidt føle, hvem er det så, man forsker for, er det for kulturministeriet eller er det for den bredere offentlighed?

Respondent 7

Det er det gode ved, at når vi sidder vi ældre herude, så er vi ved at få tid til at skrive vores artikler og vores bøger. Og det er noget, der er vigtigt for Kulturstyrelsen eller Kulturministeriet, det er, at museerne skal fremstille et vist antal publikationer, der er fagfællebedømte. Og der er vi jo nogen, der har tid til det nu, og det gavner jo sådan set lidt til institutionen.

Respondent 17

Du laver jo forskning i det øjeblik, du udgraver en høj. Men Kulturstyrelsen tæller det først i det øjeblik, det er publiceret og fagfællebedømte artikler. Så du kan lave et rigtig fint forskningsprojekt, men hvis ikke det er offentliggjort og fagfællebedømt, så er det ikke officielt anerkendt forskning, så tæller det ikke med i den kvalitetsvurdering, som bliver foretaget på museerne med passende med mellemrum. Og det er vi afhængige af, at vi kan leve op til kvalitetsvurderingerne, fordi vi får en del af vores tilskud fra Slots- og Kulturstyrelsen.

Respondent 25

Museet har brug for, at jeg publicerer. Vi skal jo vise kulturstyrelsen, at vi leverer noget, og det gør vi bl.a. ved at publicere.

Respondent 28

Folk der sidder på museerne, også her på vores museum, spæner afsted for at lave publikationer.

Respondent 32

Disse svar peger på, at publikationskravet og det almene forskningsbegreb, der er indført som pejlemærker på danske museer, ikke opleves som ubetinget positivt. At forskning er kvantificeret på en uhensigtsmæssig måde; at forskning ikke tæller, medmindre den udkommer i fagfællebedømte artikler; og at man arbejder hurtigt for at lave publikationer, vidner om, at der for museerne er pres på at leve op til den af loven definerede forskningsforpligtelse. Som det er blevet observeret andre steder i denne undersøgelse, oplever museerne generelt samarbejde med forskere som et kvalitetstegn og ser gerne, at museets forskning udgives i relevante faglige kanaler.

Dette er en del af den konstruktion, som kendetegner museerne som delvist forskningsorienterede, delvis praksisorienterede. Der, hvor balancen mellem forskning og praksis kan blive udfordret, er hvis forskningsbegrebet og publikationspresset opleves for snævert. Som det blev vist i rapportens Indledning, udgiver museerne en lang række formidlingsprodukter og har en række formidlingspligter, hvoraf fagfællebedømt litteratur kun er én blandt flere kilder til publicering og formidling. Når man anvender det almene forskningsbegreb som gylden standard for museernes arbejdsgange, kan det være med til at forvrænge det enkelte museums egen oplevelse af sin identitet og samfundsrolle. Samtidig kan et øget pres på publicering være med til at gøre forskningspartnerskaber og forskningsprocesser instrumentelle i den forstand, at universiteterne skal bidrage til publikationer for at kunne anskues som værdifulde for museet.

Dette fører flere respondenter til at tale om, at der kan være **'pres og frygt'** på museerne i forhold til at publicere og udvise forskningshøjde.

Der er mange af de mindre museer, der føler sig pressede i øjeblikket. Man kan sige, at de krav, der er kommet omkring forskningsproduktion var jo egentligt tænkt som, at det skulle understøtte, at der kom mere af det, og det har det også gjort på nogle institutioner, men så er det netop, at dem, der har svært ved at leve op til det, der er det faktisk blevet sådan, at man har lukket sig om sig selv, fordi nu sidder man med det her, som man principielt skal bruge for at overleve, men som man har svært ved at gøre, og så holder man relativt krampagtigt fast i det. De enkelte medarbejdere føler jo også engang imellem at deres position er truet. De skal levere på de her forskningsresultater, og hvis de ikke gør det, så er deres stilling i fare, for så har man brug for en anden, der gør det, og derfor er de også forsigtige med at give fra sig den der gode udgravning, som kunne danne udgangspunkt for en publikation, men som måske aldrig kommer. Så på den måde kommer der nogle uheldige dynamikker ind i det pga. noget, som egentlig var tænkt til at løse det her. En frygt for at tabe autonomi.

Respondent 15

Det kan være svært og udfordrende at leve op til forsknings- og publiceringskrav i situationer, hvor publicering ikke er det primære formål for i øvrigt velfungerende forskningsprocesser eller -samarbejder. I forbindelse med lignende vurderinger af arbejdsvilkår og politiske rammer, taler flere respondenter om oplevelsen af løbende **'besparelser og nedskæringer'**. Museerne oplever at være udsat for nedskæringer, f.eks. i form af to procents-besparelserne og de deraf følgende fyringsrunder.

Følgende citater uddyber:

Vi trækker og, tror jeg, kommer i stigende grad til at trække på kræfter udefra. Og det har også noget at gøre med, at vi er en institution, der som andre offentlige institutioner er under pres. Vi har alene i de fem år, jeg har været her, nedbemandet eller reduceret medarbejderstaben med, tror jeg, 15, næsten 20 procent. Så de konstante besparelser går jo ud over antallet af ansatte.

Respondent 1

Vi har haft en forskningskoordinator, som blev fyret pga. nedskæringerne, ikke pga. noget som helst andet. Det er jo de der to procents-besparelser. Hun arrangerede sådan noget, hvor forskere kom og præsenterede nogle gange for kollegerne mere dybdegående og indgående, hvilke projekter de arbejder med. Det er noget, der godt kunne mangle mere af på sådan et sted. Rent forskningsmæssigt har vi ret mange ph.d.-er siddende herinde nu, så der er et forskningsmiljø, hvor det også giver mening at dele. Og det er bare nogle gange, at det kræver, at der er en, der kan koordinere det eller sætte det i gang, for at der så også kan inviteres nogle ind fra andre institutioner, der kan komme og dele.

Respondent 3

Det strækker sig lidt længere, end vi egentlig oprindeligt havde planlagt, hvor tidsplanen hed to år. Af flere grunde, bl.a. alle de fyringsrunder, som hele tiden gør, at vi er nødt til at se, hvem der er tilbage. Alle folk skal bare lige trække vejret, og "er vi her stadig, nå ja, det var vi, skide godt, så kører vi". Det er virkelig barskt. Og det gør ret meget, fordi det også betyder, at man får regrupperet sine andre arbejdsopgaver, og så skal man igen tænke over de planer, man har lavet i det her projekt. Men altså det er jo så den virkelighed, vi er i.

Respondent 4

Idéen var, at jeg skulle have lavet nogle projekter med deres studenter, for de har også haft meget dårlig undervisning i den periode, som jeg er specialist i. Men det er ikke blevet til så meget, som vi begge to havde troet. Men det kom af kraftige nedskæringer der i 11 eller12.

Respondent 17

Samtidig kan besparelser og nedskæringer være med til at **'aktualisere eksterne partnerskaber'** endnu mere. Som Respondent 1 peger på ovenfor, kan det være nødvendigt for organisationen at hente kapacitet eksternt, mens andre respondenter peger på, at det også kan være et positiv tilvalg at indgå i partnerskaber. Andre respondenter fra især mindre museer nævner, at **'krav om intern forskningskompetence'** i flere situationer opleves som svært at leve op til. Følgende citater uddyber denne oplevelse:

I slutningen af 1990'erne skrev Dansk Magisterforening, at man havde brug for to ph.d.-ere de næste 25 år, for det var det, der var brug for. Sådan er verden ikke gået, og de sidste mange år, hver gang én er blevet færdig som ph.d., så er de røget på et af lokalmuseerne, fordi man skal have en ph.d., så nu får man de her ph.d.-stakler, der sidder og skal forsøge at løfte hele den forskningsbyrde, der er. Og det er jo ikke altid lige nemt.

Respondent 16

I forbindelse med den her nye museumslov, der begyndte man jo så at stille som krav, eller i hvert fald hvis man skulle kunne søge forskningsmidler hos Kulturstyrelsens forskningsudvalg, at man så skulle have en ph.d. eller tilsvarende ansat på museet. Og det havde vi faktisk ikke dengang. Men vi havde en inspektør, som var med i sådan et pilotprojekt, hvor man ph.d.-vurderede ansatte ud fra den tanke om, at det kunne godt være, man ikke havde selve ph.d.-graden, men at man var på et ph.d.-niveau eller faktisk et højere niveau, og der var hun med og blev vurderet til at være i hvert fald over ph.d.-niveau. Så vi har ligesom sikret, at vi har denne her person, i forhold til at der er nogle kasser, man kun kan søge midler fra, hvis man har en fagperson på minimum ph.d.-niveau.

Respondent 31

Slots- og Kulturstyrelsen har været betænkelige over, at al forskningspublicering og forskningsarbejde på museet beror på mig. Det, synes de, var lidt skrøbeligt. Så det har vi også fokus på. Men publicering kommer jo også meget i bølger. Et projekt skaber basis for flere publikationer, så det kommer i bølger. Vi blev også lidt klandret for, at jeg arbejdede videre med noget, der ikke havde noget at gøre med museets fokusområde. De vil jo meget gerne have, at vi er meget mere snævre i vores fokusområde. Det er jeg så lidt uenig med dem i. For vi skal også være et museum, som kan tilbyde en masse til publikum, og vi skal vækste, og vi skal klare os selv økonomisk, og vi skal alt muligt.

Respondent 37

For mindre museer handler det om "at sikre sig", at den interne forskningskompetence kan leve op til et forskningsmæssigt minimumskrav, og som Respondent 16 og Respondent 37 påpeger, er det skrøbeligt, da det blot kan være manifesteret ved en enkelt person, der sidder med dette ansvar. Der er en forskel på museernes forskningskapacitet og på de forskningsmæssige krav, der stilles samt hvilken rolle forskningen spiller i museets kerneaktiviteter. Det betyder, at der i praksis kan være diskrepanser mellem det almene forskningsbegreb og museets konkrete forskningsmæssige kapaciteter. Som Respondent 15 observerer ovenfor, kan det almene forskningsbegreb, hvis det tolkes meget snævert, i sidste ende opleves som urealistisk. Det er især museer med kun enkelte forskningskyndige, der oplever det som vanskeligt at leve op til

forskningskravet, hvorimod museer med større forskningsmiljøer naturligt integrerer forskning, der svarer til det almene forskningsbegreb. Nogle museer oplever derfor generelt forskningskravet som **'noget positivt',** hvorimod andre oplever det som udfordrende.

Vi har fået krav til en forskningsproduktion hvert femte år, så vi er tvunget til at lave det, også selvom vi ikke har pengene, så bliver vi jo målt på det, om vi opfylder de krav. Og vi må ikke have det, hvis vi ikke producerer viden ud af det. Så det er sådan set en fin lov, der er kommet for at gøre, at vi ikke bare graver for samfundets penge og egentlig ikke bruger pengene til noget. Der skal komme en videndeling ud af det.

Respondent 30

Flere respondenter oplever konsekvenserne af den nye museumslov som 'pressende' eller 'udfordrende'. Ikke desto mindre peger udtalelsen af Respondent 30 på en vigtig pointe. Generelt må det konstateres på baggrund af undersøgelsen, at de fleste respondenter ikke identificerer sig med lovgivningen, der rammesætter museumsvæsenet. Det peger på, at lovgivningen ikke i tilstrækkelig grad er synkroniseret med museumsvæsenets egne værdier og målsætninger. Det drejer sig her ikke kun om performancekrav eller produktivitet men mere generelt om, at loven ændrer ved museernes selvforståelse og praksis mod et mere stringent forskningsbegreb, der indeholder publikationskrav. Meget af den viden, som museerne mener de hovedsageligt skaber, passer bedre til andre udgivelsesformer og formidlingstyper end primært fagfællebedømte publikationer.

OPSUMMERING

Angående fondsansøgninger fremhæves det af mange, at museerne er afhængige af eksterne midler på grund af deres egen begrænsede forskningstid, men at fondsansøgning i sig selv er tidskrævende. Fondenes rolle vurderes som vigtig, men der er divergerende vurdering af fondene som hhv. imødekommende og firkantede i deres uddelinger. Især behovet for tværgående ansøgningsmuligheder understreges.

Den lovgivningsmæssige rammesætning for museumsforskningen problematiseres, især hvad angår den stigende vægt på fagfællebedømt publikation, der tager tid og fokus væk fra museernes hovedopgaver, hvor forskningens mål er udstilling og formidling.

4.5. HUMANVIDENSKABERNE

Dette afsnit behandler tre overordnede temaer: (1) de museumsansattes forståelse af humanistisk forskning, (2) relevante humanistiske discipliner og (3) potentialer ved humanvidenskabelige partnere og partnerskaber. Målet hermed er at skabe

indsigt i, hvilken rolle humanistisk viden mere specifikt spiller på danske museer samt hvilken værdi, den humanistiske viden bidrager med gennem samarbejde og partnerskaber.

Årsagen til at undersøgelsen spørger direkte ind til brugen af humanistisk viden er dels undersøgelsens baggrund. Undersøgelsen er gennemført som en del af forskningsprojektet *Mapping the Public Value of Humanities*, der udforsker effekter af humanistisk forskning i samfundet. Dels har tidligere studier af museumsvidenskabelige partnerskaber vist, at forskellige discipliner inddrages i samarbejde på forskellige måder, dog uden tydeligt at kaste lys på enkeltdiscipliner eller hovedområder. Derfor er denne undersøgelse udstyret med et særligt afsnit, der undersøger graden og typen af samarbejder mellem museer og humanistiske vidensmiljøer.

4.5.1. Forståelse af humanistisk forskning

Undersøgelsen kortlægger, hvad respondenterne forstår ved humanistisk forskning, og hvordan denne forståelse kommer til udtryk i deres arbejde. I besvarelse heraf har baggrundsvariablerne – både for den museumsansatte og for det museum, denne repræsenterer – en stor betydning. For eksempel spiller typen af museum en rolle for svarene, da de naturvidenskabelige museer – ikke overraskende – arbejder mere sammen med naturvidenskabelige forskere, end det er tilfældet på de kultur- og kunsthistoriske museer.

Ikke desto mindre peger data på, at der på tværs af museer er en forståelse af, at humanistisk forskning er både *relevant* og *brugbart*, og ikke mindst at humanvidenskaberne har et stort *potentiale* – også for de naturvidenskabelige museer.

Følgende citat fra respondent 42 peger på dette: "Selvom vi arbejder med naturvidenskab, er der jo et stort humanistisk spor her, som man kan træde ind i, som er sindssygt spændende. Den del af vores samling, den har et stort humanistisk potentiale, fordi mange af genstandene har betydet noget ud fra den tid, de var indsamlet i, så er det faktisk et meget interessant vidnesbyrd".

En anden tendens i svarene er, at humaniora ofte beskrives på baggrund af en sammenligning med naturvidenskab. Denne sammenligning er med til at definere den grundlæggende forståelse af, hvad humaniora er – og ikke er. En del af grundlaget for denne dikotomi skal angiveligt søges i en langvarig debat mellem "de to kulturer", som allerede C.P. Snow i 1959 påpegede. Samfundet har en intuitiv forståelse af naturvidenskaben som grundlag for teknologi, og en tilsvarende forståelse af teknologi som grundlag for vækst, viden og værdiskabelse. Det samme gælder ikke human- og samfundsvidenskaberne, der ofte opfattes som distancerede fra samfundsnytte, som fortolkningsvidenskaber uden samme direkte værdi og relevans.

De "to kulturer" afspejler sig i nogen grad i svarene blandt respondenterne. Men svarerne kan også ses ud fra, at museerne er optagede af deres kerneområder:

naturvidenskabelige genstande og metoder på den ene side og kunst- og kulturvidenskabelige genstande og metoder på den anden side.

Figur 25 identificerer de forskellige svar i forbindelse med spørgsmålet om, hvad de museumsansatte umiddelbart forstår ved humaniora.

Figur 25

Flere respondenter nævner, at humanistisk forskning er **'brugbart/substantielt'**. Heri ligger både en vurdering af, at denne type forskning er anvendelig for museerne, og at de trækker på humanistiske kompetencer og vidensdomæner. Flere respondenter forklarer, hvordan humanistisk forskning opfattes som 'brugbart' og 'substantielt':

Det er interessant for os at få andre humanistiske vidensområder involveret eller ind over det blik, vi har på vores samling.

Respondent 1

Hvis en kunstner har lavet et værk, som ikke er ment til at holde for eftertiden, og som nu er blevet museumsværk, så har vi en bevaringsforpligtelse, det står der i museumsloven, men hvordan håndterer vi så det? Skal vi bevare det eller lade det forgå? Der kommer nogle filosofiske overvejelser ind over, hvad bevaring er, hvad et værk er. Og det er nogle mere humanistisk orienterede emner, man bevæger sig ind på der.

Respondent 2

Humaniora består af forskellige udtryksformer, hvor billedkunsten, det vi sidder med her, det kan noget for sig selv, det er en bestemt måde at tilegne sig viden på. Og det er måske i virkeligheden også det at kunne få den viden bragt i spil. Altså hvordan er det også, man kan generere viden hos en offentlighed?

Respondent 7

Så at få det synliggjort og få det pillet fra hinanden, så folk kan se og forstå, at underforstået i alt det, vi går og siger og tænker, der er jo faktisk nogle begivenheder og en historisk situation, som man så kan få en forståelse af. Det er der, vi som humanistiske forskere og som kulturinstitutioner kan bidrage til at nuancere nogle debatter og afmontere nogle fordomme.

Respondent 8

Det videnskabshistoriske element og ekspeditionselementet og forholdet mellem menneske og natur, det er uundgåeligt at bruge, også når vi skal udvikle de nye udstillinger. F.eks. et tema om Arktis, det kan man ikke tale om uden at tale om forholdet mellem menneske og natur, hvordan menneskekultur har tilpasset sig Arktis.

Respondent 45

Humanistisk forskning og kompetencer kan være relevant også inden for mere tekniske spørgsmål. For eksempel kan den tekniske afdeling på et museum være optaget af at konservere et værdifuldt kunstværk. Samtidig kan den humanistiske forskning kaste lys på, at kunstneren havde en intention om, at værket forgår. Her indtræder den humanistiske og naturvidenskabelige ekspertise i et samspil, som kuratorer og konservatorer skal afgøre ved at trække på relevant viden.

Udover at levere redskaber og viden om, hvordan museet håndterer kunstværker i samlingen, er humanistisk viden også relevant i forbindelse med at aktualisere samlingen over for et publikum og i sidste instans over for offentligheden. Humanistiske tilgange ser sociale, kulturelle eller politiske dimensioner, der ikke nødvendigvis lader sig afsløre for et naturvidenskabeligt blik. Det kan skabe en fortælling i udstillingen, som ved hjælp af inddragelse af humanistiske forskere kan være med til at definere profilen og kurateringen. På den måde forklarer flere respondenter, at museerne anvender humanistisk viden til at se andre sammenhænge i deres materialer, aktualisere samlingerne, og endda nedbryde fejlagtige forestillinger eller stereotyper i den offentlige samtale.

Flere respondenterne oplever, at humanvidenskaberne bidrager til deres aktiviteter og oplever disse discipliner som **'(samfunds)relevante/vigtige'** i museernes arbejde. Heri ligger en konstatering af, at humanistisk viden er relevant for museerne, og at denne viden samtidig rækker ud over museerne videre til den offentlighed, der opnår viden og oplysning gennem danske museer.

Følgende citater uddyber:

Det er jo den sten, vi står på. Det er super relevant. Men der er selvfølgelig også nogle andre videnskaber, som vi også arbejder med. Nej, grundlæggende er humaniora det, der kan kvalificere effektmåling. Altså de der hårde redskaber, som vi bliver mødt med, når ministerierne ser på, hvad det er, vi gør, og hvordan det virker.

Respondent 7

Jamen altså, selvfølgelig mener jeg, at det er fuldstændig afgørende for, at vi overhovedet kan navigere i verden, at en humanistisk videnskab eksisterer, at man kan forholde sig til, hvem vi er; hvor vi er placeret i verden; hvad det er, vi bygger på; hvor vi kommer fra; hvad det er, vores begreber er vokset ud af. Selvfølgelig er det fuldstændig afgørende for, at man overhovedet kan reflektere og navigere.

Respondent 8

Fra jeg startede og til nu, er man blevet meget mere opmærksom på, at man også er blevet en del af et samfund, som også har nogle udfordringer, og at man ift. det samfund kan levere noget, som samfundet har brug for. Det er jo noget, som man finder meget mere i vores strategier, og det er jo ikke kommet af sig selv. Det er jo også meget et udtryk for, at samfundet på det område har ændret sig. Der skal argumenteres meget mere for den nytte, man gør, den relevans man har. De skattekroner man nu bruger. Og det synes jeg jo et eller andet sted er helt fair, selvfølgelig er det det. Men det betyder jo så også, at vi laver mange andre ting, end vi gjorde førhen. Altså de outreach-projekter, de brugerinddragende projekter, vi har, der er jo nogle rigtig fine initiativer, hvor det jo viser sig, at man som museum og humanistisk vidensinstitution, også kan være med til at flytte nogle ting.

Respondent 11

Det (humaniora, red.) er da kæmpe, kæmpe vigtigt. Det er da det vigtigste.

Respondent 28

Humaniora opleves som en af de helt afgørende faktorer, når museerne skal retfærdiggøre deres samfundsrelevans. Samtidig er humanistiske kompetencer et uundværligt analyseredskab i flere af respondenternes oplevelser af museumspraksis. Endvidere bidrager humanistisk viden til, at museer kan deltage og være en spiller i offentlige debatter ved hjælp af begrebslige redskaber og fortolkninger, der vækker genklang eller tilmed opsigt i resten af samfundet. Museerne trækker for eksempel på humanistisk viden, når de skal kommunikere deres udstillinger og samlinger på en vedkommende måde, der rækker ud over den rent tekniske fremstilling.

Vurderingen af humanvidenskabernes relevans er endvidere tæt forbundet med udmøntningen af det enkelte museums strategi, som respondent 25 konstaterer: "Vi samler jo den viden ind, der knytter sig til den forskningsstrategi, vi har lavet. Det skulle gerne interagere med vores indsamlingsstrategi og formidlingsstrategi, og det er jo ligesom basis, hvad det er for noget viden, vi samler ind og bruger. Om det så er samfundsvidenskabeligt eller humanistisk eller naturvidenskabeligt, det går vi ikke i dagligdagen og gør os de store overvejelser om."

Selve udstillingsaktiviteterne har tilsvarende indflydelse på vurderingen af den relevans, der knytter sig til brugen af humanistisk forskning (som en yderligere faktor i tillæg til museumstypen og forskningsstrategi).

Flere respondenter peger på, at humaniora er vigtigt for museerne som kultur- og vidensinstitutioner. Dette hænger uløseligt sammen med spørgsmålet om, hvorvidt de museumsansatte oplever, at humanvidenskaberne er **'nedprioriteret'**.

Vi kæmper jo mod den generelle tendens i samfundet til, at det jo ikke er til humaniora, at de fleste penge flyder og alt det der. Så vi synes jo, at vi kæmper en hård kamp sammen med universiteterne, i hvert fald det humanistiske fakultet, ift. at argumentere for vores nytte og relevans. For os selv er det jo indlysende. Det er jo sindssygt vigtigt, alt det humaniora kan tilbyde. Altså for os er det jo lidt beskæmmende at se, hvor svært det er at få humaniora og museerne og kunst osv. placeret i en offentlig bevidsthed og især i politikernes bevidsthed. Det er jo sjældent, man hører en politiker stille sig op og tale om værdien af humaniora og museerne og kunsten.

Respondent 11

Jeg er jo selv humanist, og jeg har høje tanker om humaniora, og jeg synes, at humaniora er blevet meget klemt og er blevet meget glemt i samfundet i de her år. Det er en større samfundsdiskussion, men at alt gøres op i kroner og øre, og at man faktisk glemmer, at den humanistiske forskning og de humanistiske fag er vores identitet og vores sjæl og vores forståelse for, hvem vi er. Humaniora, det ligger jo i ordet, det er jo hele vores menneskesyn. Jeg synes, humaniora har trange kår, og jeg ville ønske, det så anderledes ud.

Respondent 41

De museumsansatte savner i deres vurdering af humanvidenskabens indflydelse, at humaniora i større grad bliver talt op i offentligheden. Flere museumsansatte anser humaniora *som den kvalificerende faktor* for, at museerne kan have en rolle at spille i offentligheden. Humanvidenskaberne understøtter på afgørende vis museernes måde at være samfundsrelevante på, samtidig med at de oplever, at humaniora står svagt i offentligheden. Ansatte på de naturhistoriske museer (eller med naturhistorisk baggrund), nævner tillige, at de ser stort **'potentiale'** i humaniora. Også i tilfælde, hvor det **'ikke er normen'** på museet at arbejde med humanistisk viden.

Den utraditionelle viden kan overraske positivt, og det er dét potentiale, humanistisk viden har for museerne.

Respondent 18

I det projekt, jeg lige har søgt til, der er idéhistorikere, præster, litteraturhistorikere, æstetikere. Så der er alle repræsenteret. Så potentialet er der, man skal bare tænke på det. Der er faktisk ikke nogen begrænsninger, når det kommer til de antropologiske aspekter. For de materialer, vi har med at gøre, er jo udtryk for forhistoriske menneskers kultur, levevis, idéer, religion. Så du kan jo knytte alle de faggrene til, som har at gøre med de processer, som genstanden er udtryk for. Men det er ikke normalt, at vi gør det. Det er snarere undtagelsen.

Respondent 21

Jeg tror i virkeligheden, der sidder nogen på de andre humanistiske forskningsuddannelser, som meget bedre vil kunne formulere en problemstilling og en case hos os, end vi selv kan se det.

Respondent 35

Det er meget fedt, når det bryder inden for to institutter på Science, men det er meget sjovere, når det bryder på tværs.

Respondent 43

En række svar peger på, at samarbejdet med humanistiske vidensmiljøer under tiden kan være **'uklart/diffust'**. Nogle peger på, at genstandsfelter og erkendelsesinteresser i humanvidenskaberne ofte er **'bløde/ikke-videnskabelige',** det vil sige ikke er struktureret af samme systematiske dataindsamling og -analyse som det gælder naturvidenskaben. Humanvidenskaberne arbejder med intentionelle artefakter og meningsskabelse, og arbejder generelt (men ikke udelukkende) kvalitativt.

Andre svar indikerer, at humanistiske samarbejdspartnere kan være **'langsommelige/tunge'**, **'mindre relevante'** og **'individuelt baserede'**. Dette skal sandsynligvis ses i lyset af den traditionelle forståelse af den videnskabelige kultur på humanistiske fakulteter, hvor forskere har arbejdet overvejende individuelt og med langsigtet, erkendelsesdrevet grundforskning. Dette billede er dog ved at ændre sig, i takt med at forskningssystemet generelt har bevæget sig imod kollektive projekter, ny organisering af universiteternes institutter og centre og fokus på tværfaglighed.

Nogle respondenter hæfter sig ved, at humanioras bidrag i visse tilfælde kan være uklart; at det ikke er håndfast; at humanistisk viden er svært at strukturere; og at det ikke er tydeligt nok, hvilke videnskabelige genstande og metoder, humanvidenskaberne beskæftiger sig med.

Selvfølgelig kan man (humaniora, red.) godt blive meget skarpere på, hvad det er, man kan bidrage med. Det kan man jo også se på de politiske debatter, der har været, at det er nogle gange meget svært at komme med de håndfaste argumenter.

Respondent 8

Lige så snart det bliver mere humanioraagtigt, så bliver det hurtigt lidt diffust og udvandet, fordi folk snakker rigtig meget, og de har mange idéer. Nogle af dem er professorer og andre, som har meget stor viden om nogle ting, men det er meget svært at nå til enighed, eller det er svært at realisere det, man snakker om, fordi det er svært at få folk til at handle på det. Jeg føler, at resultaterne bliver gode i den sidste ende, men vejen dertil er meget anderledes end de videnskabelige projekter, som har nogle meget klare og målbare resultater lige fra starten af.

Respondent 9

Jeg tror ikke, der er nogen af os, der er godt nok inde i det. Vi mangler overblikket. Hvad kan de? Arkitekturuddannelsen er dejligt konkret, fordi vi ved, hvad det er, de laver, og hvad de kan levere. Den er lidt sværere, når vi er ovre i det andet der (humaniora, red.).

Respondent 35

I naturvidenskab er der rigtig mange krav til, hvor meget data, der skal være, og hvad der er, man skal kunne vise med de data. Det er der jo helt sikkert også på humaniora, men vi forstår det jo bare grundlæggende ikke.

Respondent 43

Undersøgelsen peger således på, at danske museer har en vidtstrakt brug af humanistisk viden og humanistiske kompetencer, og at samarbejde med museerne er en afgørende vej til videnskspredning til offentligheden og samfundets kulturliv. Svarerne afspejler i nogen grad, at flere respondenter selv har en baggrund i humanistiske discipliner, men også respondenter med en naturvidenskabelig baggrund vurderer, at humanvidenskaberne har en høj relevans for museumsaktiviteten. Viden diffunderer gennem partnerskaber og samarbejder videre til udstillinger og vedligeholdelse, opdatering og fortolkning af samlinger, og bliver dermed stillet offentligt til rådighed i et kredsløb af gensidig inspiration og vidensudveksling.

4.5.2. Relevante humaniorafag

Dette afsnit undersøger, hvilke humanistiske discipliner, der vurderes at være særligt relevante for museerne. Det vil ikke være overraskende, at fag som arkæologi, historie og kunsthistorie er relevante for museerne, men som undersøgelsen påviser, strækker det sig længere end det. Undersøgelsen viser, at humanistisk forskning generelt opleves som en relevant ressource. Respondent 45 fra et naturvidenskabeligt museum udtrykker

det illustrativt: "Det, vi gør, det er at formidle til mennesker, og derfor kommer alle metoderne i bund og grund fra humanistisk forskning. Hvorimod det indhold, vi formidler, er naturfagligt."

Følgende liste består af de discipliner eller felter, som respondenterne har nævnt som relevante for deres museumspraksis:

Antropologi
Arkæologi
Urbane studier
Dansk
Didaktik
Digitale medier
Dramaturgi
Etnografi
Etnologi
Filmvidenskab
Filosofi
Forandringsteori
Historie
Idéhistorie
Informationsvidenskab
Kommunikation
Kulturhistorie/kulturvidenskab
Kunsthistorie
Kønsforskning
Latin
Lingvistik
Litteraturvidenskab/litteraturhistorie
Læring
Medievidenskab
Musikvidenskab
Nordiske sprog
Oldgræsk
Oplevelsesdesign
Psykologi
Pædagogik
Receptionsteori
Religionsvidenskab
Teatervidenskab
Teologi
Tysk
Videnskabshistorie
Æstetik

Listen dækker discipliner, som respondenter allerede arbejder med, samt discipliner og fagfelter som de kunne se relevans i at begynde at arbejde med.

Der ses en tendens til, at det er discipliner tættest på museets type og strategi, der umiddelbart identificeres som relevante. Men i flere situationer nævner respondenter tillige, at de gerne vil øge kendskabet til øvrige humanistiske discipliner, der er sekundære i forhold til deres hovedopgaver. Flere nævner, at de anser relevansen af humanistisk viden for at være begrænset af adgang, netværk og kendskab, hvilket er barrierer, der også blev behandlet under afsnit 3.3.7. Det vidner om, at større åbenhed og adgang til viden om udbuddet af discipliner og forskere kan være med til at højne brugen af humanistisk forskning yderligere samt udvide mulighederne for partnerskaber. Hvis de ansatte modsat gør, som de plejer, nemlig at bruge den viden, der er mest oplagt, vil der være mange relevante vidensområder, de ikke opdager. Også dette har været behandlet under afsnit 3.3.7, hvor det bl.a. blev påpeget, at det ofte er for tilfældigt, om museerne opdager 'de rigtige' eller mest oplagte universitetsforskere til et partnerskab.

4.5.3. Potentialer ved humaniora

Alle respondenter er blevet spurgt, hvad de ser som potentialet ved at arbejde med humanistisk viden og forskning på museerne. Der tegner sig tydeligt fire primære koder, som er illustreret i Figur 26.

Figur 26

Særligt **'nye perspektiver'** synes at være et stort potentiale for museerne, og ikke mindst de naturvidenskabelige museer. Bemærk at dette også var et hyppigt nævnt potentiale under afsnit 3.3.4, hvor det handlede om potentialer ved forskningspartnerskaber generelt. Her, hvor det handler om humaniora specifikt, kan det både være nye perspektiver på materiale, genstande, samlinger, udstillinger og formidling, og som de følgende citater peger på, består potentialet i disse nye perspektiver bl.a. i 'anderledes kombinationer', 'andre tilgange', 'genopfindelser og nyfortolkninger', og 'nye vinkler'.

Dem vi skal have møde med om to uger, der sidder f.eks. også en professor i musik med. Vi har haft nogle rigtig gode diskussioner om, hvordan lyder et orgel i dag, som er fra 1800-tallet, og hvordan lød det i 1800-tallet? Kan man rekonstruere lyden fra 1800-tallet, som den må have lydt (...) Så det er en rigtig skæg kombination.

Respondent 12

Den humanistiske vinkel kan jeg faktisk mærke, at jeg kan bruge ret aktivt ved at prøve og sætte nogle perspektiver på det naturvidenskabelige, som vil kunne danne nogle samarbejdspartnere inden for universitetet, som mit felt ikke umiddelbart inviterer til.

Respondent 21

Vi vil meget gerne have, at vi får personer igennem eksterne projekter, der vil kigge på vores samlinger, vores historie, på den genopfindelse eller nyfortolkning af, hvad et naturhistoriske museum er, kan og skal bidrage med. Ligesom vi traditionelt har åbnet vores verden for naturvidenskabelige forskere, så ser jeg og vi også meget gerne, at vi får flere folk, som går ind og kigger på de andre aspekter af vores historie.

Respondent 39

Hele indsamlingsperspektivet fortæller jo noget om, hvordan danskere har rejst i hele verden og som søfartsnation har kunne indsamle og har haft kontakt ud i de fjerneste afkroge gennem mange århundreder. Så på den måde er der muligheder for at sige "det behøver ikke kun at være tungt forskningsbaseret naturvidenskabeligt set, man kan også inddrage andre discipliner".

Respondent 41

Det her med at putte en ekstra historisk vinkel eller kulturvinkel eller mytevinkel ind i naturhistorisk formidling, synes jeg, har meget, meget stor værdi, når man skal få folk til at engagere sig i det, eller lave en krog som de kan forholde sig til.

Respondent 45

Af andre eksempler på vigtige potentialer ved at samarbejde med humanistiske miljøer nævner respondenterne adgange til eksperter, der kan være med til at **'kvalificere viden og metoder.** Det understreges for eksempel i følgende citater:

... grundlæggende er humaniora det, der kan kvalificere effektmåling. Altså de der hårde redskaber, som vi bliver mødt med, når ministerierne ser på, hvad det er, vi gør, og hvordan det virker.

Respondent 7

Jeg tror også, der er nogle humanister, som evaluerer på vores læringsmål.

Respondent 44

Det er endvidere gennem partnerskaber med humanistiske vidensmiljøer, at der kan ske en **'bredere brug af samlingerne',** hvilket dels skal ses i lyset af muligheden for at få **'nye perspektiver'** på samlingen og dels ved at den humanistiske analyse kortlægger andre perspektiver på genstandene, som kan gøres til tema for særudstillinger og nye formidlingsaktiviteter. I de følgende citater uddyber respondenterne:

Dels så åbner det her for en bredere brug af vores samlinger, og af det man kan opleve på vores museum.

Respondent 39

Det er måske også fordi, vi er museum, og vi synes, det er meget godt, at ting kan bruges til at forandre eller tage sig af klimaforandringer eller udvikle nye lægemidler. Men vi vil gerne have de historier, , fordi vi synes, det er enormt vigtigt, at man forstår værdien af samlinger, og hvad de kan bruges til, for de tilbyder netop nogle fakta, som man ikke har ellers.

Respondent 43

Det er interessant, at alle respondenter, der har fremhævet potentialerne ved at integrere humanistisk viden gennem partnerskaber, der sikrer en **'bredere brug af samlingen'**, er fra naturhistoriske museer. Det læner sig op ad en tidligere observation (afsnit 4.2.3.), nemlig at man er mest tilbøjelig til at forbinde forskningsrelevans med sit primære produkt.

For naturhistoriske museer er humanistisk forskning *i udgangspunktet* mere fjernt, end det er for kunst- og kulturhistoriske museer, men der er samtidig en bevidsthed om, at de naturhistoriske samlinger har et stort kunst- og kulturhistorisk potentiale. En respondent giver som eksempel:

Altså et naturhistorisk museum som vores, du kan bare se på væggene her, det er jo faktisk 200 år gamle illustrationer, og vi har masser af den slags, som vi jo mere betragter som pynt, end som egentlig samling. Og der har vi fornyligt etableret det, vi kalder videnskabshistorisk samling. Og der har vi så en ansat, som i øjeblikket er ved at registrere, hvad vi egentlig har. Vi har masser af kunst og skulpturer og malerier og etnografika, antropologiske ting, vi har Knud Rasmussens slæder og sådan nogle ting stående. Og det har bare stået alle mulige steder, så i øjeblikket er vi ved at organisere det, og der kunne man jo godt forestille sig, at man på et tidspunkt fik en kurator, som har en humanistisk baggrund. Men ellers er holdningen her, at hvis du er kurator for et eller andet samlingsområde, så skal du også forske i det. Og dvs. at hvis du nu var kurator for den videnskabshistoriske samling, så ville vi forvente, at du også forskede og publicerede på basis af samlingen. Og så ville det jo blive meget relevant.

Respondent 40

Endvidere er der en vigtig sammenhæng mellem ønsket blandt respondenterne om at gøre **'bredere brug af samlingerne'** ved hjælp af humanistiske samarbejdspartnere, og det tilsvarende ønske om sikre **'bedre museumsoplevelser/bedre udstillinger'**. For så vidt at samlingen udnyttes bedre og bredere, giver det som allerede nævnt nye

muligheder for, hvad der kan udstilles. Der eksisterer derfor et stort uudnyttet potentiale for partnerskaber, og derfor spiller humanistiske samarbejdspartnere en vigtig rolle i udvikling af nye udstillingskoncepter.

Hvordan er det, man kan generere viden hos en offentlighed? Det er ikke kun gennem det, man skriver på væggene, men også igennem de situationer, man skaber for den besøgende. Altså udstillingsoplevelsen, de erfaringer der kommer fra nogle sanselige møder, nogle visuelle sammenstillinger. Altså hvad er det for en form for erkendelse, og hvad er det for en form for viden, den producerer, ift. hvordan det er, humaniora kan virke?

Respondent 7

Dansk, historie, filosofi er jo en kilde til alt muligt mærkeligt, som handler om tilværelsen i den bredeste forstand. Og det vil så sige, at det betyder meget for mig, når man kan mærke, at nu har man fat i folk, nu er man inde og røre ved dem. At man kan mærke, at man tænder et eller andet i dem. At vi kan finde nogle ting frem, som kan interessere dem, og det gør så, at man får tilfredse kunder i butikken.

Respondent 28

Det var mest naturligt for os at koble kunsthistorikere på en udstilling. Men det har også været interessant at have nogle historiestuderende koblet på en kunsthistorieudstilling, eller nogle fra Art and Technology eller arkitekturuddannelsen og give nogle bud på nogle udstillingselementer, nogle ting og noget formidling, fordi de også igen tænker anderledes.

Respondent 35

I alle vores udstillinger har vi mennesket med som en central del. Det er der, vi skal tage vores udgangspunkt, uanset hvad vi beskæftiger os med. Hvad er den besøgendes standpunkt eller baggrund, når de kommer ind på museet? Det er der, vi skal gå videre fra. Og der kan jeg måske godt se, at inden for det felt kan det være relevant at have en humanist med.

Respondent 37

Jeg tror, det er en vigtig vinkel på det. At vi begynder at tænke mere mennesker ind i det at være på museum. Det, der har været tendensen hos os i hvert fald i meget lang tid, er, at vi har lukket os lidt om os selv, og hvis folk gerne vil besøge os, så er det fint, og hvis de gerne vil lære noget, så må de jo læse et skilt eller en planche. Men vi er nødt til at blive bedre til at gøre os relevante. Og det tror jeg, vi kan få rigtig god hjælp til fra humaniora, til at forstå hvordan man gør det. Vi vil gerne være så relevante som muligt.

Respondent 44

Som en respondent fremhæver, er det ikke kun udsigten til at få ny viden ind på museet og nye perspektiver på samlingerne, der udgør potentialet i samarbejde med humanistiske forskere og studerende. Det er tilmed udsigten til at skabe udstillingskoncepter, der forøger antallet af besøgende og forbedrer museumsoplevelsen. Med andre ord vurderes potentialerne ved større integration af humanistiske samarbejdspartnere at fordele sig på et bredt spektrum af opgaver, der opleves som værdiskabende for museerne.

OPSUMMERING

Undersøgelsen viser, at humanistisk viden og humanistiske kompetencer har høj relevans for danske museer inden for et bredt spektrum af opgaver. Ydermere viser undersøgelsen, at denne relevans kan forøges yderligere ved at øge tilgængelighed, åbenhed og kendskab til humanistiske vidensmiljøer.

Respondenterne efterspørger i højere grad at blive eksponeret for humanistisk viden og tilbud om samarbejde og netværk – ikke mindst for at få nye perspektiver og bredere udnyttelse af eksisterende samlinger.

Samtidig vidner undersøgelsen om, at humanistiske ideer og begreber ofte spiller en central rolle i formidlingen af museernes udstillinger, og at humanistisk viden bruges til at bringe komplekse problemer som f.eks. klima, sundhed, sikkerhed, identitet, kultur og natur i spil over for offentligheden. Dette er centrale elementer i en diffunderingsmodel for humanistisk viden, der viser, hvordan partnerskaber med museer og kulturinstitutioner kan være med til at forøge den offentlige og demokratiske værdi af humanvidenskaberne.

Endelig peger analysen på et uudnyttet potentiale. Samlingerne på især de naturhistoriske museer har flere humanistiske perspektiver, som for nuværende ikke er udforsket, men som kan gøres til genstand for tværdisciplinære og tværgående samarbejder i fremtiden.

Undersøgelsen viser, at danske museer anser humanistisk forskning som afgørende for deres praksis – både indadtil (samlingshåndering) og udadtil i offentligheden (udstillinger). Disse to praksisser udgør kernen i det moderne museum, og forskningsforbindelserne mellem museum og universitet opleves af mange respondenter som værdiskabende.

Humanistisk viden indtager en grundlæggende rolle for opretholdelsen af museernes selvforståelse som samfundsinstitution, både som leveringsdygtig vidensinstitution og over for den bredere offentlighed samt de aktuelle temaer, som museerne beskæftiger sig med.

5 KONKLUSION

I DENNE rapport har vi fremlagt resultaterne af en kvalitativ kortlægning af partnerskaber og videnssamarbejde mellem danske museer og universitetsmiljøer udført i perioden 2018-2019. Rapporten dokumenterer en række hidtil ubeskrevne facetter af de rammevilkår, succesbetingelser, barrierer og forudsætninger, som ifølge nøglepersoner fra danske museer karakteriserer forskningspartnerskaber i sektoren.

Det kan konkluderes, at succesfuld vidensudveksling ikke kun afhænger af museernes og forskernes indsats lokalt set, men kræver, ressourcer og rammevilkår, der understøtter kollaborativ vidensproduktion. Stærke partnerskaber er grundlaget for at forskningen kan opnå gennemslagskraft. Selve forståelsen af forskning blandt nøglepersoner i sektoren er i høj grad en hybrid af et klassisk grundforskningsideal og en mere praksisnær viden, der bliver til i en blanding af erkendelsesinteresser og praktiske interesser på museerne.

Rapporten viser blandt andet, hvordan partnerskaber mellem museer og universiteter er med til at styrke samarbejde og vidensoptag gennem netværk, formidling, fælles projekter og øvrige aktiviteter. Undersøgelsen har været inspireret af internationale studier, der sporer forskningens vidensspredning gennem såkaldte "produktive interaktioner", dvs. samarbejdsrelationer, der styrker sandsynligheden for, at forskningen finder vej til anvendelse og tages i brug af relevante aktører. Rapporten dokumenterer i væsentlighed tilstedeværelsen af sådanne produktive interaktioner imellem museumssektoren og universiteternes vidensmiljøer, herunder humanistiske forskere og studerende.

Produktive interaktioner dokumenterer ikke i sig selv, hvilken værdi videnssamarbejdet fører til i de respektive interagerende institutioner og angiver ikke sluteffekter eller forandringsprocesser. Derimod dokumenterer denne analysestrategi forudsætningerne for vidensudveksling samt hvordan forskellige partnere oplever deres bidrag til samarbejdet.

Undersøgelsen har gennem de forskellige delanalyser kortlagt, hvilke typer af forskningspartnerskaber der kan identificeres, og hvordan de planlægges, struktureres og realiseres. Endvidere har undersøgelsen (afsnit 4.5) haft særligt fokus på interaktionen mellem museer og humanistiske forskningsmiljøer. Undersøgelsen har i denne sammenhæng vist, at humanistiske kompetencer i høj grad er i spil og finder anvendelse i museumssektoren.

I lighed med Bonacchi og Willcocks (2016) har undersøgelsen identificeret en række faktorer, som er særligt væsentlige for succesfulde samarbejdsrelationer: herunder nødvendigheden af at etablere mekanismer for kommunikation og dialog mellem partnere, at afsætte tid og ressourcer til at drøfte målsætninger, afklare forventninger og fastsætte tidsfrister samt at sikre, at samarbejdet skaber værdi for alle partnere og er baseret fælles projekter med fælles ejerskab. Især informations- og partnersøgning står centralt i undersøgelsen. Både som en barriere, der hvor det er vanskeligt at identificere mulige samarbejdspartnere, og som et succeskriterium, der hvor det er lykkedes.

Undersøgelsen bekræfter endvidere en række af de observationer, som blev formuleret af Ellison (2015). For eksempel, at de involverede partnere har arbejder for fælles mål; at resultater fra partnerskaber skaber værdi for alle involverede; at alle partnere skal være aktive

og engagerede; at ejerskab hos ledelsen er lige så vigtigt som initiativer blandt ansatte samt at partnerskabet kræver en facilitator, projektleder eller koordinator. Ligesom Ellison (2015) viser rapporten endvidere, at partnerskaber kræver vedholdende fokus på kommunikation, samproduktion af resultater, samt tilstedeværelse af ressourcer og incitamenter.

Typisk eksisterer denne kompetence som vidensbrobygger hverken på universiteter eller kulturinstitutioner, men kræver en projektleder, der har evnen til at integrere og forhandle mellem de forskellige professionelle kulturer og vidensformer, og kan mægle og oversætte blandt de involverede partnere (afsnit 4.1.3).

I lighed med den internationale litteratur kaster også nærværende undersøgelse lys på de grundlæggende forskelle, der eksisterer mellem museumsvidenskabelige forskere og universitetsforskere. Hvor museer primært er optagede af deres samlinger, udstillinger og konservering af artefakter, er universiteter primært optagede af at producere og formidle viden og opbygge uddannelser, der har relevans i den akademiske verden. Dette fører undertiden til en tendens, hvor de to logikker (eller to kulturer) støder imod hinanden, og hvor der opstår ugunstige betingelser for samarbejde. Dog er denne kulturforskel – og bag den forskel i erkendelsesinteresser – ikke større end at de involverede museer overvejende opfatter videnssamarbejdet som produktivt, berigende og værdiskabende.

Undersøgelsen viser, at museerne anser forskning som et essentielt element i udviklingen af udstillinger. Forskningen informerer og fokuserer emnet for udstillingerne – uden at forskningsfagligheden dikterer, hvordan samlingerne skal præsenteres. Når forskningen er en nødvendig baggrund og en bærende værdi for museernes udstillinger, betyder det, at museerne ikke kun rekrutterer ansatte fra universitetsverdenen, men også, at museerne forstår forskningsindsatsen som afgørende for vigtige processer bag udstillingerne.

Endvidere viser analysen, at universiteterne, såfremt de ønsker at indgå forskningspartnerskaber, med fordel kan søge partnere på medarbejderniveau på museerne. Det handler om at identificere de partnere, der brænder for et emne og har lyst til at være med til at drive projektet i opstartsfasen og tage projektforslag med til ledelsen og øvrige beslutningstagere internt i museumsorganisationen. Hvis man først finder frem til den rigtige partner på medarbejderniveau, peger data på, at museumsledelsen senere i processen bakker op.

Endeligt dokumenterer kortlægningen, er der mange forskellige måder, et partnerskab mellem museer og forskningsmiljøer kan etableres og struktureres. De vigtigste parametre, der karakteriserer museumsvidenskabelige partnerskaber er:

- Formaliseringsgraden. Er det et formaliseret partnerskab, eller opstår det mere ad-hoc?
- Ejerskab. Er man projektejer, partner eller sparringspartner?
- Projektets omfang. Er det et stort eller lille projekt, og løber det over kort eller lang tid?
- Nærhed. Arbejder man tæt sammen i projektet, eller er det et mere løst samarbejde?

Heraf kan udledes følgende overordnede konklusion: partnerskaber opstår i væsentlighed på baggrund af behov og interesser i museumsinstitutionen. Når museumsinstitutionen er initiativtager, skyldes det ønsket om opkvalificering, adgang til forskningsressourcer, behovet for sampublicering samt en identificeret oplevelse af de øvrige synergiske effekter, der opstår ved samarbejdet. Forskningspartnerskaber udgør en væsentlig katalysator for idéudvikling, bevaring, analyse og kvalificering af museernes interne forsknings- og formidlingsaktiviteter, og ny viden produceres hele tiden i spændingsfeltet mellem museer og forskningsmiljøer til gavn for samfundet og offentligheden.

REFERENCER

Ankrah, S., Burgess, T., Grimshaw, P., & Shaw, N. (2013). Asking both university and industry actors about their engagement in knowledge transfer: What single-group studies of motives omit. *Technovation*, *33*(2/3), 50–65.

Arnold-Forster, K., & Speight, C. (2010). Museums and Higher Education: A context for Collaboration. I: B. Cook, R. Reynolds, & C. Speight (Red.), *Museums and design education: looking to learn, learning to see* (s. 1–9). Ashgate.

Arnold, K. (2017). A very public affair: art meets science. *Interdisciplinary Science Reviews*, *42*(4), 331–344.

Arts and Humanities Research Council (2013). *Social Impact of Artist Exhibitions: Two Case Studies*. Arts and Humanities Research Council.

Ball, P., & Ede, S. (2017). Art and science – work in progress: observations, opportunities, obstacles, vol 1 (of 2). *Interdisciplinary Science Reviews*, *42*(4), 309–312.

Beckmann, E. A. (2016). Internships in Museum Studies: Learning at the Interface. I: A. Boddington, J. Boys, & C. Speight (Red.), *Museums and higher education working together: challenges and opportunities* (s. 39–53). Routledge.

Belfiore, E., & Bennett, O. (2008). *The social impact of the arts: an intellectual history*. Palgrave Macmillan.

Bonacchi, C., & Willcocks, J. (2016). *Realities and impacts of museum-university partnerships in England*. Central Saint Martins: NCCPE for the Museum University Partnership Initiative.

Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development*. Sage Publications.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, *3*(2), 77–101.

Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (Red.). (2015). *Kvalitative metoder: En grundbog* (2. udg.). Hans Reitzels Forlag.

Bryman, A. (2012). *Social research methods* (4. udg.). Oxford University Press.

Clare, R. (2016). Preface: Museums – Reaching Higher. I: A. Boddington, J. Boys, & C. Speight (Red.), *Museums and higher education working together: challenges and opportunities* (s. xix–xxiii). Routledge.

Cook, B., Reynolds, R., & Speight, C. (Red.). (2010). *Museums and design education: looking to learn, learning to see*. Ashgate.

Crossley, L. (2017). *Cultural Heritage and Higher Education digital brokering/networking resources*. Report from the Museum-University Partnerships Initiative.

Dahler-Larsen, P. (2008). *Displaying qualitative data*. University Press of Southern Denmark.

Dawson, Jane, & Gilmore, A. (2009). *Shared interest: developing collaboration, partnerships and research relationships between higher education, museums, galleries and visual arts organisations in the North West*. Renaissance North West, Arts Council England North West and the North West Universities Association.

De Jong, S. P. L., van Arensbergen, P., Daemen, F., van der Meulen, B., and van den Besselaar, P. (2011) 'Evaluation of Research in Context: An Approach and Two Cases', Research Evaluation, 20: 61–72.

De Jong, S., Barker, K., Cox, D., Sveinsdottir, T., and Van den Besselaar, P. (2013) Understanding Societal Impact through Studying Productive Interactions. Den Haag: Rathenau Institute.

Ellison, J. (2015). *The art of partnering*. King's College London.

Emmeche, C., Pedersen, D. B. & Stjernfelt, F. (2017). *Mapping Frontier Research in the Humanities*. Bloomsbury.

Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*, *12*(2), 219–245.

Gibson, W., & Brown, A. (2009). *Working with Qualitative Data*. SAGE Publications.

Gstraunthaler, T., & Piber, M. (2012). The Performance of Museums and Other Cultural Institutions. *International Studies of Management & Organization*, *42*(2), 29–42.

Johansson, L. G., Pedersen, D. B., & Stjernfelt, F. (2018). *Humanistiske universitetsforskeres vidensformidling og videns*samarbejde. Humanomics Research Centre, Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet. https://doi.org/10.5278/vbn.9c9339b1-8a8f-4033-910b-fd2eb936cf18

Kulturministeriet (2009). Forskningsstrategi for Kulturministeriets område. https://slks.dk/fileadmin/user_upload/SLKS/Tilskud/Museer/Forskningsrapport_PFO_3korr.pdf

Kulturministeriet (Slots- og kulturstyrelsen) (2016). Krav og anbefalinger til statsanerkendte museer. https://slks.dk/fileadmin/user_upload/0_SLKS/Dokumenter/Museer/Museumsvirksomhed/Kvalitetsvurdering/Krav_og_anbefalinger_til_statsanerkendte_museer_-_final.docx.pdf

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. udg.). Hans Reitzels Forlag.

Molas-Gallart, J., & Tang, P. (2011). Tracing 'productive interactions' to identify social impacts: an example from the social sciences. *Research Evaluation*, *20*(3), 219–226.

Museumsloven (2001). Museumslov (LOV nr. 473 af 07/06/2001), AK000155.

Museumsloven (2014). Bekendtgørelse af museumsloven (LBK nr. 358 af 08/04/2014), AK001026.

Newman, K., DeForge, R., Van Eerd, D., Mok, Y. W., & Cornelissen, E. (2020). A mixed methods examination of knowledge brokers and their use of theoretical frameworks and evaluative practices. Health research policy and systems, 18(1), 1-11.

Oakley, K., & Selwood, S. (2010). *Conversations and collaborations: the leadership of collaboration projects between higher education and the arts and cultural sector: final report*. Leadership Foundation for Higher Education.

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative research & evaluation methods* (3. udg.). Sage.

Paulus, O. (2003). Measuring Museum Performance: A Study of Museums in France and the United States. *International Journal of Arts Management*, *6*(1), 50–63.

Pedersen, D. B. & Stjernfelt, F. (2016). *Kortlægning af dansk humanistisk forskning*. Hans Reitzels Forlag.

Pedersen, D. B., Grønvad, J. F., & Hvidtfeldt, R. (2020). Methods for mapping the impact of social sciences and humanities—a literature review. *Research Evaluation*, *29*(1), 4–21.

Polanyi, M. (1966). The Logic of Tacit Inference. *Philosophy, 41*(155), 1–18.

Ragin, C. C. (1992). Introduction: Cases of 'What is a case?' I: C. C. Ragin & H. S. Becker (Red.), *What is a case?* (s. 1–17). Cambridge University Press.

Ryle, G. [1949] (2009). *The concept of mind*. Routledge.

Sandelowski, M. (1995). Sample size in qualitative research. *Research in Nursing & Health*, *18*(2), 179–183.

Scott, C. (2006). Museums: Impact and value. *Cultural Trends*, *15*(1), 45–75.

Selvakumar, M., & Storksdieck, M. (2013). Portal to the Public: Museum Educators Collaborating with Scientists to Engage Museum Visitors with Current Science. *Curator: The Museum Journal*, *56*(1), 69–78.

Share Academy. (2013). *The Art of Collaboration*. Share Academy.

Spaapen, J., & van Drooge, L. (2011). Introducing 'productive interactions' in social impact assessment. *Research Evaluation*, *20*(3), 211–218.

Speight, C., Boddington, A., & Boys, J. (2016). Introduction. I: A. Boddington, J. Boys, & C. Speight (Red.), *Museums and higher education working together: challenges and opportunities* (s. 3–23). Routledge.

Titel
Kortlægning af forskningspartnerskaber mellem museer og universiteter

Udgiver
Humanomics Research Centre
Institut for Kommunikation og Psykologi
Aalborg Universitet København

Forfattere
David Budtz Pedersen
Sarai Løkkegaard
Joachim Wiewiura
Frederik Stjernfelt

Udgivelsesdato 16.5.2022
Grafisk design Agnes Stjernfelt – stjern.dk
Skrifttype Semplicita Pro
ISBN-nr. 978-87-971741-2-8